GENÇLİK

II

TOVE DITLEVSEN

TOVE

DITLEVSEN

GENÇLİK

KOPENHAG ÜÇLEMESİ

II

Dancadan Çeviren: Leyla Tamer

GENÇLİK

Tove Ditlevsen

MonoKL Edebiyat

Yapıtın Özgün Adı: *Ungdom*

© Monokl Yayınları, 2021

Bu yapıtın hakları Gyldendal Group Agency aracılığıyla alınmıştır.
Bu çeviri, Danish Arts Foundation'ın çevirmen destek fonlarından yararlanılarak yayımlanmıştır.

Sertifika Numarası: 22834

ISBN: 978-605-70722-2-1

Birinci Basım: 2021 Kasım
Dancadan Çeviren: Leyla Tamer
Editör: Mehmet Rasim Emirosmanoğlu
Düzelti: Ayşegül Ergül Aslan
Kapak Tasarımı: Sancar Dalman
Baskı Hazırlık: Yeşim Ercan Aydın
Dağıtım: Arasta / Emek

Baskı: Optimum Basım San. Ve Tic. Ltd. Şti.
Tevfikbey Mah. Dr. Ali Demir Cad. No: 51/1
39295 Küçükçekmece-İstanbul
Sertifika Numarası: 41707

MonoKL Yayınları
Uğur Mumcu Mah. Serçe Sok. No:33 D:3
Kartal - İstanbul
e-posta: editor@monokl.net
www.monoklkitap.com

GENÇLİK

Tove Ditlevsen

Dancadan Çeviren: Leyla Tamer

Tove Ditlevsen 1917'de Kopenhag'da işçi sınıfı bir ailenin çocuğu olarak doğdu. Yirmili yaşlarının başında ilk şiir kitabını yayımladı. Kendisine büyük ün kazandıran otobiyografik seri *Kopenhag Üçlemesi* 1967 ve 1971 yıllarında yayımlandı.

Kadın kimliği, bellek ve çocukluğun kaybını kitaplarında tekrar ve tekrar işledi. Hayatı boyunca alkol ve madde bağımlılığı ile mücadele etti. 1978'deki intiharına değin yazdığı son kitapları bu çetin mücadelenin izlerini taşır.

1.

İlk iş yerimde sadece bir gün geçirdim. Erkenci olmak niyetiyle evden saat yedi buçukta çıktım çünkü gençliğinde çalıştığı hiçbir yerde başlangıcın gerisini getirmemiş olan annem "başlangıçta fazladan çaba göstermek gerekir," demişti. Üstümde Rosalia teyzenin dikmiş olduğu, kiliseye kabul töreninin ertesi günü giyilen elbise vardı. Kumaşı açık mavi yündendi ve önündeki ufak pililer aslında olduğumdan daha az düz göğüslü gösteriyordu. Vesterbrogade'de keskin, yakıcı güneş ışığı altında yürüyor, bütün insanların özgür ve mutlu göründüğünü düşünüyordum. Pile Allé'nin yakınında, birazdan beni yutacak olan sokak kapısının önünden geçtiklerinde insanların adımları dans edercesine hafifliyordu ve mutluluk, Valby Tepesi'nin ardında bir yerde ikamet ediyordu. Karanlık giriş korku kokuyordu ve Bayan Olfertsen'in bunu fark edip, kokuyu oraya benim getirdiğimi sanmasından endişe ediyordum. Kadının dalga gibi kabarıp alçalan sesini dinlerken hareketlerim gergin ve tutuktu. Bana birçok şey açıklıyor, sesi bu açıklamaların arasında yuvarlanıp duran boş bir makara gibi, hızlı hızlı, kesintisiz bir akışla önemsiz şeyler aktarıp duruyor, havadan, oğlundan ve yaşıma göre ne kadar uzun boylu olduğumdan bahsedip duruyordu. Kadın, yanımda bir önlük getirdim mi diye sorduğunda, evvelden boşaltmış olduğum okul çantasından anneminkini çıkardım. Önlüğün dikiş yerinde bir delik vardı ve onu görünce duygu-

lanıverdim çünkü annemin mesuliyetinde olan her şeyin bir kusuru vardı. Annem çok uzaklardaydı, sekiz saatten evvel onu görmeyecektim. Beni sadece beden gücüm için her gün belirli bir müddet ve belirli bir ücret karşılığında satın aldıkları bir kişi olarak algılayan yabancılar arasındaydım. Geriye kalan kısmım neyse, umurlarında değildi. Mutfağa girdiğimizde, pijamalı küçük oğlu koşarak geldi. "Günaydın, Mammy," dedi sevimli bir şekilde ve annesinin bacağına yaslanıp, bana kötü kötü baktı. Hanımefendi yavaşça çocuğun yanından sıyrılıp "Tove'ye güzelce merhaba de bakalım," dedi. Çocuk tereddüt ederek elini uzattı ve onu sıktığımda, tehdit edercesine "benim her dediğimi yapacaksın yoksa seni vururum," dedi. Annesi yüksek sesle güldü ve bana bir tepsinin üstündeki fincanları ve çaydanlığı gösterip çay yapmamı sonra da oturma odasına getirmemi söyledi. Oğlanın elinden tutup yüksek topukları ile küçük adımlar atarak oturma odasına gitti. Suyu kaynatıp dibinde çay yaprakları olan çaydanlığa döktüm. Bunun doğru olup olmadığından emin değildim çünkü daha evvelden ne çay yapmıştım ne de içmiştim. Kendi kendime zenginlerin çay, fakirlerin de kahve içtiklerini düşündüm. Dirseğimle kapının tokmağını indirip oturma odasına girdim ve korkudan kalakaldım. Bayan Olfertsen, varlığını tamamen unutmuş olduğum William amcanın kucağında oturuyor, Toni ise yerde treniyle oynuyordu. Hanımefendi hızla yerinden fırlayıp odanın içinde ileri geri yürümeye başladı. Elbisesinin geniş kolları durmadan güneş ışığını, şiddetle parlayan ufak parçalara bölüyordu. "Lütfen," dedi sinirinden tıslayarak, "buradayken kapıyı vurmadan içeri girmeyin. Siz neye alışkınsınız bilmiyorum ama bizde adet budur. Siz de buna alışsanız iyi olur. Tekrar çıkın!" Parmağıyla kapıyı işaret etti, ben de şaşkınlıkla tepsiyi bırakıp odadan çıktım. Nedense "siz" demesi ağrıma gitmişti. Kimse daha evvelden bana böyle hitap etmemişti. Antreye çıktığımda "Hadi,

tıklayın kapıyı!" diye bağırdı. Dediğini yaptım. "Girin!" dediğini duydum ve bu sefer, kendisi ve hiç sesi çıkmayan William amca farklı sandalyelerde oturuyorlardı. Utancımdan yüzüm kıpkırmızı kesildi ve o anda ikisinden de nefret ettiğime karar verdim. Bu düşünce biraz iyi geldi. Çaylarını bitirdiklerinde, ikisi yatak odasına gidip giyindiler. William amca, annenin ve oğlanın elini sıktıktan sonra gitti. Anlaşılan ben, hoşça kal denilecek bir mahluk sayılmıyordum. Hanımefendi bana günün farklı saatlerinde yapmam gereken işlerin daktilo ile yazılmış uzun bir listesini verdi. Sonra tekrar yatak odasına döndü ve geri geldiğinde yüzünde sert ve keskin bir ifade vardı. Bol makyajlı olduğunu ve yüzünde cansız ve suni bir dinçlik etkisi yarattığını fark ettim. Onu evvelki hâliyle daha çok beğeniyordum. Diz çöküp, hâlâ oyun oynayan oğlunu öptü ve kalkıp bana başıyla selam verdikten sonra gözden kayboldu. Çocuk aniden yerinden kalkıp eteğime yapıştı. Kendini sevdirmek istercesine gözlerimin içine baktı. "Toni hamsi istiyor," dedi. Hamsi mi? Ne diyeceğimi şaşırdım, çocukların besin alışkanlıkları hakkında hiç bilgim yoktu. "Hamsi olmaz, ne yiyeceğin burada yazıyor," diyerek listeyi gözden geçirdim, "saat 10'da: Toni'ye şekerli çavdar ezmesi, saat 11'de: rafadan yumurta ve bir vitamin hapı, saat 1..." Gerisini dinlemeye niyeti yoktu. "Hanne bana hep hamsi verirdi," dedi sabırsızca, "geriye kalan diğer şeyleri kendisi yerdi, istersen sen de yiyebilirsin." Anlaşılan Hanne benim selefimdi. Ama zaten sırf hamsi yemek isteyen bir çocuğa zorla başka yemek yedirecek gücüm yoktu. "Peki, peki," dedim. Büyükler gittiğinden beri daha rahattım. "Nerede hamsiler?" Çocuk bir iskemlenin üstüne çıkıp birkaç kutu konserve buldu sonra bir çekmeceden konserve açacağını çıkardı. "Aç onu," dedi hevesle ve kutuyu uzattı. Onu açtıktan sonra oğlanı dilediği gibi mutfak masasının üstüne oturttum. Hamsileri peşi sıra ağzına vermeye başladım ve hepsini bitirdiğinde,

avluya inip oyun oynamak için izin istedi. Giyinmesine yardım ettim ve onu arka merdivenden aşağı yolladım. O oynarken ben pencereden ona göz kulak olabiliyordum. Sıra temizlik yapmaya gelmişti. Listedeki maddelerden biri halıların üstünden süpürgeyle geç diyordu. Ağır ve hantal makineyi çıkarıp oturma odasındaki büyük kırmızı halının üstüne sürükledim. Denemek için onu birkaç ipliğin üstünden geçirdim ama bir şey olmadı. Süpürgeyi biraz sallayıp mekanizmasını kurcaladım, sonuç olarak kapağı açıldı ve bir yığın pislik halının üstüne saçıldı. Makineyi tekrar kapatmasını beceremedim ve ne yapacağımı bilemediğim pisliği ayağımla halının altına itekleyip, oluşan tümseği düzleştirmek için üstünde biraz tepindim. Bütün bu çabalarım esnasında saat 10 olmuştu ve karnım acıkmıştı. Toni'nin ilk öğününü yiyip, birkaç vitamin hapıyla kuvvetimi topladım. Sıra sonraki işe gelmişti: Bütün mobilyaları suyla fırçala. Şaşkınlık içinde önce kâğıda sonra etraftaki mobilyalara baktım. Garipti ama anlaşılan burada böyle yapıyorlardı. İyice sert bir fırça bulup, leğene soğuk su doldurdum ve yine oturma odasında işe koyuldum. Özenle, bir güzel fırçaladığım kuyruklu piyanonun yarısını bitirdim. O anda bir şeyin farkına vardım. Tam bir felaketti. Fırça, piyanonun güzel, parlak yüzeyinde yüzlerce incecik çizgi bırakmıştı ve hanımefendi eve dönmeden onları nasıl yok edeceğimi bilmiyordum. Dehşet, cildimin üstünden soğuk yılanlar gibi sürünüp geçti. Listeye bakıp tekrar okudum: bütün mobilyaları suyla fırçala. Emri nasıl yorumlarsam yorumlayayım gayet açıktı ve piyanoyu hariç tutmuyordu. Acaba piyano mobilya değil miydi? Saat bir olmuştu ve hanımefendi eve saat beşte dönecekti. Annemi öyle delicesine özlüyordum ki kaybedecek vakit olmadığına karar verdim. Çabucak önlüğümü çıkartıp pencereden Toni'yi çağırdım ve oyuncakçı dükkânlarına bakmaya gideceğimizi söyledim. Yukarı geldiğinde onu giydirdim ve elini tutarak Vesterbro-

gade'yi koşar adım geçtiğimde, bana zar zor ayak uydurdu. "Anneme gidiyoruz," dedim nefes nefese, "hamsi yemeye." Annem, günün bu saatinde beni evde görünce epey şaşırdı ama içeri girip çizilmiş piyanoyu ona anlattığımda kahkahayı bastı. "Aman Tanrım," dedi soluğu kesilerek. "Piyanoyu gerçekten suyla mı fırçaladın? Aman, bu kadar aptallık olur!" Birden ciddileşti. "Dinle beni," dedi. "Senin oraya geri dönmende bir mana yok. Sana kolayca başka bir yer bulabiliriz." Ona minnettardım ama söylediğine pek şaşırmamıştım. Annem böyleydi. Ona kalsa, Edvin de çıraklığını başka yerde yapabilirdi. "Evet ama," dedim, "babam ne der?" "Eh," dedi, "Ona, William amcayı anlatmamız yeter, baban öyle şeylere gelemez." Eski günlerdeki gibi, neşeli bir ruh hâli ikimize de hâkim olmuştu ve Toni, hamsi diye ağlamaya başladığında onu Istedgade'ye götürüp iki kutu hamsi aldık. Saat dörtten biraz evvel annem, çocukla beraber Bayan Olfertsen'e geri döndü ve orada, önlük ve okul çantası ona iade edildi. Mahvolmuş piyano hakkında ne söylendiğini hiçbir zaman öğrenemedim.

2.

Vesterbrogade'de, Hürriyet Anıtı'nın yakınında bir pansiyonda çalışıyorum. Annemin beni şehrin başka bir semtine göndermesi, Amerika'ya göndermesi kadar olanaksız. Her sabah saat sekizde başlayıp on iki saat boyunca, sükûnetin ve rahatlığın asla bulunmadığı isli ve yağlı bir mutfakta iş yapıyorum. Akşamları eve geldiğimde yatağa girip uyumaktan başka bir şey yapacak hâlim kalmıyor. "Bu defa," diyor babam, "işinde kalacaksın, anlaşıldı mı?". Annem de bir işle meşgul olmamın benim için faydalı olduğu görüşünde, ayrıca William amca numarasını tekrarlamamız mümkün değil. Tek düşündüğüm bu içler acısı durumdan nasıl kurtulabileceğim. Artık şiir yazmıyorum çünkü gündelik hayatımda beni buna sevk edecek hiçbir şey yok. Kütüphaneye de gitmiyorum. Gerçi her çarşamba öğleden sonra ikide izinliyim ama o zaman da direkt eve gidip uyuyorum. Pansiyonun sahibeleri Bayan Petersen ve kızı Bayan Petersen. Ana kız, bana aynı yaştaymışlar gibi gözüküyorlar. Benden başka, 16 yaşında Yrsa adında bir kız var. Onun pozisyonunun benimkinden yüksek olduğu belli çünkü pansiyon müşterileri yemek yediklerinde, siyah bir elbise, beyaz bir önlük ve aynı şekilde beyaz bir kep giyinip, ağır servis tabaklarıyla oradan oraya dolanıyor. Pansiyon hizmetçisi olarak müşterilere servis yapıyor. Bayan Petersen, iki sene sonra benim de servis yapabileceğime ve maaşımın, Yrsa gibi ayda 40 kron olacağına söz veriyor. Şimdi maaşım 30

kron. Ocaktaki ateşi beslemek ve pansiyonda oturan üç müşterinin odalarını, tuvaletleri ve mutfağı temizlemek benim vazifem. Her şeyi koşarak yetiştirmeye çalışsam da, hep geç kalıyorum. Bayan Petersen beni azarlıyor: "Anneniz size hiç yer bezi nasıl sıkılır, öğretmedi mi? Hayatınızda hiç tuvalet temizlemediniz mi? Neden yüzünüzü buruşturuyorsunuz? Sizin iyiliğiniz için umarım ki, buradakinden beter şeylerle karşılaşmazsınız!" Yrsa, ufak tefek ve ince bir kız, yüzü dar ve solgun, burnu kalkık. Bayanlar öğle uykusuna yattıklarında, mutfak masasında beraber birer fincan kahve içiyoruz. "Eğer tırnakların hep kirli olmasaydı, senin de servis yapmana izin verirlerdi," diyor. "Bayan Petersen'in öyle dediğini duydum." Veya "saçlarını arada bir yıkasan, eminim sen de müşterilerin arasına çıkabilirsin," diyor. Yrsa için, ne pansiyonun dışında bir dünya ne de her öğün içerideki masanın etrafında koşuşturmaktan daha yüce bir gaye var. Eleştirileri sapan gibi şaklasa da, asla tam olarak hedefi vurmuyorlar ve ne ona ne de bayanlara karşılık veriyorum. Yrsa ve ben bulaşıkları yıkarken, iki kadın arkamızdaki sobada büyük tencerelerde yemek pişiriyorlar, hastalıklarından ve devamlı birinden diğerine gitseler de hiçbirinden memnun kalmadıkları doktorlardan bahsediyorlar. Safra kesesi taşları, damar sertlikleri, yüksek tansiyonları, her taraflarında sızlamalar, iç organlarında esrarengiz ağrılar ve her yemekten sonra midelerinden gelen karanlık alametler var. Pazar günleri, neşeleri yerine gelsin diye engellilere bakmak için, Grønningen'deki özürlüler evinin önünde dolaşıyorlar ve bu arada, her şeyi ve herkesi küçümsemekten ürkütücü bir haz alıyorlar. Özellikle, kişisel hayatları hakkında her şeyi bildikleri pansiyon müşterilerine karşı olumsuz bir tavırları var ve Yrsa'nın servis tabaklarını yemekle doldururken, hayatlarının en samimi detaylarını tartıştıkları bu insanların amma çok yediğinden şikâyet ediyorlar. Bazen onların alçak ve hain düşüncelerinin içime işledi-

ğini hissediyorum ve neredeyse nefesim kesiliyor. Ama çoğu zaman bu hayatı dayanılmaz derecede sıkıcı buluyor, çocukluğumun değişken ve hadiseli yıllarını acıyla anımsıyorum. Annemle biraz konuşabilecek kadar kendimi uyanık hissettiğim günün o ince zaman diliminde, evde ve aile içinde neler olup döndüğünü soruyorum ve gönlüme merhem süren haberlerin her birini arzuyla içime çekiyorum. Gerda artık Carlsberg'de çalışıyor, annesi ise evde çocuğa bakıyor. Ruth, erkeklerle çıkmaya başlamış. "Onun öyle olacağı belliydi," diyor annem. "El âlemin çocuğunu asla evlat edinmemeli." Edvin işsiz kaldığından, eve sık sık gelmeye başlamış. "Ama sen canını sıkma," diyor annem, "baksana, artık o kadar da öksürmüyor." Bu yine de beni biraz sarsıyor çünkü babam hep vasıflı işçilerin işsiz kalamayacağını söylerdi. "Tanrı'm," diyor annem, "az kaldı söylemeyi unutuyordum, Carl amca hastaneye kaldırıldı. Durumu çok fena ama öyle bir hayattan sonra ne beklersin. Rosalia teyze her gün yanı başında fakat doğrusu adamın ölmesi onun için daha iyi olur. Ha, bu arada Irma'da margarinin fiyatı 2 öre artmış, inanabiliyor musun?" "Demek ki fiyatı şimdi 49 öre," diyorum çünkü annemle veya yalnız başıma alışverişe çıktığım zamanlarda fiyatları iyi takip ediyordum. "Umarım baban Ørsted Santrali'ndeki işini kaybetmez," diyor annem. "Başlayalı üç ay oldu daha, gerçi geceleri çalışmak da kolay değil ama." İlerleyen karanlıkta, annemin cıvıl cıvıl sesi etrafımı pamuk gibi sarıyor ve ben, kollarım masanın üstünde uyuyakalıyorum. Bir akşam, her zaman olduğu gibi uykuya daldığım bu konumda, çınlayan fincanların sesi ve kahvenin kokusuyla uyanıyorum. Uykulu başımı kaldırdığımda, gözüm gazetedeki bir isme takılıyor: Editör Brochmann. Dikkatle isme bakıyorum ve yavaş yavaş bunun bir ölüm ilanı olduğunu anlıyorum. Bir kırbaç darbesi gibi sarsıyor beni. İki yıl dolmadan onun ölebileceği hiç aklıma gelmemişti. Beni dünyada geleceğe dair en ufak bir

ümidim olmadan yüzüstü bıraktığını hissediyorum. Annem fincanlara kahve dolduruyor ve demliği gazetedeki ismin üstüne koyuyor. "Hadi iç," deyip masanın öbür tarafına yerleşiyor. "Güzel Ludvig'i bakımevine götürdüler," diyor. "Annesi öldü ya, gelip adamı götürüverdiler." "Evet," diyorum ve yine birbirimizden ne kadar uzak olduğumuzu hissediyorum. "Sana o bisikleti alınca rahatlayacaksın," diyor. "Sadece iki ayı kaldı." "Evet," diyorum. Her ay evde on kron ödüyorum, on kron emekliliğim için bankaya yatırılıyor ve geriye kalan on kron da benim. Şu anda ne bisiklet ne de başka bir şey umurumda. Kahvemi içiyorum ve annem "amma sessizsin, bir şey mi oldu yoksa?" diyor. Keskin bir şekilde söylüyor bunu çünkü ancak ruhum tümüyle onun ruhunda barındığında ve içimde gizli bir köşeyi ondan saklamadığım zaman seviyor beni. "Böyle tuhaf davranmayı kesmezsen," diyor, "asla evlenemezsin." "İstemiyorum ki zaten," diyorum ama aslında o anda bu umutsuz çıkış yolu bana cazip gözüküyor. Gözümün önüne çocukluğumdan bir hayalet geliyor: istikrarlı bir vasıflı işçi. Hoşuma gitmeyen vasıflı işçi değil, geleceğin bütün parlak hayallerinin önüne geçen "istikrarlı" kelimesi. Yağmur bulutları gibi, neşeli güneş ışınlarının süzülüp geçemediği kadar gri. Annem yerinden kalkıyor. "Hadi," diyor, "yatalım. Sabah erken kalkacağız." Kapının oradan, yüzünde kuşkucu, gücenmiş bir ifadeyle "iyi geceler," diyor. Gittiğinde kahve demliğini çekip ölüm ilanını tekrar okuyorum. İsmin üstünde kocaman, siyah bir haç var. Editörün sevimli yüzü gözümün önünde canlanıyor, sesini tekrar duyuyorum: Bir iki sene sonra tekrar gel, dostum. Gözyaşlarım harflerin üstüne düşüyor ve bunun, hayatımın en ağır günü olduğunu düşünüyorum.

3.

Tüm inisiyatifimi benden alıkoyan uzun süreli bir hâlsizliğin içine düşmüştüm. "Ayakta uyuyorsunuz yahu," diyen pansiyon sahibelerinin tenkitleri bana her zamankinden daha az tesir ediyordu. Annemle sohbet etme isteğimi yitirmiştim ve Edvin bir akşam, Thorvald'den bir davetiye ile geldiğinde hayır dedim. Şiirlerimi beğenen bu genç adamla çıkıp, dans etmek istemiyordum. Belki de babası, ben doğru dürüst, olgun şiirler yazacak yaşa gelmeden evvel ölüp gidecek başka bir editör daha tanıyordu. İncinmiştim ve daha fazla hayal kırıklığını göze alamıyordum. Yaz gelmişti. Akşamları eve dönerken hafif bir esinti, fırın yanığı yanaklarımı bir ipek mendil gibi serinletiyordu ve elbiseleri tiril tiril genç kızlar, erkek arkadaşlarıyla el ele dolaşıyorlardı. Kendimi çok yalnız hissediyordum. Çöplük kenarındaki kızlar arasından artık sadece Ruth'u tanıyordum ve avludan geçerken bana hep selam diye sesleniyordu. Arkasında insanların yemek yiyip uyudukları, kavga edip dövüştükleri ön evin hayatla ve anılarla serpiştirilmiş duvarına, çocukluğumun ağlama duvarına doğru baktım. Üstümde, koca mavi puantiyeli, puf kollu, kırmızı, tek yazlık elbisemle merdivenlerden çıktım. Bazen Jytte salonda oturmuş, anneme de ikram ettiği sigaralardan içiyordu. Acemice, beceriksizce içen annemin gözüne hep duman kaçıyordu. Jytte şimdi tütün fabrikasında çalışıyordu. Babam sigaraları arakladığını söylüyordu ama annemin umurunda

değildi bu. Genç ruhlu olduğu için, annemin hep kendisinden çok daha genç bir arkadaşı olması lazımdı. Ama annemin siyah saçlarında beyaz çizgiler belirmiş, kalçaları genişlemişti. Bundan dolayı sık sık buhar banyosu yapmaya, Lyrskovgade'deki yüzme tesisine gidiyor, eve döndüğünde neşeyle diğer kadınların ne kadar şişman olduklarını anlatıyordu.

Bir akşam pansiyonun mutfak kapısı çaldı. Açtığımda, Ruth dışarıda duruyordu. "Selam," dedi gülümseyerek "İşin bitti mi? Sana anlatacak bir şeyim var." "Evet," dedim, "biraz bekle, geliyorum." Sona kalmış bulaşık suyunu döküp önlüğümü çıkardım ve sanki kimsenin bilmemesi gereken gizli bir münasebetimmiş gibi dışarı, yanına sıvıştım. Benden ne istiyordu? Uzun zamandır kimse beni istememişti. Üstünde beyaz muslin, kısa kollu bir elbise, belinde siyah, geniş, rugan bir kemer vardı. Ruj sürmüştü ve kaşlarını anneminkiler gibi almıştı. Boyu hâlâ kısa olsa da görünüşü bana çok yetişkinmiş gibi geldi. Önce hiçbir şey söylemedik ama sokağa çıktığımız anda, sanki hiç aramız açılmamış gibi Ruth şakır şakır konuşmaya başladı. Minna'nın okuldan çıktığını ve artık Østerbro'da, çalıştığı evde oturduğunu söyledi. "Østerbro'da mı?" dedim şaşkınlık içinde. "Evet," dedi Ruth, "ama o hep biraz kafadan çatlaktı." Bunu duymak, zannedileceğinin aksine beni mutlu etmedi. Tek düşündüğüm, Ruth'un asla kimseyi özlememesiydi. Bir sene evvel, nasıl omuzunu silkerek muhtemelen benden vazgeçtiyse, Minna'dan da öyle vazgeçmişti. Kalbinde derin ve kalıcı duygulara yer yoktu. Genelde benim saptığım Sundevedsgade'ye geldiğimizde durduk. "Baksana," dedi Ruth, "sana esas anlatmak istediğimi söylemedim daha." Ayaklarım geri geri giderek onunla yürümeye devam ettim çünkü annem şimdi beni boşuna bekleyecek, çok gecikirsem pansiyona, beni aramaya gidecekti. Ona orada gittiğimi söylediklerinde bir kazaya uğradığıma emin olacaktı. Ama Ruth, hafif de olsa

eskisi gibi, kendi kendime asla yapmayacağım şeyleri bana yaptıracak karşı gelinmez, büyülü bir etki bırakıyordu üstümde. 16 yaşında, Ejvind adında Amerikavej'de oturan bir erkek arkadaşı olduğunu anlattı. Tamirci çırağı imiş ve bir gün evleneceklermiş. Ruth'un bekâretini almış ve "müthiş güzel" bir şeymiş bu. Ve bu arada Ruth, Gammel Kongevej'de oturan, çok zengin bir sahafla tanışmış. Onu görmeye benim de gelmemi istiyordu. Çünkü yalnız başına onu ziyarete gittiğinde adam onu baştan çıkarmaya çalışmış. Ve "Bunu," dedi Ruth namusuna düşkün bir tavırla, "Ejvind'e yapamam." Zengin adamın ismi Bay Krogh'muş ve eğer isterse, en iyi arkadaşı Holger Bjerre, Ruth'u revü dansçısı yapabilirmiş. "Seni de," diye ekledi Ruth, "bana söz verdi." Beni mi? Gönlümde bir umut ışığı parlayıveriyor. Revüde dans eden kız her gece sahneye çıkıp dans eder, gündüzleri ise istediğini yapabilir. Evde buna katiyen izin vermeyeceklerini gayet iyi biliyordum ama Ruth'la beraberken, dünya asla tamamıyla gerçekte olduğu gibi değildi. "Ve biliyor musun?" diyor hevesle, "adam çok yaşlı ve üstelik hasta. Oraya gittiğimde kalp krizinden öleceğini sandım, o kadar öksürüp, üfleyip püfledi. Kimsesi yok ve ona çok iyi davranırsak belki sahip olduğu her şeyi bize vasiyet eder ve o zaman, Ejvind kendi tamirhanesini açabilir." Sevinç dolu, parlak ve kudretli gözleriyle Ruth bana bakıyor ve bu çılgın plan, neşemi yerine getiriyor. Benden ne yapmamı istediğini biliyorum ve "onu yapamam," diyorum, "ama adamla tanışmak isterim." Ruth gülerek eliyle ağzını kapatıyor ve aynı anda başparmağıyla burnunu siliyor. Çok çirkin bir adam olduğunu ama parayı ve dansçı kız olduğumuz bir geleceği göz önünde tutmam gerektiğini söylüyor. Bay Krogh, hiç içinde milyonerler barındırıyormuş gibi gözükmeyen bir apartmanın en üst katında oturuyor. Zili çaldığımızda, kapının ardından şiddetli bir öksürük duyuluyor. "Duyuyorsun ya işte," diye

fısıldıyor Ruth, "ömrü uzun değil." Emniyet zinciri ve anahtarlar uzun bir müddet çıngırdadıktan sonra kapı aralanıyor ve Bay Krogh'un yüzü beliriyor. Bir an bize şüpheyle baktıktan sonra, emniyet zincirini açıyor ve içeri girmemize izin veriyor. "A," diye hayret ediyorum, "amma çok kitap!" Oda sanki duvar kâğıdı gibi baştan aşağı kitaplarla ve sadece müzede görmüş olduğum, büyük yağlı boya resimlerle kaplı. Bay Krogh oturmadan evvel bir şey söylemiyor. Bana dikkatle bakıp cana yakın bir şekilde "kitap seviyor musun?" diye soruyor. "Evet," diyorum ve onu gözlerimle inceliyorum. Genç olmasa da Ruth'un dediği kadar yaşlı değil. Tamamen kel ve şişman yanakları sanki temiz havada çok dolaşmaktan kızarmış. Gözleri kahverengi ve babamınkiler gibi hafif hüzünlü. Bay Krogh hoşuma gidiyor ve onun da benden hoşlandığını seziyorum. Bize kahve yapıyor ve Ruth ona, Holger Bjerre ile konuştu mu diye soruyor. "Yok, şu anda ne yazık ki tatilde," diyor. Ruth'a baktığında, gözleriyle bir şey ararcasına vücudunu baştan aşağı süzüyor ama neyse ki, benim vücudum ilgisini çekmiyor. Bize kek ikram ediyor, havanın güzelliğinden ve şehrin arnavut kaldırımlarında çiçek gibi türeyen kızlarından bahsediyor. "Bu," diyor, "ferahlatıcı bir manzara." Ruth'un canı sıkılıyor ve masanın altında bacağımı tekmeliyor. "Acaba ben de revüde dansçı olabilir miyim, Bay Krogh?" diyorum. "Sen mi!" diyor şaşkınlıkla, "hayır, sen bu işe hiç uymazsın." "Tabii uyar," diye itiraz ediyor Ruth, "eğer perma yaptırıp boyanırsa falan. Çıplak hâli güzeldir." Yüzüm kızarıyor ve hayatımda ilk defa Ruth'a sinirleniyorum. Bay Krogh, bir ona bir bana bakıp "siz birbirinizi nasıl buldunuz kuzum?" diye soruyor. Kitaplara biraz bakabilir miyim diye soruyorum ve şiir okumayı tercih ettiğimi duyunca, bana nerede durduklarını gösteriyor. Gelişigüzel bir kitap seçip açıyorum. Mutluluk ve coşkuyla okuyorum:

———şarap dolu sürahiler,
alaca karanlıkta puslu toprak.

Baudelaire. *Kötülük Çiçekleri* diye yazıyor baş sayfasında ve isminin nasıl telaffuz edildiğini sormak için Bay Krogh'un yanına gidiyorum. Söylüyor ve istersem kitabı, eğer geri getireceğime söz verirsem ödünç alabileceğimi ekliyor. Söz veriyorum ve tekrar masa başına oturuyorum. Ancak o anda Bay Krogh'un sabahlık giymiş olduğunu görüyorum. Yine pancar kesilmesine neden olan bir öksürük krizi geçiriyor ve soluğu kesilerek, Ruth'tan sırtına vurmasını rica ediyor. Ruth bunu yaparken bana bakıp için için gülüyor ama ben gülmüyorum. Bay Krogh'la aramızda, daha evvel kimseyle denediğimi hatırlamadığım sessiz bir anlaşma var. Babam ya da amcam olmasını candan istiyorum. Ruth bunu algılıyor ve surat asıyor. "Eve gitmem lazım," diyor somurtarak, "Ejvind'le buluşacağım." Giderken, Bay Krogh Ruth'u öpmeye çalışıyor ve o, tatlı yüzünü yana çevirdiğinde Bay Krogh'a acıyorum. Ben onu öpmek isterdim ama bana sadece elini uzatıp "geri getirmeyi hatırladığın sürece, benden istediğin kadar kitap alabilirsin," diyor.

Bu saatte genelde hep eve dönmüş oluyorum. Eve vardığımda annem, yüzü şişmiş, gözleri ağlamaktan kızarmış, masa başında oturuyor. Nerede kaldığımı ve o kitabı nereden aldığımı soruyor. Edvin'i görmeye gittiğimi ve öksürüğünün gerçekten neredeyse geçtiğini söylüyorum. Kitabı diğer kiracıların birinden ödünç aldım diyorum. Gece yattığımda, birden Bay Krogh'un tıpkı editörüm gibi ölebileceği aklıma geliyor ve dehşete kapılıyorum. Bütün kalbimle tanımayı arzuladığım o dünya, sanki ben ciddiye alınacak yaşa gelmeden evvel, aniden düşüp ölebilecek hasta ve yaşlı adamlardan ibaret.

4.

Carl amca öldü. "Uykusunda sessizce vefat etti," diyor Rosalia teyze. Onun elini tutarak ölmüş. Artık teyzemi evde bekleyen kimse olmasa da her zamanki gibi başında şapkası, koynunda da dikilecek giysilerle bir sandalyenin ucunda oturuyor. Gözleri ağlamaktan fena şişmiş ve annem onu nasıl avutacağını pek bilmiyor. Annem hep Carl amca öldüğünde bunun Rosalia teyze için daha iyi olacağını düşünmüştü ama anlaşılan Rosalia teyze aynı fikirde değil. Cenazede hepimiz oradayız, Carl amca hayattayken onu tanımamazlıktan gelen Peter amca ile Agnete teyze de. Üç yeğenim de gelmiş. Kısa boylu ve şişkolar, suratları da kireç gibi. Annem böbürlenerek kızların asla evlenemeyeceklerini söylüyor ve o zaman, amcamın ve teyzemin kibirlenecek neleri kalacak? Annem ve babam teyzemleri devamlı çekiştirseler de, haftada birkaç akşam onlarla kart oynuyorlar. İşten eve döndüğümde bu beni sinir ediyor çünkü onlar gitmeden evvel yatamıyorum. Rahip, Carl amca için vaaz verirken ninemin cenazesindeki gibi gülme krizi geçirmiyorum ama amcamı; Rosalia teyzem dışında kimsenin tanımadığını ve aslında nasıl biri olduğunu kimsenin bilmediğini düşünüyorum. Önce hafif süvari eriydi, sonra demirci oldu, daha sonra bira içti ve sonunda da gazoz. Bizim tek bildiğimiz bu. Mezarlığın yakınında bir lokantada kahve içiyoruz ve Rosalia teyze, hiçbir şeyin moralini düzeltmesine izin vermediği için ortamda kasvetli bir hava

var. Gözyaşları kahve fincanına damlıyor ve onları yüzünden silmek için her defasında, cenazelik şapkasının siyah tülünü kaldırması gerekiyor. "Gençken yakışıklıydı, değil mi Alfrida?" diye soruyor anneme. "Evet," diyor annem, "o zamanlar yakışıklıydı." "İçki içtiği için onu hiçbiriniz sevmediniz, biliyorum," diyor Rosalia teyze, "bu ona çok ağır gelmişti. Kendi ailesi de onu sevmezdi." Herkes mahcup oluyor çünkü teyzem haklı ve kimse ona cevap vermiyor. "Hadi," diyor Edvin ayağa kalkıp, "benim gitmem lazım. Bir arkadaşla buluşacağım." Gittiğinde, bütün çocukluğum boyunca beni çevrelemiş olan aileme bakıyorum ve yüzlerini yorgun ve yaşlanmış buluyorum. Sanki büyümem için geçmesi gereken seneler onları tamamen bezdirmiş. Benden o kadar büyük olmayan yeğenlerim bile yıpranmış ve harcanmış görünüyorlar. Babam bayramlıklarını giydiğinde hep olduğu gibi sessiz ve ciddi. Sanki kıyafetinin astarı kara ve kasvetli düşüncelerden ibaret ve giysilerle beraber onları da bürünüyor. Kısık sesle, mırıldanarak Peter Amca ile konuşuyor. Cenazede bile siyaset tartışıyorlar ama heyecanlanmadan. Babam hâlâ H.C. Ørsted Santrali'nde çalışıyor ve annem nihayet, benim ödememi istediği radyoya sahip oldu. Sabahtan akşama kadar radyo dinliyor ve sadece oturma odasında konuşmak istediği birisi olduğu zaman onu kapatıyor. Babam, evdeyken devamlı divanda yatıp uyuyor fakat annem radyoyu kapattığı anda sıçrayarak uyanıp "bu lanet gürültüde uyumak imkânsız," diyor. Bu bizi çok eğlendiriyor. Ama artık evde olup bitenler beni eskisi gibi ilgilendirmiyor. Ancak Bay Krogh'u görmeye gittiğimde gerçekten yaşıyorum. Onu, annem farkına varmadan her fırsatta görmeye gidiyorum. Anneme Yrsa'yı ziyaret ettiğimi söylüyorum ama annem birden arkadaş olduğumuza şaşıyor çünkü şimdiye kadar hep onu sevmediğimi söylemiştim. Bay Krogh'dan ödünç aldığım kitapları okuduktan sonra onları iade etmeye gidiyorum. Beni her seferinde üs-

tünde ipek sabahlığı, ayağında kırmızı terliklerle karşılıyor ve kahveyi gümüş bir demlikten fincanlarımıza döküyor. Kek kalmamışsa, almam için bana 50 öre verip dışarı yolluyor. Kahveyi alçak, üstü gravürlü, pirinç bir masa başında içiyoruz. Bay Krogh'un uzun, beyaz elleri hep hafifçe titriyor. Sesi alçak ve hoş ve onu dinlemeyi çok seviyorum. Çoğunlukla o konuşuyor çünkü meraklı olmamdan hoşlanmıyor. Bir akşam, neden evli olmadığını sorduğumda "birisi hakkında her şeyi bilmemek lazım. Bunu unutma," diyor. "Yoksa heyecanı kalmaz." Ruth onu hâlâ görmeye geliyor mu bilmiyorum, revüde dansçı olacak mı ya da Bay Krogh gerçekten Holger Bjerre'yi tanıyor mu onu da bilmiyorum. Ruth sanmıyor. Onunla avluda veya sokakta karşılaştığımda "Krogh var ya çok yalancı, üstelik yaşlı itin teki. Sana asılmadı mı daha?" diye soruyor. "Hayır," diyorum ve sanki benim tanıdığım Bay Krogh'dan tamamen farklı birisinden bahsediyormuş gibime geliyor. "Yok, benim oraya yalnız gitmeye cesaretim yok," diyor Ruth. Başka bir gün, Bay Krogh bana hiç hediye vermediğinden onun cimri olduğunu söylüyor. "Neden hediye versin ki?" diye soruyorum. Bana sabrının tükendiğini belirten bir bakış atıyor. "Çünkü," diyor, "O yaşlı, sen gençsin. Genç kızlara deli oluyor. Demek ki parasını ödemesi lazım, yoksa ne?" Bir akşam, Bay Krogh aramızdaki masanın üstünde duran yüksek, gümüş şamdanın mumlarını yaktığında cesaretimi toplayıp "Bay Krogh," diyorum, "ben çocukken şiir yazardım." Gülümsüyor ve "evet," diyor, "ve onları bana göstermek istiyorsun, öyle değil mi?" Ondan ne istediğimi tahmin ettiği için yüzüm kızarıyor. Bunu nereden bildiğini soruyorum. "Eh," diyor, "o olmasa, başka bir şey olurdu. İnsanlar hep birbirlerinden bir şey isterler ve senin, beni bir şey için kullanmak istediğini hep biliyordum." Bunu yadsıyan bir hareket yaptığımda "bunda yadırganacak bir şey yok ki," diyor, "gayet doğal. Ben de senden bir şey istiyorum herhâl-

de." "Ne gibi?" diye soruyorum. "Öyle belirli bir şey değil." Uzun ince piposunu ağzından çıkarıyor. "Ben eksantrik tip biriktiriyorum, farklı olan insanları, garip vakaları. Şiirlerini okumak isterim. Sırtıma vursana." Sonuncusunu kesik kesik söylüyor, yüzü masmavi kesiliyor. Her vuruşumda öksürüyor ve kolları yere sarkacak şekilde öne eğiliyor. Acaba nedir hastalığı? Ölümcül mü diye sormaya cüret edemiyorum ama hemen ertesi akşam, şiir defterimle koşa koşa onu görmeye gittiğimde, çoktan bu dünyadan göçmüş olacağına neredeyse eminim. Göçmemiş ve kahve masasının başına oturduğumuz anda, onun gibi en iyi şiirleri okumaya alışık birinin ümidinin boşa çıkacağından korka korka, defteri ona uzatıyorum. Piposunu masaya bırakıyor ve defterin sayfalarını çevirirken, ben yüzünü dikkatle izliyorum. "Evet," diyor kafasını sallayarak, "çocuk şiirleri!" Yüksek sesle okuyor:

> Uyuyan kız, senin için söylüyorum bu şarkıyı
> Hiçbir çehre getiremezdi bana daha hoş saadet
> senin kadar, yatağında, rüyanda gülümserken,
>
> kıpırtısız güzelim, beyaz nevresim
> ancak örtüyordu gonca göğsünü
> Ah, ne büyük haz doldurdu gözümü
> fark etmedin bile sen.

Diğer dört beş mısrayı kendi kendine mırıldanarak okuyor. Bana şefkat ve ciddiyetle bakıp "ilginç," diyor. "Bu şiiri yazarken kimi düşünüyordun?" "Kimseyi," diyorum, "veya, belki Ruth'u". İçtenlikle gülüyor ve "hayat komik," diyor, "bunu ancak, onu kaybetmekte olduğun anda görüyorsun." "Ama Bay Krogh," diyorum telaşla, "Siz o kadar yaşlı değilsiniz ki, babamla yaşıtsınız." "Evet tabii," diyor, "ama yine de

uzun seneler yaşadım." Kitabı kapatıp masanın üstüne koyuyor. "Bu şiirler bir işe yaramaz," diyor, "ama muhtemelen bir gün şair olacaksın sen." Bunu söylemesiyle içimden bir mutluluk dalgası geçiyor. Ona editör Brochmann'dan ve birkaç sene sonra tekrar gelmemi söylemesinden bahsediyorum, o da onu tanıdığını söylüyor. Ayrıca bir gün, işe yarar, yani başka insanların okumaktan mutluluk duyacakları bir şey yazdığımda, bunu ona göstermemi ve onun da basılmasını sağlayacağını söylüyor. Şamdandaki mumların alevi titriyor, akşamın koyu mavi gökyüzü yıldızlarla kaplı. Bay Krogh'dan çok hoşlanıyorum ama bunu ona söylemeye cüret edemiyorum. Uzun süre konuşmadan oturuyoruz. Raflardan şifa dolu bir deri, kâğıt ve toz kokusu geliyor ve Bay Krogh, sanki söylemek istedikleri asla söylenmemeliymiş gibi hüzünlü gözlerle bana bakıyor. Tıpkı babamın hep bana bakmış olduğu gibi. Ayağa kalkıyor. "Hadi," diyor "gitsen iyi olur. Yatmadan evvel yapmam gereken bazı işlerim var." Antrede çenemin altından tutup: "Yaşlı bir adamı yanağından öper misin?" diyor. Onu sanki öpücüğüm onun korktuğum ölümüne neden olabilirmiş gibi hafifçe öpüyorum. Yumuşak bir ihtiyar yanağı var ve bana ninemi hatırlatıyor.

5.

Hitler Almanya'da iktidara geldi. Babamın dediğine göre, galip gelen halkın reaksiyonu ve Almanlar onu kendileri seçtiklerinden, daha iyisini hak etmiyorlar. Bay Krogh bunu bütün dünya için bir facia olarak betimliyor ve sanki kişisel bir acı çekercesine ruhu kara ve ezik. Pansiyonun sahibeleri göbek atıyorlar ve eğer Stauning, Hitler gibi olsaydı diyorlar, işsizlik olmazdı fakat Stauning iradesiz, yolsuz ve içkici ve hükümet ederken yaptığı her şey yanlış. Öğle uykusu uyuyacaklarına radyoda haberleri dinliyorlar ve parıldayan gözlerle içeri gelip, Reichstag yangınının komünistlerin işi olduğunu ve duruşmada bunun kanıtlanacağını söylüyorlar. Babam ve Bay Krogh yangını nazilerin başlattığını söylüyorlar ve eğer benim bu konuda bir fikrim varsa onlarınkisiyle aynı. Ama her şeyden çok, büyük dünya okyanusunun çalkantıları, küçük, zayıf teknemi her an alabora edecek diye korkuyorum. Artık gazete okumayı sevmiyorum ama pek de önüne geçemiyorum. Babam *Sosyal Demokrat* gazetesinde Anton Hansen'in karamsar karikatürlerini bana gösterdiğinde korkum artıyor. Sırtında koca bir levha taşıyan ihtiyar bir yahudinin etrafında sırıtan SS-adamları çizmiş. Levhada Ich bin Jude, aber ich will mich nicht über die Nazis beschweren (Ben Yahudiyim ama nazilerden yakınmak istemiyorum) yazılı. Bunun ne demek olduğunu babama ben söylüyorum. Bay Krogh, *Politiken* gazetesini okuyor. Bana, Van

der Lubbe'nin kalemle çizilmiş resmini ve altındaki metni gösteriyor:

> Söyle Torgler ve yangın hakkında,
> bildiğin sözleri.
>
> ———
>
> İstediğimizi biliyorsun, lanet olası.
> Söyle Dimitroff ve Popoff'un merdivende beklediğini,
> kurtarırsın o zaman kelleyi.

"Ah," diyor, "şimdi Alman aydınları dünyanın kaç bucak olduğunu anlayacaklar." Ona, Alman aydınları nedir diye sorduğumda bana izah ediyor. Sanatçılardır mesela. Şairler de sanatçıdır ve Bay Krogh, benim bir gün şair olacağımı söylemişti. Pansiyonda, bayanlar *Berlingske* gazetesini okuyorlar. Orada, belki bütün Avrupa'yı kurtaracak ve hepimiz için bir nevi cennet yaratacak olan Hitler hakkında bütün gerçekleri yazıyorlar. Daha evvelden hiç istemediğim kadar pansiyonun boğucu, pis mutfağından ve orada her gün beraber olduğum insanlardan kurtulmak istiyorum. Eve döndüğümde babam hep uyuyor, ondan birkaç saat sonra da işe gidiyor. Bir akşam uyandığında, başka bir yerde iş bulmak için ondan izin istiyorum. Bulaşık yıkamaktan, temizlik yapmaktan ve her yönüyle ev hizmetçisi olmaktan nefret ettiğimi söylüyorum. Bir ofiste çalışıp, daktiloda yazmayı öğrenmeyi daha çok istiyorum. "Daha olmaz," diyor. "Önce ev işlerini iyice öğren, kocan işten döndüğünde ona yemek yapabilecek duruma gel." "Onu kendiliğinden öğrenir zaten," diyor annem yardımıma koşarak, "ihtiyacı olduğu gün." Ardından devam ediyor "sen de sanki yarın öbür gün evlenecekmiş gibi konuşuyorsun. Daha on beşini yeni doldurdu." Babam dişlerini kenetleyip somurtuyor. "Burada kararları ben mi veriyorum, sen mi?"

Annem sesini kesiyor ama aynı zamanda gücüne gidiyor. Odada gergin bir hava var. Babam gittiğinde, annem elindeki örgüsünü bırakıp gülümsüyor. "Pansiyon müşterilerinden birinin sana taşkınlık ettiğini söyleriz, o zaman başka bir iş bulmana izin verir." "Evet," diyorum içim rahatlayarak ve daha evvelden bunu akıl etmediğime şaşıyorum. Birkaç gün sonra eve geldiğimde babam kanepede oturuyor. "Baksana," diyor, "annen ne olduğunu anlattı. Artık kendini kollaman gereken yaşa geldin. Bundan sonra oraya dönmeni istemiyorum. Annen gidip maaşını alır, sen de yeni bir iş aramaya başlarsın." Bundan sonra bir süre evdeyim. *Berlingske* gazetesini alıyoruz ve birçok ofis ilanına başvursam da, hiçbirinden cevap gelmiyor. Vesterbro'da dolaşıp şahsen başvurulması gerekilen iş yerlerini de deniyorum. Aydınlık ofislerde konuştuğum kibar beyefendilerin hepsi, babamın ne iş yaptığını soruyorlar. Söylediğim zaman da, maaşımın geçimimi sağlaması gerektiğini sanıyorlar ve hiç kimse de ne kadarla geçinebileceğini hesap etmiyor. Yine de sonunda, müdürün sadece sendika üyesi olup olmadığımı sorduğu bir yer buluyorum. Olmadığımı duyduğunda, bana hemen maaşı ayda kırk krona bir iş veriyor. Valdemarsgade'de bir sağlık malzemesi şirketinde depo elemanı olarak çalışacağım. Sendika üyeliği meselesini duyduğunda "grev kırıcılar firması," diyor babam ama yine de kabulleniyor çünkü bir kız için bile iş bulmak kolay değil.

Bütün bunlar olup biterken, Bay Krogh'u ziyaret etmeye fırsatım olmamıştı. Bana nerede oturduğumu hiç sormamıştı. Meraklı olanlardan hoşlanmıyordum, zaten kendisi de öyle değildi. Bir akşam tekrar onu görmeye gittim. Kıştı, üstümde Edvin'in, beni sıcak tutsa da güzel sayılamayacak, küçültülmüş paltosu var. Arkadaşımı tekrar görmeye ve ona, şimdilik severek çalıştığım yeni iş yerimi anlatmaya can atıyorum. Her zamanki gibi Vesterbrogade'deki geçitten Gammel Kongevej'e çıkıyorum ve ne olduğunu anlayamadan kalakalıyorum.

Sarı ev yok olmuş. Eskiden durduğu yerde sadece taş yığınları, sıva ve paslı, yamuk yumuk su boruları var. Gidip elimi bir duvarın harabesine yaslıyorum çünkü bacaklarım beni tutmayacak gibime geliyor. Yanımdan geçen insanların yüzleri kapalı, her biri kendi akşamki işiyle meşgul. Birini kolundan tutup "dün burada bir ev duruyordu, şimdi nerede söyleyebilir misiniz?" demek geliyor içimden. "Nerede Bay Krogh?" Şimdi başka bir yerde oturuyor olmalı ama kaybolmuş bir insanı nasıl bulabilirsin? Bunu bana nasıl yapabildiğini anlamıyorum. Ama belki onun için ben, tanıdığı birçok genç kız arasından sadece biriydim. Eksantrik tip biriktirdiğini söylemişti ve belki ben yeterince eksantrik değildim. Yavaşça yürüyerek eve dönerken, bu felaket yüzünden hâlâ yarı uyuşuk bir hâlde, eğer iyi şiirler yazsaydım bunların olmayacağını düşünüyorum. Eğer görünüşte Ruth'un bedenini arzuladığı gibi beni de arzulasaydı diye düşünüyorum, o zaman da bunlar olmayacaktı ama kimse şimdiye kadar bana o şekilde ilgi göstermediğinden, babamın da beni uyarması tamamen gereksizdi. Bizim sokakta Ruth, tamirci çırağıyla beraber ön evin girişinde duruyorlar. Rüzgârın buz gibi soğuk olduğunu ancak şimdi fark ettiğimden, duraklayıp paltomun yakasını ilikliyorum. "Bay Krogh'un evini yıkmışlar," diyorum. "Nerede oturduğunu biliyor musun?" "Yoo," diyor Ruth genç adamın omzunun arkasından "çok da umurumdaydı sanki." Onlar tekrar sarmaş dolaş olurken ben de avluya giriyorum. Arka evin merdivenlerini çıkıyorum ve doğduğum bu yerden asla kurtulamayacağım diye korkuya kapılıyorum. Birden hiç sevmiyorum burasını ve anılarımın her biri bana karanlık ve hazin geliyor. Burada oturduğum sürece, yalnızlığa ve anonimliğe mahkûmum. Dünya beni insandan saymıyor ve ne zaman bir köşesinden tutmayı başarsam, hemen elimden kaçıp gidiyor. İnsanlar ölüyor, üstlerine evler yıkılıyor. Durmadan değişiyor dünya, bir tek çocukluğumun dünyası olduğu

gibi duruyor. Yukarıda, oturma odası her zamanki hâlinde. Babam uyuyor, annem masa başında oturmuş örgü örüyor. Büyük bir gizlilikle boyattığından saçında hiç beyaz yok, parasını nereden buluyorsa. Bazen babam "senin saçların nasıl hâlâ bu kadar koyu olabilir?" diyor. "Benimkiler tamamen ağardı." Babam çok saf ve kendisi asla yalan söylemediğinden, bizim her söylediğimize inanıyor. "Neredeydin?" diye soruyor annem bana şüpheyle bakarak. "Yrsa'daydım" diyorum inanıp inanmadığına aldırmadan. "Burası soğuk," diyor, "sobaya biraz kömür at." Kahve için su kaynatıyor ve ben de on sekiz yaşıma bastığımda, Edvin gibi evden taşınmaya karar veriyorum. Ondan evvel izin vermezler. Başka bir yerde –Vesterbro'nun tamamen dışında bir yerde– oturduğum zaman Bay Krogh gibi insanlarla daha kolayca temasa geçebilirim. Annemlerle kahvemizi içerken gazeteye bakıyorum. Van der Lubbe'nin idam edildiğini ve Dimitroff'un duruşma esnasında Göring'i tamamen gülünç duruma düşürdüğünü yazıyorlar. Ölüm ilanlarının olduğu sayfaya bakıyorum ama Bay Krogh'un ismini ölenlerin arasında bulamıyorum. Bana olan ilgisini sanki Hitler iktidara geldiğinde kaybetmişti gibi hissediyorum ve küçük teknem alabora olmanın gizemli korkusuyla yeniden sarsılıyor.

6.

Sabah saat yedide işbaşı yapıyorum. Bay Jensen'le beraber, ofis personeli ve müdür gelmeden odaları toplayıp temizliyoruz. Bay Jensen 16 yaşında, uzun, ince ve şamatacı. Ben yerleri silerken, prezervatifleri balon gibi şişirip kafamın etrafında uçuşturuyor, beni öpmeye çalışıyor, ben de gülerek, bir elimde yer beziyle kendimi savunmak zorunda kalıyorum. O daha çocuk ve kaba saba davranışları beni rahatsız etmiyor. Müdürün ofisinde sandalyeye oturuyor, ağzında sigara, yazı masasına ayaklarını uzatıyor. "Benzemiyor muyum ona?" diye sorup alnındaki uzun saçları parmaklarına doluyor. Bakire olduğum için ve onu öpmek istemediğimden, namusuma aşırı düşkün olduğumu söylüyor. Ben "eğer bana âşık olsaydınız," diyorum, "sizi öperdim." Olduğunu iddia etse de ona inanmıyorum. Bir sabah müdürün ofisinde yerleri silerken, müdür aniden içeri giriyor ve ben afallayıp, kovayı ve süpürgeyi toparlamaya çalıştığımda bana arkamdan sarılıp, iki eliyle göğsümü yokluyor. Bunu hemen hemen annem kasaptaki eti nasıl yoklarsa o da öyle yapıyor ve utancımdan, hakarete uğramaktan yüzüm kızarıyor. Bir şey söylemeden, elimde kova ve süpürgeyle yanından sıyrılıyorum. Bay Jensen'e anlattığımda müdüre tokadı patlatmamı, adamın bütün bayan elemanlarla yattığını ve buna katlanmamam gerektiğini söylüyor. Adam evli ve katolik olduğu için bir sürü çocuğu var. Fakat sonradan o kadar da üzülmüyorum. Vücudu-

ma ilgi gösteren ilk erkekti o ve hayatta başarılı olmam için bunun gerekli olduğuna bir şekilde kendimi inandırmıştım. Ofisteki iki sekreter ve depo yöneticisi işe geldiklerinde siparişler hazırlanıyor. Benim görevim depodaki uzun tezgâhın üstünde malları paketlemek. Termometreler, pansuman pamuğu, vajinal şırıngalar, sıcak su şişeleri, prezervatifler, kasık bağları. Bay Jensen bana itinayla hepsinin neye yaradığını anlattığında cinsel hayat bana son derece çetrefilli görünmekle beraber pek de çekici gelmiyor. Bazısı önceden bazısı sonradan kullanılıyor ve Bay Jensen'in, işi galiba gereğinden fazla karıştıran açıklamaları esnasında kendimi tamamen yetersiz hissediyorum. Depo yöneticisinin ismi Bay Ottosen ve güzel sekreterlerin ikisi de ona apaçık âşık. Tezgâhın orada kâğıtlarıyla durup ona bir şey açıklarlarken Bay Ottosen kolunu bellerine dolayıveriyor, onlar da buğulu gözlerle ona doğru yaslanıyorlar. İkisi de hoş ve şık birer genç kız, kıvır kıvır saçları, topuklu ayakkabıları ve bellerinde geniş rugan kemerleri var. Ben de bir gün bir ofiste iş bulduğumda böyle görünmek için çaba sarf edeceğim. Giydiğim elbiselere ve saçımın modeline özen göstermeye çalışacağım. Ama bu tür uğraşlar canımı sıktığından onları sonraya bırakıyorum. Üstümde firmanın verdiği kahverengi önlük var. İş aramaya gittiğimde yanaklarımı annemin krepon kâğıdı ile ovuyorum, süslenmek için de şimdiye kadar bundan fazla zahmete girmedim. Saçlarım uzun, sarı ve düz ve ihtiyaç duyduğumda, arap sabunu ile yıkıyorum. Bay Krogh, saçlarımın güzel olduğunu söylerdi ama belki iltifat edecek başka bir yanımı bulamamıştı. Her hâlükârda sık sık Bay Ottosen'in yanında duruyorum, hatta ona usulca yaslanmayı bile denedim yine de ne elini belime doladı ne de hafif yaklaşımımı fark ettiğini bana sezdirdi. Bunu bir hayli düşünüyorum ve çoğu kadının, erkeklerin karşı koyamadığı bir cazibeleri olduğuna karar veriyorum – benim dışında. Bu hem üzücü hem garip ama en azından

bizim sokaktaki kızların çoğu gibi zamanından evvel çocuğum olmasını önlüyor. Bir gün, Bay Jensen onunla akşam sinemaya gitmek ister miyim diye soruyor. "Evet," diyorum çünkü küçüklüğümden beri bir film seyretmeyi istiyordum. Annemler buna müsaade etmemişlerdi. Bir kez olsun evde gerçeği söylüyorum ve annem canlanmış gözüküyor. Bay Jensen hakkında her şeyi bilmek istiyor ve kendi kafasında şıp diye beni onunla evlendiriyor. Ama ben, ne babasının ne iş yaptığını ne de gelecek için planlarını bildiğimden, annemin merakını gideremiyorum. Babam Danimarka Sosyalist Gençler Birliği'ne üye olduğunu duyunca heyecanlanıyor. Onun kederi, Edvin'in üye olmaması. "Kuşkusuz," diyor babam bıyıklarının uçlarını bükerek, "son derece mantıklı bir genç." Böylece ilk defa bir sinemada, yanımda yeni keselenmiş gibi duran ve kiliseye kabul töreninden kalma, pek de temiz olmamakla beraber bileklerine yetişmeyecek kadar kısa gelen takım elbisesini giymiş olan Bay Jensen'le oturuyorum. Paltolarımız koltukların arkasına asılı. Önce birisi piyano çalıyor. Işıklar sönüyor ve parıltılı reklamlar art arda, hızla ekrandan geçiyor. Bittiğinde ışıklar tekrar yanıyor, ben de bu kadar olduğunu sanıp kalkacak olduğumda, Bay Jensen beni tekrar geri çekiyor. "Esas şimdi başlıyor," diyor sabırla. Filmin ismi *Küçük Robinson Crusoe* ve kamarotu oynayan, yakışıklı ve dokunaklı Jackie Coogan. Kendimi tamamen kaptırıyorum. Nerede, kiminle olduğumu unutuyorum. Gözyaşlarına boğulduğumda otomatik olarak, Bay Jensen'in elime koyduğu mendili kapıyorum. Dizime koyduğu elini, ölü bir şeymiş gibi üstümden itiyorum. Kaptan ve kamarot, güzel ve hüngür hüngür ağlayan bir kadınla onun küçük kızı için kendini feda edip gemiyle batıyor. Haykıra haykıra ağlıyorum, ışıklar yandığında bile duramıyorum. "Sus, sus ..." diyor Bay Jensen utanarak ve çıkarken kolumun altından tutuyor. "Siz neden ağlamıyorsunuz?" diye soruyorum, "Acıklı bulmadınız mı?"

"Buldum da," diyor Bay Jensen, "sinemada öyle ağlamak olur mu?" Søndre Boulevard'da yürürken, Bay Jensen'in parmakları benimkilere dolanıyor. Ona yandan baktığımda uzun kirpikleri olduğunu fark ediyorum. Belki gerçekten bana âşık. Kar ayaklarımızın altında hışırdıyor, gökyüzü yıldızlarla parıldıyor. Kolu hafifçe titriyor ama soğuktan olabilir. Evin girişinde sarılıp beni öpüyor. Dudakları soğuk ve kösele gibi sert. Boğuk sesle "birbirimize sen diyelim mi?" diye rica ediyor. "Olur," diyorum. "İsmin ne?" İsmi Erling ama iş yerinde, siz deyip birbirimize soyadlarımızla seslenmeye devam etmeye karar veriyoruz.

Öğleden sonraları depoda yapacak şey olmadığından beni çatı katına, oradaki teneke kutuları uzun uzun sıralara koymam için yolluyorlar. Loş ve tozlu odada yalnız başıma kaldığım için bu iş hoşuma gidiyor. Yere uzanıp kutuları üstlerindeki yazıya göre düz sıralara koyuyorum: çinko krem, lanolin. Tatlı bir hüzne kapılıyorum, ritmik kelime dalgaları tekrar içimden geçiyor. Onları kahverengi ambalaj kâğıdına yazdığımda kederlenerek, şiirlerin henüz yeterince iyi olmadıklarına karar veriyorum. Çocuk şiirleri demişti Bay Krogh. Ayrıca, iyi şiir yazabilmek için önce başından birçok şey geçmeli demişti. Bence geçti ama, belki daha da fazlası lazım. Fakat bir gün, daha evvel yazdıklarımdan farklı bir şey yazıyorum, ancak farkın nereden kaynaklandığını bilmiyorum. Şöyle:

Gecenin içinde yanar bir ışık
Benim için yanar sadece,
Biraz üflersem
Alevlenir
benim için alevlenir sadece.
Ama sen solursan sakince

ve solursan sessizce
Işık birden başka türlü aydınlanır
yanar yüreğimin derinliklerinde
senin için sadece.

Bence bu hakiki bir şiir ve Bay Krogh'un kaybolmasından dolayı hissettiğim acı, tekrar depreşip kanıyor çünkü bunu ona göstermeyi çok isterdim. Ne demek istediğini şimdi anladığımı ona söylemeyi çok isterdim. Ama tıpkı yaşlı editör gibi o da benim için bir ölü ve şiirlerden –ve umarım– onları yazanlardan etkilenen o dünyanın kapısını benim için aralayabilecek yeni birisini bulamıyorum. Aşağı indiğimde "nerede kaldın," diyor Erling. Tamamen nişanlıymışız gibi bir tavır takınıyor. Bir enjektörü –bana açıkladığına göre, sonrasında kullanılıyormuş– paketlemekle meşgul. Kırmızı hortumları korkunç aletin altına kıvırırken "cumartesi günü beraber otelde kalalım mı?" diyor. "Parasını biriktirdim." "Hayır," diyorum, "çünkü hakiki şiir yazmayı becerirsem, bakire olmam o kadar önemli değil. Aksine, uygun bir adamla karşılaştığımda bakire olmaya ihtiyacım olabilir." "Hoppala," diyor Erling sinirlenerek, "morg görevlisine mi saklıyorsun kendini?" "Evet," diyorum ve o kadar çok gülüyorum ki zar zor duruyorum. Bakirelik ile şiir arasında ne alaka olduğunu ben bile anlamış değilim, o garip bağlantıyı Erling'e nasıl açıklayabilirim?

7.

Her cumartesi akşamı Erling'le sinemaya gidiyoruz. Ön evin duvarına yaslanmış, ellerini, Edvin'in paltosu nasıl bana kaldıysa ona da babasından kalma paltonun ceplerine gömmüş beni bekliyor. Eğer onu çok fazla bekletirsem kibrit kemirip, saçlarını parmaklarına doluyor. Kemerli kapıdan çıktığımızda, annem pencereyi açıp "hoşça kal, Tove," diye bağırıyor. Bu, ilişkiyi onayladığını gösteriyor ve Erling de bunu öyle algılıyor. Ailemle yakında tanışıp tanışamayacağını sorduğunda "hayır," diyorum, "daha değil." Annem, yoksa Erling'in yumru ayağı ya da tavşan dudağı var da ondan mı onu görmelerini istemiyorum diye soruyor. Aynı şekilde, ben de Erling'in anne ve babasını ziyaret etmek istemiyorum çünkü o zaman nişanlı olduğumuzu sanacaklar. Bir kız arkadaşım olsaydı, benim için hem daha kolay hem daha eğlenceli olurdu ama artık öyle birisi olmadığından, Erling hiç yoktan iyidir. Ondan hoşlanıyorum çünkü o da biraz tuhaf ve birçok bakımdan bana benziyor. Babası işçi ve sık sık işsiz. Yetişkin bir ablası var, evli. Kendisi öğretmen olmak istiyor ama 18 yaşına basmadan eğitim fakültesine giremez. Bunun için para biriktiriyor. Firmanın örgütsüz işçilerle yürütülmesinin tam bir kepazelik olduğunu söylüyor ama sendikaya üye olursa kovulur. Haftada 25 kron kazanıyor. Sinemaya gittiğimizde ben kendim ödüyorum, hem onun ikimiz için ödemeye doğru dürüst parası olmadığından hem böylece daha özgürmü-

şüm gibime geldiğinden. Akşamlarımız hep aynı şekilde geçiyor. Filim bittiğinde beni eve bırakıyor ve loş girişte sarılıp beni öpüyor. O sırada, onda uyandırdığım arzunun yoğunluğunu ölçmek için onu bir nevi soğuk merakla izliyorum. Ona âşık olsaydım ben de arzulu olurdum ama değilim ve o da bunu biliyor. Bir keresinde, soğuk ellerini sarılı oldukları ensemden çekip "olmaz, yapma," diyorum. "Olur ya," diye fısıldıyor soluk soluğa, "hiç acımaz." "Hayır," diyorum "fakat canım istemiyor." Ona acıyorum ve gitmeden evvel kösele gibi dudaklarından öpüyorum. Öyleyse ne zaman isteyeceğimi sorduğunda sırf bir şey söylemiş olmak için, 18 yaşına bastığımda diye söz veriyorum çünkü nasıl olsa o güne asırlar var. Kendime de biraz acıyorum çünkü bana sarıldığında içimde en ince bir tel bile tınlatmıyor. Acaba bu yönden de mi anormalim? "Müthiş güzel," demişti Ruth ve o daha 13 yaşındaydı. Çöplük köşesindeki kızlar da aynısını söylüyordu ama belki yalandı. Belki sırf laf olsun diye söyledikleri bir şeydi. Yukarıda, oturma odasında annem "erkek arkadaşını ne zaman göreceğiz?" diye soruyor. "Ben babanla tanıştığımda onu hemen eve davet etmiştim." Ayrıca, Erling'in aklında sadece tek şey olduğunu ve eğer ona istediğini verirsem, beni bırakıp gideceğini söylüyor. "Ve buraya da koynunda bebekle gelemezsin," diyor. Bir akşam, Edvin'in kız arkadaşını eve getirmesi için hiç bu kadar hevesli olmamış olduğunu anneme söylediğimde, bir oğlan için durumun tamamen farklı olduğunu söylüyor ters bir tavırla. Onun için acelesi yok, üstelik bir adam her hâlükârda evlenebilir ama bir kızın geçimi sağlanmalı ve o da bunu hep aklında bulundurmalı. Babam anneme canımı sıkmamasını söylüyor. Erling'in öğretmen olmak "istemesinin akıllıca olduğunu söylüyor, çünkü öğretmenler iyi para kazanır, işsiz de kalmazlar. "Beyaz yakalılar," diyor neyse ki tekrar iş bulmuş olan ağabeyim, "en berbatı onlardır." Erkek arkadaşım olduğundan ağabeyim

bana küskün çünkü asla evlenemeyeceğim diye benimle hep dalga geçmişti. Radyoda, annemin ilgisini bir hayli çeken veliaht Prens Frederik'in düğün haberini dinliyor. "Kapatın ya şu kraliyet zımbırtısını," diyor babam kanepenin derinliklerinden, "beslememiz gereken birisi daha geldi başımıza, o kadar." Firmadaki sekreterler, cazibeli veliaht prenses Ingrid'e olan hayranlıklarından kendilerinden geçiyorlar. Her zamanki para toplama faaliyetlerinden birini düzenleyip depo boyunca koşuşturuyor, ellerindeki uzun listeye, kraliyet ailesine bir buket almak için kimin ne kadar ödediğini yazıyorlar. Ben bir kron verdim ve birkaç gün evvel müdürün kızının kiliseye kabul töreni için de ayrıca bir kron verdim. Müdürün o kadar çok çocuğu var ki ya vaftizleri ya doğum günleri için devamlı para toplanıyor. "Bir de bakmışsın," diyor Erling, "bütün maaşın fasa fisoya gitmiş." Erling de babam ve ağabeyim gibi sosyal demokrat ve kitleleri yükseltecek bir devrimin hayalini kuruyor. Bu planı nasıl geliştireceğini dinlemek hoşuma gidiyor çünkü fakirlerin iktidara gelmesi benim kişisel planlarımı da ilerletebilir. Erling sosyal demokrasiyi değiştirip daha da solcu yapmak istiyor. "Aslında," diyor, "ben sendikalistim." Politika hakkında uzun, anlaşılmaz bir konuşmaya maruz kalmamak için bunun ne olduğunu sormuyorum. Beni bir keresinde Blågårds Plads'de bir mitinge götürüyor ama çatışmalar çıktığında, polis coplarını çekip hizipleri dağıtıyor. "Kahrolsun polisler," diye bağırıyor üstünde Sosyalist Gençlik üniforması olan Erling. Anında kafasına tokmağı yiyince feryat ediyor. Dehşet içinde kolundan tutuyorum ve el ele, kaçan birçok kişinin ayak sesleriyle yankılanan sokak boyunca koşuyoruz. Bana göre bir şey değil bu ve bir daha asla yapmıyorum. Firmada bizim dışımızda iki işçi ve bir şoför var. Hepimiz öğlen yemeğimizi deponun arkasında, ufak bir odada yiyoruz. Oda ısıtmasız ve bu da bir kepazelik, diyor Erling. Genelde hepimizin üstünde paltosu var.

Baş aşağı çevrilmiş bira kasalarının üstünde oturuyoruz ve bu küçük insan gurubuyla iyi anlaşıyorum. Onlara karşı utangaç değilim, bana kasık bağının veya vajinal şırınganın ne olduğunu bildiğimden emin miyim diye sorduklarında bile. Ama onlara sendikaya üye olmaları gerektiğini söylüyorum ve bir gün neşem yerindeyken, bir bira kasasının üstüne çıkıp nutuk veren Stauning'in taklidini yapıyorum: "Yoldaşlar!" Görünmez sakalımı okşayıp, sesimi kalınlaştırıyorum. Seyircilerim çok memnun kalıyorlar. Gülüp alkışlıyorlar, ben de ondan sonra bunları bir daha düşünmüyorum. Bir süre sonra Bay Ottosen gelip, müdürün benimle konuşmak istediğini söylüyor. Müdürle, göğsümü yokladığı günden beri yalnız başıma kalmadım ve benden o yönde bir şey isteyeceğinden korkuyorum. "Otur," diyor kısaca ve bir sandalyeye işaret ediyor. En ucuna oturup korkuyla, yüzünün kızgınlıktan kararmış olduğunu görüyorum. "Size burada ihtiyacımız yok," diyor sinirle, "firmamda Bolşevik istemiyorum." "Tabii," diyorum Bolşevik'in ne olduğunu bilmeden. Masaya yumruğu indirdiğinde, yerimden sıçrıyorum. Ayağa kalkıp yanıma geliyor ve kızarmış suratıyla burnumun dibine sokuluyor. Ağzı koktuğundan kafamı biraz çeviriyorum. "Çalışanlarımı sendikaya üye olmaları için teşvik etmişsiniz," diye bağırıyor, "ama o zaman ne olur, haberiniz var mı?" "Hayır" diye fısıldıyorum, hâlbuki gayet iyi biliyorum. "Kovulurdunuz," diye kükrüyor ve tekrar masasını yumrukluyor, "tıpkı şimdi sizi kovduğum gibi – referans mektubunuzu da vermeden! Maaşınızı ön ofisten alabilirsiniz." Doğrulup tekrar yerine dönüyor. Gözyaşlarına boğulmam gerektiğini düşünüyorum ama onun yerine adlandıramadığım, karanlık bir neşeye kapılıyorum. Bu adam beni bir tehlike, bağlı olmadığım bir çevreden mühim birisi olarak görüyor. Gülümsemiş olacağım ki "sırıtacak bir şey yok," diye bağırıyor. "Defolun!" Kapıya işaret edince alelacele odadan çıkıyorum. "Sizi bir daha gör-

mek istemiyorum," diye haykırıyor arkamdan ve kapıyı çarparak kapatıyor. Depoda Bay Ottosen ve Erling donakalmış duruyorlar. Nedir bu şamata, diye sorduklarında, gururla anlatıyorum. Bay Ottosen omuzlarını silkiyor. "Siz daha gençsiniz," diyor, "maaşınız az ve kolayca yeni bir iş bulabilirsiniz. Üstelik bir başınızasınız. Benim karım ve dört çocuğum var. Hiç ağzımı açmıyorum." Erling fikirlerini kendine saklamalıydın dediğinde ona fena hâlde kızıyorum. "Senin gibi kendini riske atmaktan korkan insanlar olduğu sürece," diyorum öfkeyle, "Danimarka'da devrim falan olmaz." İçerleyerek, sekreterlerden hazır bekleyen maaşımı almaya gidiyorum. Eve dönerken sokaklar kar yığınlarıyla kaplı, buz gibi bir rüzgâr paltomun içinden esip geçiyor. Kendimi inancım için feda ettim ve bunu babama anlatmaya can atıyorum. Kendimi bir Jeanne d'Arc, bir Charlotte Corday, ismini dünya tarihine yazdırmak isteyen genç bir kadın gibi hissediyorum. Şiir meselesi zaten çok yavaş ilerliyordu. Merdivenleri çıkarken kafamı kaldırıp dik duruyorum ve incinmiş bir haysiyetle, babamın kanepede dünyaya kıçını dönüp uyuduğu oturma odasına giriyorum. Annem neden bu kadar erkenden döndüğümü soruyor ve söylediğimde, "seni alakadar etmeyen konulara burnunu sokma," diyor. İyi bir işyeri olduğunu ve devamlı iş değiştiren bir kızla hiçbir erkeğin evlenmeyeceğini söylüyor sinirlenerek. Bu sefer benim tarafımı tutmuyor, ben de babam uyansın diye yüksek sesle boğazımı temizleyip, masanın orada biraz patırtı yapıyorum. Uyanıyor ve kanepede oturup gözlerini ovuşturduktan sonra, annem "Tove kovulmuş. Kafasına soktuğun sendika zırvası yüzünden," diyor. Babam olayı ayrıntılarıyla duyduğunda yüzü öfke dolu bir ifadeye bürünüyor. "Sen kim olduğunu sanıyorsun?" diye bağırıyor. Yumruğunu masaya vurmasıyla avize çengelinde sallanıyor. "Nihayet şurada kendine iyi bir iş bulmuşsun, gidip böyle saçmalıklar yüzünden kovuluyorsun. Politikadan sen

ne anlarsın? Zaman zorluklarla dolu, etrafta istesen domuzları besleyecek kadar grev kırıcı var. Ama bundan sonraki işinden çıkmak falan yok, yoksa annen gibi olursun." Edvin veya benimle ilgili bir sorun çıktığında hep olduğu gibi, annem ve babam birbirilerine kızgınlıkla bakıyorlar. Susuyorum ve aslında onlardan ne beklemiş olduğumu pek bilmiyorum. Ama birkaç dakika içerisinde yeni yeni heveslendiğim politikaya, kırmızı bayraklara ve devrimlere olan bütün ilgimi kaybediyorum. Erling'le sinemaya gitmeye birkaç cumartesi daha devam ediyoruz, ondan sonra duvara yaslanıp beni beklemeyi kesiyor. Onu biraz özlüyorum çünkü az da olsa yalnızlığımı gideriyordu ve bilhassa teneke kutuların bulunduğu ve ilk hakiki şiirimi yazdığım çatı katını özlüyorum. "Senin delikanlıya ne oldu?" diye soruyor bir öğretmenin kaynanası olmanın hayalini kurmuş olan annem. "Bir başkasını buldu," diyorum. Annem için her şeyin somut bir sebebinin olması lazım. "Sen de kendine biraz daha özen göstersen ya? Bisiklet yerine kendine bir ilkbahar takımı alsan ya. Doğuştan güzel olmayan," diyor, "fazladan çaba sarf etmeli." Annem böyle şeyleri beni incitmek için söylemiyor. Başka insanların içinde neler döndüğünden tamamen bilinçsiz o kadar.

8.

"Kime benziyorum, söyleyin?" Bayan Løngren bana patlak gözleriyle bakıp duruyor ama kime benzediğini bir türlü çıkaramıyorum. Gülümseyip kaşlarını bir yukarı bir aşağı oynatıyor. Belki Chaplin'e benziyor biraz ama kolay alındığından söylemeye çekiniyorum. Şimdiden kaşlarını sabırsızlıkla çatıyor. "Siz hiç sinemaya gitmez misiniz kardeşim?" diyor. "Giderim," diyorum üzülerek ve boş yere kafa patlatıyorum. "Peki, profilden," diyor başını çevirip. "Artık görmeniz lazım ama. Herkes profilden kolaylıkla çıkarıyor." Profilinden de tek çıkarabildiğim burnunun kemerli, çenesinin de girintili olduğu. Çilemin ortasında telefon çalıyor. O cevap veriyor, "I. P. Jensen," diyor. Bunu hep yüksek ve kışkırtıcı bir tonla söylediğinden, arayanların ne istediklerini belirtmeye cüret etmelerine şaşıyorum. Bir sipariş veriliyor, o da sol eliyle ahizeyi sağ kulağına tutarak not alıyor. Tekrar kapattığında "Greta Garbo," diyor, "şimdi benzettiniz, değil mi?" "Evet," diyorum ve içimden, keşke beraberce gülebileceğim biri olsaydı diye düşünüyorum. Öyle biri yok. Garip bir şekilde yalnızım burada. Ofisinde iş bulduğum bir litografi dükkânı burası. En içerideki odada, Usta denilen dükkân sahibi kalıyor. O içerideyken kapısı hep kapalı. Ön ofiste iki yazı masası duruyor. Birinin başında Usta'nın oğullarından biri olan Carl Jensen, sırtı Bayan Løngren'in sandalyesine dönük şekilde oturuyor. Bayan Løngren benim karşımda, telefon santra-

linin başında oturuyor ve yazı masamızın bir yanında, güya kullanmasını öğrenmem gereken daktilonun durduğu ufak bir masa var. Ama bütün gün boyunca yapacak neredeyse hiçbir şeyim yok ve kimse işe neden alındığımı bilmiyor gibi. Ofisin yukarısında konutlar bulunuyor ve burada matbaada çalışan Usta'nın diğer oğlu, litograf Sven Aage oturuyor. Carl Jensen ince yapılı ve hareketleri bir sincap gibi çevik. Kahverengi, birbirine yakın gözleri hafif şaşı ve bu da yüz ifadesine güven uyandırmayan bir nitelik veriyor. Benimle asla konuşmuyor ve Bayan Løngren'le beraberken, sanki ben görünmezmişim gibi davranıyorlar. Birbirleriyle dalga geçip duruyorlar ve bazen Carl Jensen tamamen döndürebildiği sandalyesini çevirip Bayan Løngren'i öpmeye çalışıyor. O da onu iteleyip yüksek sesle, kasılarak gülüyor, ben ise onları yaşlı oldukları için epey gülünç buluyorum. Usta odadan geçtiğinde, önlerindeki işin üstüne iyice eğiliyorlar ve ben de hemen, sonradan tekrar titizlikle ve yavaş yavaş sileceğim birkaç sayı veya kelime not ediyorum. Carl Jensen nadiren ofiste ve Bayan Løngren'in kısık bakışlarının devamlı benim üstümde olduğunu, hep beni dikkatle izlediğini hissediyorum. Her bir hareketime yorumda bulunuyor. "Niye hep saatinize bakıyorsunuz?" diyor, "baktınız diye, vakit daha çabuk geçmez." "Mendiliniz yok mu?" diyor, "burnunuzu çekip durmanız sinirlerimi bozuyor." Ya da "neden kapıyı hep benim gidip kapatmam gerek? Siz de gençsiniz." "De" eki beni şaşırtıyor. Bir gün, onun kaç yaşında olduğunu sandığımı soruyor. "40 yaşında," diyorum çünkü en az 50 olduğuna eminim. "35 yaşındayım," diyor gücenerek, "hatta herkes daha genç durduğumu söylüyor". Sessiz olmaya, bakışımı niteliksiz, durgun bir noktaya odaklamaya gayret ettiğimde "uyuyor musunuz?" diyor, "ayda 50 kronluk maaş karşılığında biraz çalışsanız iyi olur herhâlde." Kendimi esnemekten alıkoyamadığımda erkeksi sesiyle geceleri hiç uyumuyor muyum

diye soruyor. Bütün gün bu yorumlara katlanmak zorundayım ve akşam eve geldiğimde pansiyonda çalıştığım zamanki kadar yorgunum. Ama ofiste çalışmayı kendim istedim ve her ne kadar ürkütücü bir fikir olsa da, 18 yaşıma kadar burada kalmalıyım. Bir kitaba biten işlemleri kaydediyorum ve bir saat içinde bitiriyorum. Bayan Løngren, fena hâlde gürültü çıkardığından daktiloda alıştırma yapmamdan hoşlanmıyor. Bir gün Usta ona usulca, telefon santraline ben baksam olmaz mı diye sorduğunda kızarak, müşterilere sırtı dönük oturmak istemediğini söylüyor. Benim arkamda bulunan tezgâhta, sokaktan gelen müşterilere hizmet ediliyor. Anlaşılan Usta da ondan benim kadar korkuyor. Ufak, iri bir adam ve mavi, süngerimsi burnu Bayan Løngren'in dediğine göre boşuna öyle değil. Onu bulamadığında hep, ofisinde olmadığı zaman değişmez meskeni sayılabilecek Tivoli Parkı'ndaki *Grøften* lokantasını arar. Usta, arada sırada beni içeri çağırıp onun için daktilo etmem gereken bazı kâğıt parçaları veriyor. Hepsi mektup, hepsi "Sevgili kardeşim," diye başlayıp, "Kardeşçe sevgiler," diye bitiyor. Bazen, vefat etmiş bir kardeşini anlatıyor ve onun özellikle kardeşleriyle münasebetlerindeki harikulade niteliklerini daktilo ederken, hüzünlenip, bu aile içerisinde nadir güzellikte bir yakınlık olduğunu düşünüyorum. Ama günün birinde Bayan Løngren'e, Usta'nın kaç kardeşi olduğunu sormaya teşebbüs ettiğimde kahkaha atıyor ve "ya, onların hepsi loca kardeşleri. Aziz George Derneği'ne üye," diyor. Sonra bunu Usta'nın oğluna anlatıyor, o da kimmiş bu şapşal, görmek için sandalyesini ekseninde tamamen döndürüp bakıyor. Her cuma akşamı matbaada dolaşıp maaş zarflarını dağıtıyorum. Bu bir nevi çile çünkü işçiler bana ani, cüretkâr laflar savuruyorlar, ben de onlara ayaküstü ne laf yetiştireceğimi bilemiyorum. Sağlık malzemesi şirketinde olduğunun aksine, onlardan biri değilim çünkü. Bu iş, diyor babam, şimdiye kadar girdiklerimin en iyisi ve devam etme-

mek için hiçbir bahanem yok. Herkes sendikalı, ben dâhil, Usta üyelik aidatını ödüyor, ayrıca beni yine onun ödeyeceği bir steno kursuna yollayacak. Stenografiyi neden öğrenmem gerektiğini bilmiyorum, nasılsa sadece kardeşlere yazmamı istiyor. Faturaları ve iş mektuplarını Bayan Løngren yazıyor. Benim izlenimim şöyle ki, o bu işe alınmama başından karşıydı ve şimdi bir şey öğrenmeme mani oluyor. Sabah saat sekizden öğlen beşe kadar oturup ona bakıyorum ve bu zor ve yıpratıcı bir iş. Daha evvelden hiç böyle bir insanla karşılaşmadım. Bazen cana yakın davranıyor ve mesela bir elma ister miyim diye soruyor. Veriyor, sonra ağzımda kütürdettiğimde kaşlarını çatıp "gürültü çıkartmadan elma bile mi yiyemiyorsunuz siz?" diyor. Eğer fazlasıyla tuvalete gidersem, miden mi bozuldu diye soruyor. Bir gün yeğeninin kiliseye kabul töreni olacağını söylüyor ve kutlama için şarkı yazabilecek birini tanıyor muyum diye soruyor. Sırf onu şaşırtmak için benim yazabileceğimi söylüyorum, o da bana kuşkuyla bakıyor. "İyi olması lazım ama," diyor, "hani bakkalların vitrinlerinde sergilenenler gibi." İyi olacağına dair söz veriyorum ve o da istemeden denememi kabulleniyor. Şarkıyı talep ettiği gibi "Mutlu bakırcı" ezgisine uyarlıyorum ve Bayan Løngren etkileniyor. "Bu," diyor, "gerçekten para verip yazdırdıkları kadar iyi." Usta'nın oğluna gösteriyor, o da vay canına deyip Bayan Ditlevsen'den bu kadarını beklemediğini söylüyor. İskemlesini ekseninde döndürüp kurnaz gözleriyle bana merakla bakıyor. Her zamanki gibi bana şahsen hiçbir şey söylemiyor. "Evet," diyor Bayan Løngren, "bu bir lütuf." İkisini de çok aptal buluyorum. Bayan Løngren doğru dürüst Danimarkaca bile konuşamıyor. Mesela, "esasen" diyor sık sık. Sözlerinin önemini vurgulamak istediğinde "ben söylüyorum," diyor, "ve söylemeye de devam edeceğim vs." Ama tabii söylemeye devam filan etmiyor. İki seneyi daha bu şekilde boş geçirmem gerektiğini düşünmek bile dayanılmaz. Ak-

şam eve döndüğümde Jytte neredeyse hep bizde ve annemle konuşmalarını dinlemek beni bezdiriyor. Jytte iri, sarışın ve güzel ve kendi dediğine göre erkeklerden çabuk sıkıldığı için asla evlenemeyecek. Peşi sıra birçok erkek arkadaşı oldu ve hep en sonuncusundan bahsederek annemi oyalıyor. Bu onları epey güldürüyor ve burada da kendimi dışlanmış hissediyorum. Babam yüksek sesle horluyor ve o işe gidip Jytte de evine dönmeden yatamıyorum. Ama neden insanlara tahammül etmekte zorluk çektiğimi bilemiyorum veya onları severek dinlemem için, nasıl konuşmaları gerektiğini. Bay Krogh gibi konuşmaları lazım elbette. Sokakta yürürken, köşeyi dönen veya karşıya geçen birini hep o sanıyorum. Yetişmek için peşinden koşuyorum ama hiçbir seferinde o değil. Evinin eskiden durduğu yere bir yenisini inşa ediyorlar ve eve dönerken pasajdan geçtiğimde asla o tarafa bakmıyorum. Onu telefon rehberinde bulabileceğimi bilsem de gururum beni bundan alıkoyuyor. Ben onun için bir hiçtim. Sonradan omuzlarını silkip, sırtını dönebileceği bir anlık eğlenceydim onun için. Ama böyle yaşamak beni perişan ediyor. Bir çözüm yolu bulmalıyım. Aklıma, *Politiken* gazetesinde "Tiyatro ve müzik – ilgililere duyurulur" başlıklı ilanlar geliyor. Hiç olmazsa akşamları oyalanılabilecek türden şeyler bu ve ben de artık saat 10'a kadar dışarıda kalabiliyorum. Müzikle aram iyi değil ama aktris olmayı isterim aslında. Büyük bir gizlilik içinde oyuncu arayan bir amatör tiyatronun ilanına başvuruyorum. Amager'de bir restoranda toplanan Sükse Tiyatro Topluluğu'ndan gelen cevapta, belirtilen akşam saatinde oraya gelmemi talep ediyorlar. Annemin önerisiyle bisiklet yerine almış olduğum kahverengi takım elbiseyi giyip, tramvayla restorana gidiyorum. Burada üç ciddi delikanlı ve benim gibi ilk defa gelen genç bir kızla merhabalaşıyorum. Masanın etrafına oturduğumuzda başkan, "Agnes Teyze" adında bir amatör piyesi sahnelemeyi düşündüğünü söylüyor. Yanında rol-

lerin metinleri var ve bana değer biçen kısa bir bakış attıktan sonra, "Agnes Teyze"yi benim oynamama karar veriyor. Açıkladığına göre bu, benim için çok uygun, komik bir rol. Kadın yaklaşık 70 yaşında ama biraz makyajla kolayca ayarlanmayacak bir şey değil. Piyeste kendisinin oynadığı bir adamla Bayan Karstensen'in oynadığı kızdan oluşan genç bir çift var. Masada oturan genç kıza bakıyorum ve onu çok güzel buluyorum. Saçları platin sarısı, gözleri koyu mavi, dişleri beyaz ve kusursuz. Onun rolünü benim oynayamayacağımı gayet iyi anlıyorum. Yine de sahneye ilk adımımı 70 yaşında, gülünç bir kadın olarak atacağımı düşünmemiştim. Roller dağıtıldığında, metni öğrendikten sonra buluşmamız için yeni bir tarih veriliyor ve birer kahve içip ayrılıyoruz. Tramvay durağına Bayan Karstensen'la beraber gidiyorum. Birbirimize "sen" diyelim mi, diye soruyor. İsmi Nina ve Nørrebro'da oturuyor. Ona ilana neden başvurduğunu soruyorum. "Çünkü sıkıntıdan ölmek üzereydim," diyor. Yürürken kalçalarını hafifçe sallıyor ve şimdiden kendimi onun yanında mutlu hissediyorum. Nina 18 yaşında ve ben arkadaş olacağımıza eminim.

9.

Tiyatro grubumuzun başkanına "Gammeltorv" deniliyor. 22 yaşında, eşi ve çocukları var. Provaları onun evinde yapıyoruz ve karısı, bebek gürültüden uyandığı için sinirleniyor. "Hiç sanat anlayışı yok," diyor Gammeltorv üzülerek. Onun var. Bizi yönettiğinde, meşhur orkestra şefleri gibi hem kafasını hem de kollarını ve bacaklarını kullanıyor. Öfkelenip bizi azarlıyor, neredeyse gözlerinden yaşlar gelerek bizden repliklerimizi daha içtenlikle okumamızı, kendimizi rolümüze tamamen adamamızı istiyor. Agnes Teyze çok sersem, kolay aldanan ve oyundaki genç çiftin devamlı kandırdığı bir karakter ve gülünç olan da bu, yoksa replikler komik değil. Az ve kısalar. Doruk noktası, kadın oturma odasına elinde çay tepsisiyle girdiğinde oluşuyor. Çiftin ufak kanepede sarmaş dolaş oturduklarını görünce tepsiyi düşürüp ellerini çırpıyor ve "Tanrı hepimizin yardımcısı olsun!" diyor. "Bunu söylediğinde salonda bir kahkaha tufanı kopmalı," diyor Gammeltorv, ben de bunun üstüne repliği kitaptan okurmuş gibi söylüyorum! "Tekrar!" diye kükrüyor, "tekrar!" Sonunda yeterli derecede şaşkınlıkla söylemeyi başarıyorum, Gammeltorv da tepsiye gerçekten bardak konduğunda, işin hallolacağına inanıyor. Fakat karısı bana bardak vermeyi reddediyor. Evde, oturma odasında annem Agnes Teyze'yi oynadığımda çok heyecanlanıyor.

"Belki," diyor, "gerçekten aktris olursun. Bir de şarkı söyleyebilseydin." Gammeltorv'la bir aşk düeti şakıyacak olan Nina şarkı söylemesini biliyor ve sesi bana çok hoş geliyor. Oyun, Amager'de Yıldız Pavyonu'nda sahnelenecek ve sonrasında balo verileceği için Gammeltorv, salonun dolacağından emin. Nina ve ben bu akşamı dört gözle bekliyoruz. Nina Korsør'den ve ormancı olan nişanlısı orada oturuyor. Açılışa gelecek. Nina *Berlingske* gazetesinin anons bölümünde çalışıyor ve Nørrebro'da kiralık bir odası var. Hazin ve ısıtmasız odada paltolarımızla yatağın kenarına oturup ince duvarın ardında ev sahibi ailenin sobasında uğuldayan ateşi dinleyerek, birbirimize gelecek için planlarımızı anlatıyoruz. Şehir dışında yaşamak istediğinden bir gün ormancı sevgilisiyle evlenecek ama o zamana kadar Kopenhag'da gençliğinin tadına varıp eğlenmek istiyor. Tiyatro ilanına ilginç insanlarla tanışmak istediği için başvurmuş. Özellikle erkeklerle tanışmak istiyor, ona kur yapıp, akşamları onunla çıkacak erkekler. Oyunla şimdiki kadar meşgul olmamız gerekmediği zaman lokantalara gidip dans edecek birilerini bulacağımızı söylüyor. Bir kız lokantada yalnız başına oturamaz ama iki kız oturabilir. Aklıma, Bay Krogh'un söylediği söz geliyor: İnsanlar hep birbirlerini bir şey için kullanmak isterler ve Nina'nın beni kullanacak bir şeyi olduğu için seviniyorum. Onunla tanıştığımdan beri Ruth'u daha az düşünüyorum. Bu arada o, anne ve babasıyla beraber taşındığı için akşamları eve döndüğümde onu hiç görmüyorum. Nina Korsør'de bir otel sahibi olan anneannesinin yanında büyümüş. Annesi Kopenhag'da evli olmadığı bir adamla beraber yaşıyor. Fakir kadın başkalarının temizliğini yapıyor ve Nina bir akşam onu görmeye gideceğimizi söylüyor. Benim annemin Nina ile tanışmaya hiç niyeti yok. "Nişanlısı Korsør'de otururken, neden kendisi Ko-

penhag'da?" diye soruyor. "Senin arkadaşlarının da hiçbiri iyi çıkmıyor." Ofiste, Bayan Løngren beni tehdit edercesine "ne kadar neşelisiniz bu günlerde?" diyor. "Evde sevindirici bir olay mı oldu?" Ürkerek bunu yalanlıyorum ve o kadar neşeli görünmemeye çalışıyorum. Vester Voldgade'de bir stenografi kursuna gidiyorum ve bu epey eğlenceli. Bazen düşüncelerim sırf stenografi sembollerinden oluşuyor. Bir akşam firmadan çıktığımda, Edvin dışarıda bekliyor ve çok mutlu gözüküyor. Eve beraberce dönerken, yakında Grete adında Vordingborg'dan gelen bir kızla evleneceğini anlatıyor. Gizli gizli evlenecekler ve Sydhavnen'de bir daire bulmuşlar bile. İçime karanlık bir kıskançlık doluyor ve coşkusunu onunla paylaşmakta güçlük çekiyorum. "Annem ve babam, biz evlenmeden evvel hiçbir şey bilmemeli." Ben annemlere biraz acıyorum ve "fıttıracaklar ama," diyorum. "Annemi biliyorsun," diyor sadece, "kız arkadaşlarımı hep dışlıyor." Ona benim o konuda çok fazla zorluk çekmeyeceğimi söylüyorum çünkü Erling'le hiç tanışmadığı hâlde annem ona bayılmıştı. Bunun birçok yerde böyle olduğunu ve o kadar da garip sayılmadığını söylüyor. Şiirlerimin nasıl gittiğini ve başka bir editör denemeyecek miyim diye soruyor. "Hepsi ölecek değil ya." Ona, gitgide daha iyi şiirler yazmaya başladığımı ve bunu tamamen beceremeden tekrar denemeyeceğimi söylüyorum. Ama Edvin'e göre çocukluk şiirlerim okul kitaplarında ve gazetelerde yayınlananlar kadar güzel. İyi ve kötü şiir arasındaki tarif etmesi güç farkı ona açıklayamıyorum çünkü ben de onu ancak yeni yeni kavradım. Evde köprülü kapının önünde durup üşümemek için ayaklarımızı yere vurarak biraz konuşuyoruz. Edvin, annem işten beraber döndüğümüzden şüphelenir diye benimle yukarı gelmek istemiyor çünkü annem ikimizin onun dâhil olmadığı bir şey pay-

laşmamızdan hoşlanmıyor. Edvin çıraklık yaptığı dört zor sene için babama beslediği kini de henüz üstünden atamadı. "Bu öksürüğümü ona borçluyum," diyor hınçla ve biraz haksız yere. Edvin 20 yaşında ve çene kısmının cildi tıraş olmaktan koyulaşmış. Kıvırcık siyah saçları alnına düşüyor ve kahverengi gözleri babamın ve Bay Krogh'unkilere benziyor. Bir gün ben kahverengi gözlü bir adamla evleneceğim. Belki o zaman çocuklarımın da gözleri aynı renk olur ve sanırım ilk çocuğumu 18 yaşında doğuracağım. Nina hâlâ bakire olduğum için dehşete düşüyor, bunu en kısa süre içinde düzeltilmesi gereken bir kusur olarak görüyor. Herkes farklı bir şey söylediğinden, o da önceleri korkuyormuş fakat aslında harikaymış. Nina, Yıldız Pavyonu'ndaki balo için ipekten uzun, dar bir elbise aldı. Sırtı açık. Fiyatı 200 kron ve onu krediyle ödeyecek ama nasıl hiç aklım almıyor. Gülerek, tabii ki kendi ismini verecek kadar aptal olmadığını söylüyor. Benim yapmaya cüret edemediğim bir şeyi yapan birisiyle hep olduğu gibi, etkileniyorum. Yıldız Pavyonu'nda üstümüzü değişip makyaj yapmakla meşgulüz. Üstümde Gammeltorv'un büyükannesinin siyah elbisesi var. Yere kadar uzun ve altında, belime bir yastık bağlı. Başımda yünden gri bir peruk var ve Gammeltorv yüzüme siyah çizgiler çizdi. Kırışık niyetine. Katlanır çakı gibi öne eğilerek yürümem lazım çünkü her tarafımda romatizma var. Perdedeki bir delikten salona bakıyoruz. Aşağıda oturan ailelerimizi hepsi buradalar mı diye kontrol etmek için sayıyoruz. Ancak ailelerimiz topu topu öndeki üç, dört sırayı dolduruyorlar ve salonun geriye kalan kısmı sonrasındaki balo için gelmiş ve ilgisizce esneyen birkaç genç dışında neredeyse bomboş. Nina bana Rosalia teyzenin hemen arkasında oturan ormancısını gösteriyor. Etrafındakileri hor gören bir tavrı var ve Nina'dan anladı-

ğıma göre, onun Kopenhag'da oturmasına çok karşı. "Niye öyle keyifsiz?" diye soruyor bizimle bakan Gammeltorv. O anda orkestra çalmaya başlıyor ve perde açılıyor. Kalbim delicesine çarpıyor, benim Agnes Teyze'nin kimseyi güldürebileceğini sanmıyorum. Ama seyirciler son derece hoşgörülü. Alkışlayıp eğleniyorlar ve her perdeden sonra Gammeltorv, büyük bir süksenin kaçınılmaz olduğunu söyleyip şurada, not defterine bir şeyler yazmakta olan adamı görüp görmediğimizi soruyor. Amager gazetesinden bir muhabir ve buraya gönderilmesinin tek nedeni oyunun gerçek bir olay olması. Nihayet elimde tepsiyle kanepede oturan gençleri beklenmedik bir anda yakaladığım sahne geliyor. Tepsiyi düşürüp, ellerimi çırpıyorum ve "Tanrı hepimizin yardımcısı olsun!" diye haykırıyorum. Tam o anda sahne girişinin arkasında bir kapı açılıyor ve peruk başımdan uçuveriyor. Dehşet içinde onu toparlayacakken, kanepede oturan Gammeltorv kafasını sallıyor çünkü içten kahkahalar şimdiden salondan bana doğru yükseliyor. Kahkahalar, alkışlar, tepinmeler. Sadece Nina bana gücenerek bakıyor, ne de olsa oyunun yıldızı o değil mi? Perde kapandığında Gammeltorv iki elimi de sıkıyor. "Bütün gösteriyi kurtardın," diyor, "gelecek oyunda başrol senin." Ailem de beni övüyor, Edvin yetenekli olduğumu söylüyor. Kendisinin de yeteneği olduğuna inanıyor ama göstermek için hiç fırsatı olmamış. Baloda benimle bol bol dans ediyor ki bunun için ona minnettarım. İyi dans ediyor ve ormancısıyla yanımızdan geçen Nina, onu göz ucuyla süzüyor. Ormancı Nina'dan daha kısa boylu ve beğenilecek pek bir yanı yok. Edvin, hem annemle hem iki teyzemle dans ediyor, saat on iki olduğunda annem eve dönme vaktinin geldiğini söylüyor ve arkadaşlarımdan ayrılmam gerekiyor. Bir dahaki sefere Strandlodsvej'deki kafede buluştu-

ğumuzda Gammeltorv bana Amager gazetesinden bir kupür gösteriyor. "Gayet genç bir kız, Tove Ditlefsen, Agnes Teyze olarak çok beğeni gördü." Yanlış yazmalarına rağmen, ismimi ilk defa basılı görmek bende tuhaf bir duygu uyandırıyor. "Ve işte yeni rol metinleriniz," diyor Gammeltorv, "piyesimiz: *Trilby*. Trilby yaşlı bir büyücünün hakimiyeti altında olan zavallı bir genç kız. Büyücü onu şarkı söylemeye zorladığında çok güzel söylüyor." "Peki," diyor Nina soğuk bir tavırla, "Trilby'yi kim oynayacak?" "Tove oynayacak," diyor, "ve o şarkı söyleyemediğinden, sadece ağzını açıp kapatacak, şarkıyı da sen kuliste söyleyeceksin." Nina'nın yüzü kızgınlıktan kıpkırmızı kesiliyor. Çantasını alıp ayağa kalkıyor. "Buna katlanmaya niyetim yok," diyor, "o ağzını açıp kapatırken, şarkıyı sen söyle o kadar istiyorsan. Bu kadarı bana yeter." Ona dehşet içinde bakıyorum. "Ben de yokum," diyorum. "Nina benden daha güzel, neden Trilby'yi ben oynuyorum ki?" Birden hepimiz ayaklanıyoruz. Gammeltorv masaya vuruyor. "Bu tiyatro topluluğu sizin mi, benim mi?" "Aman," diyor Nina burnundan soluyarak, "Sükse Tiyatro Topluluğu! Gazeteye ilan koyup kendini bir şey zanneden tek enayi sen değilsin ya. Ben gidiyorum!" "Ben de," diye bağırıyorum ve peşinden fırlıyorum. Ona yetişmek için koşmam gerekiyor. Birden sanki karşılıklı bir anlaşma sonucu olarak duruyoruz. İki sokak lambası arasında, tamamen ıssız yolda duruyoruz. Havada hafif bir bahar kokusu var. Saçlarının hoş bir hale gibi çerçevelediği ince yüzü hâlâ kızgınlıktan kararmış ama birdenbire kahkahayı bastığında ben de gülüyorum. "Ah," diyor, "güya sen primadona olacaktın," diye gülüyor, "ne komik ama." Nina'nın seyircilerden saklı, var gücüyle şarkı söyleyip benim nasıl çıt çıkarmadan ağzımı açıp kapatacağımı gözümüzün önünde canlandırıyoruz. O kadar çok gülüyoruz

ki durmak bilmiyoruz ve hiçbirimizin tiyatro alanında yeteneği olmadığına karar veriyoruz. Başkalarını eğlendireceğimize kendimiz eğleneceğiz. Heyecan dolu büyük şehirde hayatımızı yaşayıp, âşık olabileceğimiz birer delikanlı bulacağız. Ağzı burnu yerinde, cebinde parası olan birer delikanlı. Artık akşamlarımızı Agnes Teyze'nin aptal provalarıyla geçirmemize gerek kalmadığından nasılsa bol bol vaktimiz var. Tek sıkıntımız benim akşam onda evde olmam gerekmem ve buna henüz bir çare yok.

10.

Rosalia teyzeyi hastaneye yatırdılar. Annem bir gün onun evindeyken, Rosalia teyzem gülerek "tekrar genç kız oldum, Alfrida," demiş. Annem doktora gitmesini söylemiş ama teyzem istememiş. Annem gibi, o da doktora ancak en acil durumda gider. Annem ben akşam ofisten döndüğümde söyledi. Teyzemin gizemli lafını anlayamadığımda annem, teyzemin yıllardan sonra tekrar adet olduğunu izah etti. Bu konular hakkında annem bana asla bir şey açıklamamış olmasına rağmen her şeyi bildiğimi varsayıyor. Ama anlaşılan çöplük köşesindeki cinsel eğitim dersleri yeterince kapsamlı değilmiş. Doktora gitmesi için annemin teyzemi ikna etmesi epey vakit almış ve nihayet gittiğinde, doktor onu hemen hastaneye kaldırmış. Şimdi ameliyat olması lazım ve teyzem bundan sanki bir orman gezintisiymiş gibi bahsediyor. "Kanser," diyor annem kasvetle, "önce kocası, şimdi de o. Tam da o canavardan kurtulup önünde onu bekleyen güzel yıllar varken." Annem, Rosalia teyzeyi Agnete teyzeden daha fazla sevdiğinden yürekten tasalanıp üzülüyor. Ameliyattan evvelki gün annemle onu görmeye gidiyoruz. Yatağında yatmış portakal yiyor, diğer hastalarla neşeyle muhabbet ediyor. Annemin doğru söylediğine inanamıyorum çünkü hiç hasta gözükmüyor, ağrıları da yok. Ama vedalaştıktan sonra koridorda bir hemşire yanımıza gelip anne-

me teyzemin yakın akrabalarının kim olduğunu soruyor. Bizim olduğumuzu duyunca annemden gelip doktorla konuşmasını istiyor. Ben bir banka oturup bekliyorum. Annem kızarmış gözlerle geri dönüyor. Dışarı çıkarken burnunu gürültüyle mendiline sümkürüyor ve koluma yaslanıyor. "Tahmin etmiştim," diyerek burnunu çekiyor, "ve haklıymışım. Ameliyattan sağ çıkar mı bilmiyorlar." Ben ofise giderken Nina'ya telefon edip akşam gelemeyeceğimi söylüyorum. Annemi yalnız bırakmak istemiyorum. Jytte, üzüntülüyken yaslanabileceğin türden bir arkadaş değil. Ofiste Bayan Løngren kuşkuyla "teyzeniz nasıl bari?" diyor. "Kanser oldu," diyorum ciddi bir şekilde, "belki ölecek." "Eh," diyor Bayan Løngren duygusuzca, "hepimiz öleceğiz. Hadi işe koyulun. Mektuplar burada." Loca kardeşlerine mektup yazıyorum. Onları Usta dikte etti, ben de steno ile kendim yazdım. Carl Jensen matbaadan geliyor ve dönen sandalyesine oturuyor. Üstünde gri bir önlük, kulağının arkasında sarı bir kalem var. Benim gördüğüm kadarıyla asla bir iş yapmıyor, zaten Bayan Løngren'e karşı yapıyormuş gibi davranmasına gerek yok. Tavrından ona söylemek istediği bir şey olduğunu ama benim orada bulunmamdan rahatsız olduğunu anlıyorum, yine de istifimi bozmadan makinede takır takır yazmaya devam ediyorum, gittikçe de hızlanıyorum. Carl Jensen "Løngren," deyip arkasına yaslanıyor. Yüzü onunkine yaklaşıyor. "On dört gün sonra Svend Åge'nin 25'inci evlilik yıl dönümü. Acaba birisinden ona şarkı yazmasını isteyebilir miyiz?" İğneli bakışlarını bir an bana çeviriyor ama ben başımı kaldırmıyorum. "Tabii ya," diyor Bayan Løngren. "Bayan Ditlevsen yazabilir, öyle değil mi?" Son kelimeyi yüksek ve keskin bir tonla söylüyor, ben de duymamış gibi yapmaya cüret edemiyorum. "Evet," diyorum Bayan Løngren'e hitaben,

"yazabilirim." "Yazabilir," diye açıklıyor o da Carl Jensen'e, "biraz bilgiye ihtiyacı var o kadar. Yıllar içinde olmuş olan olaylar hakkında falan." "Tabii," diyor Carl Jensen rahatlayarak, "yarın her şeyi getiririm." Ona göz ucuyla baktığımda birden benimle doğrudan konuşmayı beceremememesinin tuhaf bir utangaçlıktan kaynaklandığını anlıyorum. Dolayısıyla durum artık o kadar garip değil ve hatayı düzeltmek ona kalıyor. Ertesi gün ben şarkıyı yazarken dışarıda, 9 ve 5 arası kapıları onlara ardına kadar açık olan bir dünyada, güneşli bir havada insanlar özgürce kendi seçebildikleri kişisel bir hedefe doğru yürüyorlar. Ben o aptal şarkıyı yazarken, teyzem sağ çıkıp çıkmayacağını kimsenin bilmediği ameliyatı geçiriyor. Telefon çalıyor ve Bayan Løngren ahizeyi sanki elini yakıyormuş gibi bir tavırla, bana uzatıp "size," diyor keskin bir sesle, "genç bir bayan." Pancar kesilip yazı masasının diğer tarafına geçiyorum ve birden çıt çıkarmayan Carl Jensen ile Bayan Løngren'in yanı başında durup telefona cevap veriyorum. Arayan Nina, hâlbuki ona beni aramasını yasaklamıştım. "Selam," diyor, "dinle. Heidelberg'de çok tatlı bir delikanlı ile tanıştım. Bir arkadaşı var, o da çok uygun. Uzun boylu, kumral falan. Beğeneceksin. Bu akşam buluşacağımıza söz verdim. İkisi de gelecek." "Hayır," diyorum sessizce, "bu akşam olmaz. Evde olmam lazım." "Niye?" diye soruyor, ben de sıkılarak bunu ona daha sonra da açıklayabileceğimi fısıldıyorum. "Şu anda meşgulüm." Nina güceniyor, tuhaf olduğumu söylüyor. Nihayet bana bir erkek arkadaş bulduğunda, ben tanışmak bile istemiyorum. "Kapatmam lazım," diyorum, "meşgulüm. Hoşça kal." Ahizeyi beceriksizce kapatıyorum. "Teşekkürler," diye mırıldanıp, yerime dönüyorum. Uzun, ezici bir sessizlikten sonra "kız arkadaşınız mıydı?" diye soruyor Bayan Løngren. Evet dediğimde "sesi biraz

fingirdek geldi," diyor. "Sizin yaşınızda kötü arkadaşlar edinmemeye dikkat etmek lazım." "Doğru," diye onaylıyor onu Carl Jensen ve ağır başlı bir tavırla devam ediyor: "aslında bir erkek arkadaş edinmek daha iyidir, en azından onun ne olduğu belli." Ben, şarkının üstünde çalışmaya devam ediyorum ve Sven Åge ismi ile kafiyeli kelimeler bulamadığım için sinirleniyorum. Doğu, buğu, koyu... genç çiftin buluştuğu ilk akşam, koyu bir sis uyduruyorum. Svend Åge, ağabeyi ne kadar konuşkansa o da bir o kadar suskun. Babası gibi şişman ve kafası sanki boğaz tendonlarından birisi kısa geldiğinden, hep hafif yana eğik. Bu onun cana yakın görünmesini sağlıyor. Svend Åge yukarıda bedavaya otururken, Carl Jensen başka bir yerde kira ödediğinden iki ağabey birbirleriyle neredeyse konuşmuyorlar. Ayrıca Usta öldüğünde Svend Åge en büyük ağabey olduğundan matbaa ona kalacak. "Yazık," diyor Bayan Løngren duygusal bir tonla, "kan bağı daha kuvvetli olmalı." Şarkıyı bitirdiğimde daktilo ediyorum ve Usta birden çıkageldiğinden, kâğıdı yazı makinesinden bir çırpıda çıkarıp çekmeceye tıkıştırıyorum. Ne de olsa özel gün şarkıları yazayım diye maaş ödemiyorlar. Yapıt tamamlandığında Bayan Løngren'e veriyorum ve belki ilk seferkinden daha da fazla seviniyor. Sanki yeni bir Shakespeare'mişim gibi bana bakakalıyor. "Şaheser. Baksanıza, Carl Jensen," diyor. Şarkıyı eline alıp okuyor ve Bayan Løngren'e hak verdikten sonra, bir şey söylemeden bana uzun uzun bakıyor. Sonunda "nereden esinleniyor acaba?" diyor Bayan Løngren'e. "Bu bir kabiliyet," diye karar kılıyor Bayan Løngren, "doğuştan bir kabiliyet. Benim de bunu yapabilen bir amcam vardı. Ama onu yıpratırdı. Bir şarkı yazdıktan sonra sanki bütün gücünü kaybederdi. Medyumlar gibi, onlar da tamamen harap olurlar. Siz yorulmadınız mı Bayan Ditlev-

sen?" Hayır, yorulmadım, gücümü de kaybetmedim. Ama doğru dürüst şiir yazmakla uğraşabileceğim bir yerim olmasını ne çok isterdim. Dört duvarı, kapalı bir kapısı olan bir oda. İçinde bir yatak, bir masa ve bir sandalye olan bir oda, bir de yazı makinesi veya bloknot ve bir kalem, o kadar. Ha, bir de kilitleyebileceğim bir kapısı. Ama bütün bunları 18 yaşına basıp evden taşınmadan evvel elde edemeyeceğim. Huzur bulduğum son yer teneke kutularının bulunduğu çatı katıydı. Bir o, bir de çocukluğumun cam kenarı. Beni okşayan yumuşak mayıs havasında yürüyerek eve dönüyorum. Artık geceleri geç saate kadar aydınlık olduğundan, kahverengi elbisemle üşümüyorum. Ceket sadece belime kadar ve eteği büzgülü. Bana iyi giyimli olmanın rahatlığını veriyor. Nina başka elbiselerim olması gerektiğini söylüyor ama hiç param yok ki. Artık her öğünü evde yediğimden annemlere ayda 20 kron ödüyorum, 10 kron bankaya yatırılıyor ve geriye ancak 20 kron kalıyor ki sağlık sigortasını ödediğim zaman ondan da az. Çoğunlukla parayı şekere harcıyorum çünkü çikolata dükkânlarının önünden kendimi kaptırmadan geçebilmek benim için manevi bir mücadele. Nina'yla gece kulübüne gittiğimizde içtiğim gazoza da param olmalı. Bana onu ısmarlayabilecek delikanlılar ne yazık ki ancak saat 10'dan sonra, benim gece hayatıyla vedalaşma vaktim geldiğinde ortaya çıkıyorlar. Nina'nın bana bulmuş olduğu gencin nasıl biri olduğunu düşünüyorum biraz ve onu görmeye fırsatım olmadığı için hayıflanıyorum. Ama teyzem öldüyse, annemi yalnız bırakamam. Eve dönerken hep bebek arabalarının içine göz atıyorum çünkü fırfırlı yastıklara avuç içlerini yaslayarak uyuyan bebeklere bakmaya bayılıyorum. Bir şekilde hislerini açığa vuran insanlara da bakmayı seviyorum. Çocuklarını okşayan annelere bakmayı seviyorum ve el ele

yürüyen, birbirlerine apaçık âşık olan genç bir çifti takip edip yolumu uzatmaktan üşenmiyorum. Bana hazin bir mutluluk ve gelecek için belirsiz bir umut veriyor bunlar. Yukarıda, oturma odasında annem oturmuş beni bekliyor. Çok solgun ve biraz evvel ağlamış olduğu belli. Annem de tek ve samimi bir duygunun etkisi altında olduğu zaman, ondan hoşlanıyorum. "Ölmedi," diyor ciddiyetle, "ama doktor bunun sadece biraz zaman kazanma olduğunu söylüyor. Şimdi önemli olan teyzenin nesi olduğunu anlamaması. Ona sakın bir şey söyleme." "Söylemem," diyorum. Annem kahve yapmaya gidiyor, ben de uyuyan babamın sırtına bakıyorum. Birden yaşlanmış ve yorgun olduğunu görüyorum. Özellikle dikkatimi çeken bir şey yok, sadece bir sezgi bu. Babam 55 yaşında ve onu gençliğinde hiç tanımadım. Annem ilk önce genç sonra genç ruhluydu ve hâlen bu gelgitli safhada duruyor. Kaç yaşında olduğunu bildiğimiz hâlde, çekinmeden bize bile yaşını birkaç sene gençleştirip yalan söylüyor. Hâlâ saçlarını boyatıp haftada bir gün buhar banyosu yapmaya gidiyor ve bu çabaları bir korkunun belirtileri olduğu için içimi, ona karşı bir tür acıma duygusuyla dolduruyor. Anlayamıyorum bu korkuyu. Gözlemliyorum sadece. Fincanları masaya koyduğunda babam uyanıyor, gözlerini ovup, yattığı yerde kalkıp oturuyor. "Söyledin mi?" diyor katı bir sesle. "Hayır," diyor annem sakince, "sen söyle istersen." "Yeni bir daire bulduk," diyor babam hoşnutsuzca. "Westend'de. Kirası ayda 60 kron ve ben tekrar işsiz kaldığımda, o para nereden gelecek bilmiyorum." "Saçmalama," diyor annem sertçe, "20 kronunu Tove ödüyor zaten." Korkuya kapılıyorum çünkü geleceklerini benim payımı hesaba katarak tasarlamamalılar. Katiyen, bana güvenerek arkamdan planlar yapmamalılar. Neden bana daha evvelden bir şey söylemediklerini soruyorum,

annem de sürpriz yapmak istediklerini söylüyor. Üç odası var ve biri benim olacak. Ayrıca sokağa bakıyor, yani dışarda neler olduğunu takip edebiliyorsun. Yine de biraz seviniyorum, nasılsa hep kendi odam olsun istemiştim. "Hoppala," diyor babam sinirlenerek, "ne yapacak yahu o odada? Tırnaklarını mı kemirecek, burnunu mu karıştıracak?" Babam kendi çocukları hakkında bu kadar bilinçsiz olduğu için ona kızıyorum. Ve kızdığımda, hep sonradan pişman olacağım bir şey söylüyorum. "Okuyacağım," diyorum, "ve yazacağım." Yazmak istediğim lanet şeyin ne olduğunu soruyor. "Şiir," diye bağırıyorum. "Çok şiir yazdım ve bir keresinde, onları gayet iyi bulan bir editör vardı." "Görüyorsun işte," diyor babam ve koca eliyle yüzünü ovuyor. "O da keçileri kaçırmış. Bu tür şeylerle oyalandığını biliyor muydun sen?" "Hayır," diyor annem kısaca, "ama onun bileceği iştir. Yazacaksa, elbette bir odası olması lazım." Babam küskün bir sessizlik içinde yemek paketini alıyor, işe gitmek için ceketini giyiyor. Kasketini taktığında biraz duruyor, rahatsız gözüküyor. "Tove," diyor yumuşak bir sesle. "Senin şeyleri ... şiirlerini yani vakit olduğu bir zaman, okuyabilir miyim? O tür şeylerden biraz anlarım ne de olsa." Kızgınlığım tamamen yok oluyor. "Tabii," diyorum, o da bana gitmeden evvel çekinerek başını sallıyor. Babam pişman olup yatışabiliyor, annemin böyle bir becerisi yok. O gittiğinde annem beni ayın birinde taşınacağımız daireyi anlatarak oyalıyor. "Üç geniş oda," diyor, "neredeyse salon büyüklüğünde. Bu proletarya mahallesinden taşınmak iyi gelecek." O yatak odasına gittiğinde, küçük oturma odamızda etrafıma bakıyorum. Bir zamanlar babam yaptığında çok sevindiğimiz eski ve tozlanmış, kâğıttan kukla sahnesine bakıyorum. Onu yeni evimize taşımamız olası değil. Çoğunun neden kaynaklandığını iyi hatırladığım

farklı türden lekelerin bulunduğu duvar kâğıdına bakıyorum. Resimdeki denizcinin karısına, büfenin üstündeki pirinçten dekora ve bir seferinde, annem kapıyı çarptığında kırılan ve bir daha da tamir edilmeyen kapı tokmağına bakıyorum. Camdan dışarıya, benzin istasyonuna ve çingene arabasının durduğu meydana bakıyorum. Bütün bu değişim ötesindeki varlıklara bakarken, aslında değişikliklerden nefret ettiğimi fark ediyorum. Etraftaki eşyaların çehresi değiştiğinde, kendini dağıtmamak zorlaşıyor.

11.

Yaz bitti, sonbahar geldi. Renk cümbüşü yapraklar sokaklarda uçuşuyor ve havalar soğuduğu için kahverengi elbisemi giyemiyorum. Edvin'den kalma, değiştirilmiş palto artık küçük geldiğinden bir yenisini krediyle satın alıyorum. Babamın öğütlediğinin tam tersi bu. Herkesin hakkını verip kimseye borçlu kalmamak gerektiğini söylüyor, yoksa Sundholm'da bulursun kendini. Şimdi Westend'de 32 numaranın giriş katında oturuyoruz. Benim odam, orası tamamen bana ait olmadığı zamanlar salon olarak geçiyor ve yalnız çiçekli bir kreton perdeyle yemek odasından ayrılıyor. İçeride, kavisli bacakları olan bir masa, iki deri koltuk ve bir deri kanepe var. Hepsi ikinci el ve epey yıpranmış. Geceleri kanepede uyuyorum ve sırtı kıvrımlı olduğundan, tam olarak uzanamıyorum. "Belki o zaman o kadar büyümezsin," diyor annem ümitle. Ben de sık sık, insan bundan daha fazla büyümeye devam edebilir mi diye düşünüyorum ama benim için, bunun sonu yok gibi. Yakında 17 yaşına basıyorum ve ayda 60 kron kazanıyorum. Maaşım sendika tarifelerine uygun. Odamın zevkini pek çıkaramıyorum çünkü akşamları oraya girdiğimde annem perdenin arkasından "ne yapıyorsun? Çok sessizsin," diye bağırıyor. Genelde babamın kitaplarını okumaktan başka bir şey yaptığım yok ama onlar da zaten evvelden okuduğum kitaplar olu-

yor. Annem sanki aramızda güçlü, çelik kapılar varmış gibi "burada da okuyabilirsin kitabını," diye bağırıyor. Neşesi yerinde olduğu zaman perdenin arkasından kafasını uzatıp "şiir mi yazıyorsun, Tove?" diyor. Ama artık akşamları pek evde değilim. Nina ile Lodberg'e veya Olympia'ya veya Heidelberg'e gidiyoruz ve gazozlarımızla oturup pistte dans eden çiftleri, sanki biz hiç dans etmeye gelmemişiz gibi seyrediyoruz. Çoğunlukla ilk elden çıkan Nina oluyor. Ben, onunla dans etmek isteyen genç adama Nina'nın annesiymişim gibi, emin ellerde olduğuna güvenerek gülümsüyorum. Önümden dans ederek geçtiklerinde onaylayıcı bir tavırla gülümsemeye devam ediyorum ve ilgiyle, lokaldeki diğer insanları gözlemliyorum. Gören, belki etrafımdakileri bir gün bir kitap yazmak amacıyla incelediğimi sanabilir diye düşünüyorum. İsteyen istediğini düşünebilir, önemli değil, yeter ki sadece nişanlanmak isteyen fakat kimsenin dikkatini çekmeyen bir kız olduğumu sanmasınlar. Bir seferinde, bir delikanlı bana acıyıp beni dansa kaldırdığında, yan masadaki bir beyefendi duyulacak şekilde "Topal atın kör alıcısı..." diyor. Bütün akşamımı mahvediyor. Nina burasının ancak saat 10'dan sonra canlandığını söylüyor ve saat 12'ye kadar dışarıda kalmaya evden izin almamı istiyor. Ama annem bunu kesinlikle kabul etmiyor. Ayrıca Nina bana biraz çekidüzen vermek istiyor. Beraberce gidip krediyle, pamuk dolgulu bir sütyen ve kolları bol, kırmızı, siyah bir elbise alıyoruz. Bunu evde söylemeye cüret edemiyorum, o yüzden Nina verdi diyorum. Pamuk dolgu olsun olmasın, ben hâlâ benim elbette ama yine de bu değişikliklerin beklemediğim bir faydası oluyor. "Dünya kandırılmak istiyor," diyor Nina memnuniyetle çünkü gerçekten benim de onun kadar beğenilmemi istiyor. Bir akşam, hoş ve ciddi bir genç önümde eğiliyor. Kötü giyimli ve

onunla dans ederken ertesi günü İspanya'ya, iç savaşa katılmak için yolcu olduğunu anlatıyor. Dans esnasında yanağını benimkine yaslıyor ve biraz kaşındırmasına rağmen dokunuşundan hoşlanıyorum. Ona iyice yanaşıyorum ve elinin sıcaklığı sırtımın tenine işliyor. Dizlerim biraz gevşiyor ve daha evvelden hiçbir insanın dokunuşunda hissetmediğim bir şey hissediyorum. Belki o da aynı şeyi hissediyor çünkü müziğin tekrar başlamasını beklerken, kolunu belimden çekmiyor. İsmi Kurt ve beni eve kadar bırakıp bırakamayacağını soruyor. "Sen," diyor, "gitmeden evvel beraber olacağım son kızsın." Kurt üç senedir işsiz ve Danimarka'da çürüyüp gitmektense önemli bir gaye için hayatını vermeyi yeğliyor. Sosyal yardımla geçiniyor. Çalışırken bir nakliyeci için şoförlük yapıyormuş, araba kullanmaktan başka şey de öğrenmemiş. Bizim masamıza oturduğunda nihayet belki elimden kaçırmayacağım bir delikanlı bulduğum için Nina memnuniyetle gülümsüyor. Gerçi işsizlerden uzak durmaya kararlıydık ama öyle olmayanını bulmak da kolay değil. Saat 10'da Kurt beni eve bırakıyor. Mehtap var ve yüreğim hafifçe titriyor. Yakında, kahraman gibi ölecek bir adamın yanında sokaklardan yürüyerek geçiyorum. Benim gözümde bu onu herkesten farklı kılıyor. Gözleri koyu mavi ve badem şekilli, saçları siyah ve ağzı küçük çocuklarınki gibi kırmızı. Evin girişinde başımdan tutup beni hafifçe öpüyor. Yalnız başıma mı oturduğumu sorduğunda, hayır diyorum. Kendisi, onu kızların ziyaret etmesini yasaklayan sert bir ev sahibesinin kiralık odasında oturuyor. Birbirimize sarılarak dururken, annem pencereyi açıp "hadi Tove, içeri!" diye bağırıyor. Korkudan yerimizde sıçrıyoruz. "Annen miydi?" diye soruyor Kurt. Bunu inkâr edemiyorum, dolayısıyla ayrılmamız şart. Zaten Kurt da Trommesalen'e inip açık sandviç satılan bir

dükkândan dağıttıkları yemeği almak için, birkaç saat evvelinden kuyruğa girmek zorunda. Hemen hemen boş sokakta yürüyerek giderken, arkasından bakakalıyorum. Paltosu yok ve iki elini de ceketinin ceplerine sokmuş. Yakında ölecek ve ben onu bir daha asla görmeyeceğim. Yukarı çıktığımda anneme niye karışıyorsun diye veryansın ediyorum, o ise genç adamları yukarıya davet edebileceğimi, böylece onların karanlık tipler olmadığını görebileceğini söylüyor. Gün ışığından çekinenlerle arkadaşlık etmemi istemiyor. Ve bu arada, düşünmesi gereken başka şeyler var çünkü sayısız kez hastaneye yatırılmış olan Rosalia teyze, yakında eve dönüyor. Ölmek için bize gelecek. Doktorlar anneme öyle demiş. Artık onların yapabileceği bir şey kalmamış ve doktorların yardım edemediği insanlara hastanede yer yok. Rosalia teyze babamın yatağında, annemin yanında yatacak. Babam ise yemek odasındaki kanepede. Bütün bunlar eski evde mümkün olamazdı diyor annem, demek babamdan taşınmamız için yalvardığında sanki içinden bir ses ona bunu söylüyordu. Bir akşam eve kavalyesiz döndüğümde, merdivenlerde babamla karşılaşıyorum. Ben içeri girerken o çıkmak üzere. Öfkeli, küskün bir hâli var. "Edvin yukarıda," diyor. "Hiçbirimize söylemeden evlenmiş. Karısı var, evi var, herhâlde çocuğu da olur yakında. Eh, hem de ne fedakârlıklarda bulunduk onun için. Hadi hoşça kal." İçeri girmeden evvel –artık kendi anahtarım var– şaşırmış bir ifade takınıyorum. "Ah, sen burada mısın?" diyorum. Benim odamda oturuyorlar çünkü Edvin artık misafir sayılıyor ve salon da misafirler için. Annem hüngür hüngür ağlıyor, Edvin ise çok sıkkın gözüküyor. Bana da biraz abartılı gelen dik kafalı davranışından pişmanlık duyuyor belki de. "Size sürpriz olsun istedim," diyor usulca, "ve düğünün size masraf çıkarmasını istemedim."

Bu durumu daha da kötüleştiriyor. Annem gücenerek, bir iki tane düğün hediyesi alacak paramızın olmadığını mı sandığını soruyor "ama tabii biz yeterince klas değiliz herhâlde." Ardından Edvin bize karısının bir fotoğrafını gösteriyor. İsmi Grete, yuvarlak yüzlü ve gamzeli. Annem kaşlarını çatarak inceliyor onu. "Yemek yapmasını biliyor mu?" diye sorup ağlamayı kesiyor. Edvin'in hiçbir fikri yok. "Göründüğü kadarıyla bilmiyor," diyor annem. Annemin kendisi mutfakta harikalar yarattığından değil, hazırladığı yiyeceklerin hepsine devamlı un kattığından çoğunun çimento gibi bir kıvamı var. Kahve içip, hamur işi yerken Edvin'e ev kirasının ne kadar olduğunu, karısının, çocukları olmadığı sürece çalışıp çalışmayacağını soruyor. Hayır, çalışmayacak ve annem o zaman vaktini neyle geçirecek diye şaşırıyor. Şimdiden Grete hakkında olumsuz bir görüş edindiği gayet açık ve birbirleriyle tanıştıklarında bu görüş olumlu yönde değişmeyecek. Yemek odasındaki saat on biri çalıyor ve Edvin gitmek için kalkıyor. "Pazar günü geliyoruz o zaman," diyor kederli bir edayla. Gittiğinde annem benimle konuşmayı çok istiyor, ben de yalnız kalmayı çok istiyorum. Yalnız kalıp Kurt'u düşünmek ve onun sokakta bir kere bile arkasına bakmadan yürüyüp gitmesini seyrettiğimde, aklımda oluşan birkaç satırı yazmak istiyorum. Westend ve Matthæusgade'nin köşesindeki meyhanede "Zil ve zurna" diye, sabah saat ikiye kadar müzik çalan bir orkestra var. O yüzden nerdeyse bağırarak konuşmamız gerekiyor. Eski dairemiz çok daha sessizdi. Annem, öpüştüğüm o genç adamın kim olduğunu soruyor. "Dans ettiğim biri," diyorum, "bildiğim başka şey yok." Genç bir adamla ayrılmadan evvel, hep yeni bir randevu almamı tembihliyor. Asla nişanlanmayacağım diye için için korktuğundan, bana az da olsa ilgi gösteren herhangi bir genci

şaşaalı bir şekilde ağırlamaya hazır. "Sen de çok zor beğeniyorsun," diyor açıkça, "buna hakkın yok." Sonunda gidiyor, ben de kavisli bacakları olan masanın başına oturup kâğıt, kalem çıkarıyorum. İspanya'da ölecek olan hoş genci düşünüyorum ve iyi bir şiir yazıyorum. İsmi "Ölü çocuğuma" ve pek Kurt'la alakalıya benzemiyor. Ama onunla tanışmış olmasaydım, şiiri yazmayacaktım. Bitirdiğimde, bir daha onu görmeyeceğim için üzülmüyorum artık. Mutlu ve rahat fakat yine de hüzünlüyüm. Şiir o kadar acıklı ki onu kimseye göstermem mümkün değil ve yine her şey, Bay Krogh gibi birisiyle tanışıncaya kadar beklemek zorunda kalıyor. Şiirlerimi Nina'ya gösteriyorum ve o hepsinin iyi olduğunu düşünüyor. Babama teneke kutuların bulunduğu çatı katında yazdığım şiiri gösterdiğimde, bir acemi şiiri olduğunu ve bulmaca çözmek nasıl ona iyi geliyorsa, bunun da benim için iyi bir uğraş olduğunu söylüyor. "İnsan böyle şeylerle beynini çalıştırır," diyor. Şiirlerimin basılıp şiirden anlayan insanların onlardan zevk almalarını neden bu kadar çok istediğimi ben de anlayamıyorum. Ama istiyorum. Karanlık ve dönemeçli yollardan ulaşmaya çalıştığım şey bu. Her gün kalkıp matbaa ofisine gidip Argus gözlü Bayan Løngren'in karşısında sekiz saat boyunca oturmam için bana güç veren bu. Bu yüzden 18 yaşına bastığım anda evden taşınmak istiyorum. "Zil ve zurna" gece içinde zangırdıyor, sarhoş insanlar meyhanenin arka kapısından bizim avluya dökülüyorlar. Bağırıp çağırıyorlar, küfür edip kavga ediyorlar ve hem avlu hem sokak ancak sabaha karşı sakinleşiyor.

12.

Şiirsel yeteneklerimin söylentileri matbaaya ulaştığından her gün yeni siparişler geliyor. Carl Jensen onları toplayıp benim hâlâ doğrudan temasta bulunduğum tek kişi olan Bayan Løngren'e teslim ediyor. Her türden özel gün için şarkılar yazıyorum ve sonra maaş zarflarını dağıtmaya gittiğimde işçiler bana çekinerek teşekkür ediyorlar, ben de onlar kadar çekinerek teşekkür edecek bir şey yok diyorum. Şarkı yazmanın yanı sıra loca kardeşlerine önemli mesajları veya ölen kardeşlerin ölüm ilanlarını steno ile yazıyorum. Aziz Georg Derneği'nin üyelik dergisinde yayınlanıyorlar. Bütün bunların ofis işiyle pek alakası yok ama Bayan Løngren beni bu alanda eğitmek istemiyor ve o tatile gittiğinde ben neyin nasıl işlediğini bilmediğim için her şey allak bullak olmak üzere. 18 yaşına bastığımda doğru dürüst bir ofis işi bulup stajyerliği bırakacağım. O zaman maaşım da artacak. 18 yaşına bastığımda dünya birçok yönden değişecek, Nina ile bütün gece istediğimizi yapabileceğiz. O gün geldiğinde bir an önce namusumu da yitirmem gerek, Nina bunda çok kararlı. Ormancı onunkini aldığında kendisi sadece 15 yaşındaymış. Akşamları bir yere gittiğimizde Nina nişan yüzüğünü çıkarıyor. Sadece işsiz olmayan delikanlılarla yatıyor ve ona hiç Kurt'tan bahsetmiş değilim. Bu kendime saklamak istediğim bir deneyim. Eğer bir oda kirala-

mış olsaydım, onu o gece içeri davet ederdim. Ama ondan başka, beni eve bıraktıktan sonra girişte öpüşmüş olduğum delikanlılardan birini içeri davet eder miydim, onu bilmiyorum. Bir gün Nina yüz kızartıcı bekâretimden dolayı yine üstüme düştüğünde, önce yüzük takılmasını istediğimi söylüyorum. Bu daha evvelden aklıma gelmemişti ama kararım beni rahatlatıyor. Esasında şimdiye kadar kızlığıma sadece bir tek esaslı talip çıktı, bu da biraz utandırıcı çünkü Nina sanki herkes kızlığımın peşindeymiş gibi konuşuyor. Rosalia teyzem artık bizde hasta yattığından, annem benim neler yaptığımla o kadar ilgilenmiyor. Bütün gün teyzemin yatağının başında oturuyor, konuşup gülüyor, akşamları erkenden yatıp ikisinden biri uyuyuncaya kadar konuşmaya devam ediyor. Babam artık onun dünyasındaki eski yerini tutmuyor ve teyzem ölüm döşeğinde olmasaydı, sanırım annem böyle gayet mutlu olacaktı. Teyzemin yüzü sarardı ve cildi kemiklerinin üstüne gerildiğinden, kafatası belirginliğini hissettiriyor. Cildi o kadar gergin ki artık ağzını tamamen kapatamıyor. Akşamları eve döndüğümde uyumuyorsa beni içeri çağırıyor, ben de yatağının yanında biraz oturuyorum. Bu süre içinde nefesimi tutmaya çalışıyorum çünkü yataktan teyzemin fark etmediğini ümit ettiğim fena bir koku geliyor. Ağrıları olduğu zaman annem köşedeki kafeden hemşireye telefon ediyor, o da gelip teyzeme morfin enjekte ediyor. Kafası bulanıyor, sık sık annemi ve beni birbirimize karıştırıyor. Bir akşam bana "Alfrida, ben öleceğim," diyor, "biliyorum, benden saklamanıza gerek yok." "Hayır," diyorum mutsuzlukla, "hastasın, o kadar. Doktor yakında iyileşeceğini söylüyor." "Carl'da da böyle olmuştu," diyor. "Doktor, ona söylememi tembihlemişti." Cevap vermeden kemikli ellerini yorganın altına yerleştiriyorum, ışığı söndürüp, kreton

perdenin arkasında babamın horlamasını duyabildiğim odama gidiyorum. Teyzemle dürüst konuşmayı isterdim çünkü bunun onu sevindireceğinden eminim ama annem yüzünden cüret edemiyorum. O hüzünlü komedisini oynayadursun, teyzem hiçbir şeyin farkında olmayan birinin rolünü oynuyor. Bir gün ben öleceğim zaman gerçeği bilmek isteyeceğimi düşünüyorum. Teyzemin kokusu bütün daireyi kapladığından beğendiğim bir delikanlıyla tanışacak olsam bile, annemin istediği gibi onu eve davet edemeyeceğimi de düşünüyorum. Hepimiz Sydhavnen'de ağabeyimi ve karısını ziyarete gittik. İki odalı bir daireleri var. Tek tük mobilyalarını krediyle almış olmaları babamın somurtmasına neden oldu. Grete ufak tefek, tombul ve güler yüzlü. Hep Edvin'in kucağında oturuyordu ve annem onu, sanki oğlunun bütün gücünü emecek bir vampirmiş gibi gözlemliyordu. Onunla hemen hemen hiç konuşmadı ve zaten sohbet, annem özenle "sen" kelimesini kullanmaktan kaçındığı için zorlaşıyordu. Ailemden bıkıp usandım, ne zaman serbestçe hareket etmek istesem karşıma çıkıyorlar. Belki de evlenip kendim bir aile kurmadan evvel onlardan kurtulamayacağım. Bir akşam Lodberg'de gazozumuzla otururken, bir delikanlı Nina'nın önünde eğiliyor ve onlar dans ederlerken, ben her zamanki anaç tebessümümle eğlenen gençleri seyrediyorum. Sonra, önümde genç bir adam eğiliyor ve beraber kare şeklindeki, bu maksat için ayrılmış kalabalık yerde dansa koyuluyoruz. Müzikle beraber kulağıma mırıldanıyor: "Roma'daki genç adamı, etme sakın göz ardı." "Mussolini'den bahsediyorlar," diyorum. Bunu tesadüfen biliyorum çünkü genelde Liva Weel'in söylediği bu şarkı ağabeyimi öfkelendirmişti. Genç adam "kimmiş o?" diye sorduğunda, bilmediğimi söylüyorum. Tek bildiğim, İtalya'da Hitler gibi bir adam olduğu ve

onu öven, Danimarkaca şarkılar yazılmasının doğru olmadığı. "Arkadaşınız benim ahbapla dans ediyor," diyor. "İsmi Egon, benimki Aksel. Sizinki ne?" "Tove," diyorum. Aksel iyi dans ediyor ve diğerleri gibi dans esnasında münasebetsizlik etmiyor. "Güzel dans ediyorsunuz," diyor bana, "birçok kızdan daha iyisiniz." Ona hiç dans etmesini öğrenmediğimi söylüyorum, o da bunun önemli olmadığını söylüyor. Vücudumda ritim var. Diğer delikanlılar, onlarla dans ederken nadiren böyle şeyler söylüyorlar ve henüz yüzünü görmüş olmasam da Aksel'den hoşlanıyorum. Nina ve Egon'un yanından geçtiğimizde ben Nina'ya gülümsüyorum, Egon ve Aksel selamlaşıyorlar. Müzik bittiğinde Aksel masamıza oturabilirler mi diye soruyor, ben de evet diyorum. Masaya geldiğimizde Nina'nın güzel gözleri mutluluktan parıldıyor. Egon yakışıklı değil mi diye soruyor. Evet diyorum. Marangoz olduğunu, Amager'de anne ve babasıyla, Aksel'in anne ve babasıyla oturduğu evin hemen karşısında müstakil evde oturduğunu söylüyor. Aksel'inki de müstakil ev. Yanımıza gelip oturduklarında Aksel'e daha yakından bakıyorum. Yuvarlak, sevimli bir yüzü var ve her yanıyla bir zamanlar çocuk olduğunu hatırlatıyor. Sarışın, kıvırcık saçları alnında biraz terli. Mavi gözlerinin saf bir ifadesi, çenesinde ancak gülümsediğinde kaybolan derin bir çukur var. Çevresi hafif süt kokuyor. Egon ondan daha kısa, kumral ve yaşça galiba biraz daha büyük. Nina ona evinin kaç odası olduğunu sorduğunda, iki fakir kızı kendi kaygısız dünyalarının seviyesine yükseltecek iki zengin aile çocuğunun hayallerine kapılmış olduğunu yüzünden okuyorum. Ormancıyı terk etmeyi bile düşünüyor olabilir. Benim izlenimimce, ormancı ağır ve ciddi birisi ve Nina'nın hayalinde canlandırdığı ve nişanlısının temin edeceği taşra hayatı bir hayli romantik. Çok civelek anla-

rında ona Odun diyor ama başkalarının öyle demesine izin vermiyor. Her hafta sonu beraberler ve benim onu görmemi istemiyor. Onun da beni görmesini istemiyor çünkü nasıl annem Nina'nın benim için kötü bir arkadaş olduğunu düşünüyorsa, ormancının da benim kötü bir arkadaş olduğumu düşüneceğini sanıyor. Ismarlanan biralarımızı içerken Nina "peki, siz neyle uğraşıyorsunuz?" diye soruyor Aksel'e. "Tahsilat aracısıyım," diyor ve cazibeli bir şekilde gülümsüyor. Bunun ne olduğunu bilmiyorum ama Nina biraz hayal kırıklığına uğramış görünüyor. "Ha," diyor, "faturalarla falan gidip geliyorsunuz?" "Arabayla," diyor Aksel sanki kendi değerini bilerek. "Arabayla gidip geliyorum." Nina'nın yüzü biraz aydınlanıyor ve birden hepimizin birbirimize "sen" demesini öneriyor. Buna kadeh kaldırıyoruz. Ben gazoz içmeyi tercih ederdim, birayı sevmiyorum. Saat 10'u geçtiğinden sıkılarak gitmem gerektiğini itiraf ediyorum. Aksel centilmence yerinden fırlayıp omuzları ona fazlasıyla büyük gelen ceketini ilikliyor. Boyu uzun ve son derece paytak bacaklı. Lokalden geçerken hafifçe kolumdan tutuyor, vestiyerde paltomu giymeme yardım ediyor. Şehir ışıklarının yıldızları gölgede bıraktığı serin sokaklardan yürüyerek geçiyoruz ve bana evlatlık olduğunu, anne ve babasının epey yaşlı fakat sevimli olduklarını anlatıyor. Bir gün gelip onlarla tanışmak ister miyim diye sorduğunda şaşırıyorum. "Tabii," diyorum. Çocuksu bir tavırla "kız arkadaşım olmasını o kadar çok istiyorum ki," diyor açık açık. "Evdekiler de nişanlanmamı çok istiyorlar." Evin girişinde beni vazife icabı öpüyor ama bunun onda özel bir his uyandırdığını sezmiyorum, ona sevgiyle yaslandığımda bile. "Biz dördümüz iyi eğleneceğiz," diyor. "Evet," diyorum ve gelecek pazar onu ziyaret edeceğime söz veriyorum. Merakla bakire miyim diye soruyor, ben de ol-

duğumu itiraf ediyorum. Elimi tutup iyice sıkıyor. "Buna saygım var," diyor sıcak bir tonla. Hayal kırıklığı ve şaşkınlık içinde yatıyorum o gece. Acaba bir tahsilat aracısıyla nişanlanılabilir mi diye düşünüyorum. Bunun aslında bisikletli kurye yerine geçen daha saygın bir ifade olduğundan şüpheleniyorum fakat o, araba kullananlardan.

13.

Aksel ile iffetli birer kardeş gibi geçirdiğimiz on dört günlük tanışma sürecinden sonra nişanlandık. Nina Egon'a, Aksel'le yüzük takmadan evvel onunla yatmayacağımı söylemiş, Egon da Aksel'e söylemiş ve Aksel de ardından nişanlanmayı, onda kendiliğinden oluşmuş bir fikir gibi ortaya atmıştı. Artık nişanlı bir kızım ve annem çok sevinçli. Aksel'i itibarlı buluyor ve nasıl Edvin'in karısının yemek yapamadığını görünüşünden anladıysa, Aksel'in görünüşünden içki içmediğini anlıyor. Aksel anneme son derece centilmence davranıyor ve annem ona karşı gelmeyen babama "ne kadar eğitimli olduğu belli," diyor. Aksel'le birkaç akşam geçirdikten sonra babam "şimdiye dek araba kullanmaktan başka şey öğrenememiş ki," diyor. "E, ne yani," diyor annem gücenerek, "beğenemedin mi? Sen araba kullanmasını biliyorsun sanki." Aksel annemi arabayla dolaşmaya çıkaracağına söz verdiğinde buna pek aldırış etmiyorum. Fakat bir gün ofiste her şeyden habersiz otururken, dışarıdan bangır bangır korna sesleri geliyor ve Bayan Løngren pencereden bakakalıyor. "Bunlar da kim?" diyor şaşkınlık içinde, "bize el sallıyorlar. Sizin tanıdıklarınız mı yoksa?" Yüzüm kızararak bunu inkâr ediyorum çünkü Aksel de annem de pencereden eğilip, delice el sallıyorlar ve Aksel kornayı uzun uzun, ritim tutarak çalıyor. "Yukarıdakiler için gelmişler-

dir herhâlde," diyorum perişan bir hâlde. "Bu kadar terbiyesizlik olur," diyor Bayan Løngren ve perdeleri daha sıkı kapatıyor. Eve geldiğimde, öfkeyle bir daha aptal aptal el sallamalarını istemediğimi söylüyorum, annem ise Aksel'le bütün gün çok eğlendiğini anlatıyor. Pastahaneye gitmişler, Aksel ısmarlamış. Sanki onun nişanlısıymış gibi annemin gözleri parlıyor. Aksel'in anne ve babası ufak tefek, yaşlı ve son derece sevimliler. Kastrup'ta tek katlı bir evde oturuyorlar. Babası bir fabrikada ustabaşı ve evde bir zenginlik havası var. Aksel'in odası bodrum katında. Bir radyosu, pikabı ve uzun raflara kitap gibi dizili üç yüzden fazla plağı var. Yandaki oda bilardo salonu ve Nina ve Egon da geldiğinde dördümüz bilardo oynuyoruz. Aksel'in anne ve babası ona Akselcik diyor ve ona çocuk muamelesi ediyorlar. Aksel onlara karşı bana da olduğu gibi çok şefkatli. İnsana emniyet veren, kendini rahat hissettiren sıcak bir tabiatı var. Bir gün Nina Aksellerde küçük bir parti verelim diyor. Aksel'in anne ve babası izin verdiğinden, babasının ev yapımı şarabını içeceğiz. Dans edip bilardo oynayacağız, ondan sonra da ben Aksel'e onunla yatmanın büyük zevkini vereceğim. "İçki içtikten sonra," diyor Nina beni yüreklendirmek için, "hiç acımıyor." Nina'nın dediğine göre Egon da artık vaktin geldiğini düşünüyor. Aksel'e ve bana bu konuda ne düşündüğümüzü sormanın gereğini gören yok sanki. Bundan hiç bahsetmiyoruz ve Aksel hâlâ bana karşı abartılı derecede saygılı. Partiye Nina'yla beraber gidiyoruz. Aksel düşünceli bir ev sahibi. Şişeleri açıp plak çalıyor ve hepimiz, tadı bira kadar iğrenç olmayan şarapla keyifleniyoruz. Dans arasında Egon Nina ile oturup öpüşüyor. Nina gülerek "Odun, bu hâlimi görse," diyor. Egon'a sırrını söylemiş, o da Odun'la dalga geçip duruyor ve evinin kapısının önünde oturmuş gün batımını seyrederken, ak-

şam piposunu nasıl içtiğini hayalimizde canlandırıyor. Yarattığı bu stereotip hepimizi kahkahaya boğuyor. Egon başarısından heveslenerek işi ilerletiyor ve Nina'nın, peşinde üç sümüklü ufaklıkla dışarı çıkıp ellerini önlüğüne sildikten sonra "babacığım, akşam kahven hazır" dediğini anlatıyor. Aksel hiç beni öpmüyor ve zaman geçtikçe ciddileşiyor. Birçok yönüyle çocuğu andırdığından ona neredeyse acıyorum. Ben şarap sağ olsun epey neşeliyim ve artık bu işin bir son bulmasına tamamen kararlıyım. Herhâlde benim için herkesten daha beter olacak değil. Gece yarısından sonra bir ara Nina ve Egon bilardo odasına sıvışıp arkalarından kapıyı kapatıyorlar. "Ne yapıyorsunuz?" diye Aksel gereksiz yere arkalarından bağırıyor. Sonra tereddütle korkarak bana bakıyor. "Eh," diyor, "bari yatağı hazırlayayım." Yavaş ve titiz hareketlerle yapıyor bunu. "Giysilerini çıkar," diyor acı çekiyormuş gibi, "en azından bazılarını." Durum doktor muayenesini andırıyor. "Önce biraz konuşalım mı?" diye soruyorum. "Tamam," diyor ve iki ayrı iskemleye oturuyoruz. Ağzına kadar doldurduğu bardaklarımızı iştahla boşaltıyoruz. "Sen de," diyor usulca, "artık ön dişlerini yaptırsan." "Evet," diyorum şaşkınlıkla. Ama bilinen diğer işlemin aksine dişçiye gitmek pahalı. "Bunun için param yok," diye ekliyorum. Ödemeyi teklif ettiğinde, bunu kabul edemeyeceğimi söylüyorum ama o nasılsa bir gün bana bakacağını söylüyor. Ben de teşekkür ediyorum ve dolguları onun ödemesine izin veriyorum. "Yazık çünkü," diye açıklıyor, "yoksa hoş bir kızsın." Aniden bilardo odasından garip bir feryat geliyor ve ikimizin de nefesi duruyor. "Egon," diye açıklıyor Aksel, "çok ateşlidir kendisi." "Sen de mi öylesin?" diye soruyorum yavaşça çünkü eğer gürlemeye kalkarsa buna hazırlıklı olmak isterim. "Hayır," diyor dürüstçe, "pek ateşli değilim."

"Sanırım ben de değilim," diye itiraf ediyorum. Gözleri birden umutla parlıyor. "İstersen," diyor iyimser bir tavırla, "başka bir seferi bekleyelim?" "O zaman bizi hakikaten deli zannederler," diyorum ve başımla, bilardo odasını işaret ediyorum. "Doğru. Eh, bari ışığı söndürelim." Aksel ışığı söndürüyor. Dişimi sıkıp yattığım yerde onun sıcak, sevecen ve sakinleştirici sözlerini dinliyorum. Hepsi de o kadar kötü değil, hayvani sesler de çıkarmıyor. Sonra tekrar ışığı yakıyor, ikimiz de geçip bittiğinden ve öyle abartılacak bir şey olmadığından, inanılmaz bir rahatlık duygusuyla gülüyoruz. "Sana bir şey söyleyeyim mi?" diyor ve itirafta bulunuyor "ben daha evvelden hiç bakireyle yatmamıştım." Nina ve Egon, yanakları kızarmış, gözleri ışıl ışıl kapıda beliriyorlar. Yataktan bize sonra da birbirlerine, sanki olanlar sırf onların marifetiymiş gibi bakıyorlar ama bundan söz edilmiyor. Dans etmeye devam ediyoruz çünkü Aksel'le beraberken eve geç dönmeye iznim var. Onunla beraberken her şeye iznim var, yani annem bunu dahi duysa sarsılmaz. Sonra Nina, güzel değil miydi diye soruyor ve ben evet diyorum tabii ki. Her seferinde daha da güzelleşeceğini söylüyor, ben ise bunun tekrarlanılacak bir işlem olduğunu aklıma getirmemiştim. Esasında bunun hayatımda tamamen önemsiz bir olay olduğunu düşünüyorum, hiç Kurt'la olan kısa buluşmam ve o buluşmanın muhtemelen dönüşebileceği şey kadar önemli değil. Yine de kendi odam olduğundan beri yazmaya başladığım günlüğüme şunu kaydediyorum: Nina bilardo odasında, sıcak ve tutkulu bedeniyle kendini tümüyle Egon'a verirken ben Aksel'in bakire misin sorusunu temiz ve namuslu bir evet ile masumca cevaplandırdım vs. Günlüğümde her şey baştan sona romantizm. Onu evde yatak odasındaki komodinin üst çekmecesinde saklıyorum. Onun için ye-

dek bir anahtar yaptırdım. Çekmecede ayrıca iki "hakiki" şiirim, üç termometre ve beş altı tane prezervatif var. Bunları bir zamanlar kendi sağlık malzemeleri dükkânımı açmayı düşündüğümde şirketten çalmıştım. Ama stokum yeterince artmadan evvel beni kovdular. Aksel'in bana karşı tamamen eskisi gibi davranması beni çok rahatlatıyor ve o utanç verici fasıldan asla bahsetmiyor. Zannederim Egon ona ne derse onu yapıyor, nasıl ben de Nina'nın benden istediğini yapmaya eğilimliysem öyle. Nina ile yalnızken Aksel ve ben sık sık berabermişiz gibi davranıyorum ve belki Aksel de Egon'la beraberken aynısını yapıyor. Gündüzleri Aksel annemi gezdiriyor ve müşterileri görmeye gittiğinde annem onu arabada bekliyor. Bir mobilyacı için çalışıyor ve müşterileri arasında birçok fahişe olduğunu anlatıyor. Şüpheci annem, Aksel'in bazılarıyla gereğinden fazla vakit geçirdiğini kestirmiş ama ödemede sorun çıkardıklarından öyle olduğunu söylüyor. Annem ona güvenme diyor ama işin gerçeği, eğer fahişelerle yatıyorsa da yatsın, umurumda değil. Bence bu ne beni ne de annemi ilgilendirir. Onu görmeye gittiğimde anne ve babasından hissettiğim soğukluk bundan çok daha kötü. Onlara ne yaptım anlayamıyorum. Ara sıra annesini, görmediğimi zannettiği bir anda bana dik dik bakarken yakalıyorum. Çok küçük bir kadın ve ninem gibi hep siyah giysiler giyiyor. Kahverengi gözlerinde zeki bir ifade var, saçları tamamen beyaz. Onu hiç önlüksüz görmedim. "Senin dişçi hesabını," diyor bir akşam, "Aksel ödeyeceğine söz mü verdi?" "Evet," diyorum rahatsızlık duyarak. "Fazla para kazanmıyor," diyor annesi. "Korkarım kendin ödemek zorundasın." Hiç anlamadığım bir şey var. Bir akşam beni yemeğe davet ettiklerinde, oraya Aksel'den evvel varıyorum. Anne ve babası çok ciddiler. Annesi, Aksel'in bana göre birisi olmadığını

söylüyor. Onun asla eşinin geçimini sağlayamayacağını ve benim daha iyi birisini hak ettiğimi söylüyor. "Bana bırak," diyor Aksel'in babası, elini ona doğru sallayarak. "Durum şöyle," diyor, "zimmet çıkarıldığında, biz birçok kez şirkete ödeme yaptık. Yani Aksel ona ait olmayan paraya el koyduğu zaman. Para söz konusu olduğunda tam bir çocuk o. İyi bir kızla nişanlandığında geçer zannettik ama geçmedi. Biricik oğlumuz ve en büyük kaygımız. Girdiği on bir çıraklığın her birinden kaçtı. Kafasında arabalardan, plaklardan başka şey yok." "İyi bir çocuk," diyor annesi onu savunarak ve gözlerini siliyor, "ama pervasız ve sorumsuz." "Ondan hoşlanıyorum," diyorum, "ama bana bakmasına gerek yok. Ben geçimimi şiir yazarak sağlayabilirim." Bunu istemeden ağzımdan kaçırıyorum ve korkarak Aksel'in anne ve babasına bakıyorum. Pek şaşırmış görünmüyorlar. "Biliyordum," diyor annesi, "sen diğer kızlardan farklısın. İnsan seziyor." O anda Aksel arabayla geliyor, çakılların üstünde sert bir fren yapıp park ediyor. Sık sık eve şirket arabasıyla geliyor. Zili çaldığında annesi "sonra uyarmadılar deme," diyor. Birkaç gün boyunca bunu düşünüyorum ve farklı olduğumu başkalarının sezmesi beni çok mutlu ediyor. Aynı sebepten üzüleli de o kadar çok sene olmadı. Nişanlımı düşünüp duruyorum ve sonunda bir gün onun yüksek sınıflar arasına girmek isteyen bir kızın hayat arkadaşı olarak uygun olmadığına karar kılıyorum. Ama nişanı bozmaya elim varmıyor. Bana karşı hâlâ centilmence, içtenlikle davranıp saygı duyan Aksel'e yazık olduğunu düşünüyorum. Ama annem de Aksel'in hep parası olmasına, fahişelerle o kadar vakit geçirmesine hayret etmeye başlıyor. Onunla arabayla dolaşmayı kesiyor ve bana sanki kapımın önünde sürüsüyle genç adam bekliyormuşçasına başımdan kovduğum Erling gibi, öğretmen olmak isteyen

birisini bulmamı tavsiye ediyor. Nina ciddi bir kriz içinde, Odun'dan ayrılıp Egon'la evlenmeyi düşünüyor. Ona Aksel hakkında bildiklerimi anlattığımda dişlerimi yaptırdığım anda ondan ayrılmamı öğütlüyor. Dolgular neredeyse görünmez ve bir kez yapıldıklarında Nina'ya göre istediğim genci elde edebilirim. Nihayet vücudumun biraz şekil aldığını söylüyor, bu da erkelerin dikkatini çekiyor. Ama Aksel'le beraberken çok mutluyum çünkü ondan gerçekten hoşlanıyorum. Mutlu ve rahatım onun yanında. Onu evinde ziyaret etmeyi kesiyorum, o da bize gelmiyor. Annem ona soğuk davranıyor, babam ise sadece onun cahilliğini ortaya koymaya yarayan sorular soruyor. "Söyle bakalım," diyor babam, "olimpiyatlar hakkında ne düşünüyorsun. Sence de kepazelik değil mi?" Yüzücü kızlarımızın bulunduğu Berlin'deki olimpiyatlardan bahsediyor ama Aksel olimpiyattan falan haberdar değil. Hitler ve dünya durumu hakkında sadece az buçuk bir şeyler biliyor ve Ernst Glaeser'in *Son Sivil* adlı kitabını okumamış. Ben okudum ve bundan dolayı yahudi soykırımı ve toplama kampları hakkında birçok şey biliyorum. Hepsi beni korkuyla dolduruyor. Aksel bugünlerde insanı ürkütecek onca şey hakkında bilinçsiz olduğu için, onunla olmak çok rahatlatıcı. Bu onun aptal olduğu anlamına gelmez ama babamın sorgulamalarının tek amacı onu açığa düşürmek. Aksel bunu fark ediyor ve bize gelmeyi kesiyor. Artık beraberken evsiz barksızız, sadece lokantalar ve sokaklar bizim. Bir gün ofis çıkışında beni almaya geliyor ve konuşmadan, H.C. Ørstedsvej'den yürüyerek gidiyoruz. Bana söylemek istediği bir şey olduğu belli. Nihayet konuşuyor. "Ben düşünüyordum da," diyor, "belki yüzükleri çıkarsak. Çünkü ben sana hiçbir zaman âşık değildim." "Ben de," diyorum, "hiçbir zaman sana âşık değildim." "Biliyorum," diyor. Utancından bü-

yük büyük adımlarla yürümeye başlıyor ve ona yetişmek için koşar adım gidiyorum. "Zaten yakında 18 yaşına basıyorum," diyorum ama bunun durumla ne alakası var bilmiyorum. "Evet," diyor, "o zaman yetişkinsin." Bir şey söylemeden yürümeye biraz devam ediyoruz. "Annem de zaten, senin benden daha iyi birisine layık olduğunu söylüyor. Sen bol parası olan, kitap falan okuyan birisiyle evlenmelisin," diyor. "Evet," diyorum, "benim de amacım o." Evde girişte, beni her zamanki gibi hafifçe öpüyor ve yüzüğünü parmağından bükerek çıkarıyor. Benimkiyle beraber cebine koyuyor. "Belki," diyor, "tekrar görüşürüz." Kısa ve sert kaşları yanağımı son kez sıyırıyor. Eğri bacakları ve kıvrak, oğlansı sırtı ile Westend'den aşağı doğru yürüyüp gidiyor. Dönüp bana el sallıyor. "Hoşça kal," diye bağırıyor. Ben de: "Hoşça kal," diye bağırıp ona el sallıyorum. Yukarı çıkıp anahtarı kapıya sokmadan evvel derin bir nefes alıyorum çünkü koku günden güne kötüleşiyor. Annemin ve Rosalia teyzenin yanına gidiyorum. "Artık nişanlı değilim," diyorum. "İyi," diyor annem, "beğenilecek bir yanı yoktu onun." "Vardı," diyorum ve susuyorum. Aksel'de beğenilecek şeyin ne olduğunu anneme açıklamam mümkün değil. "Her insanın," diyor teyzem yatağından yavaşça, "beğenilecek bir yanı vardır, Alfrida." Ve ikimiz de onun Carl amcayı düşündüğünü biliyoruz.

14.

Bir sabah, matbaanın Frederiksberg'deki sokağına döndüğümde, ofis binasının ufak ön bahçesinde bayrağın yarıya indirilmiş olduğunu görüyorum. Hemen, belki Bayan Løngren'in öldüğünü düşünüp kara bir mutluluk duyuyorum. O zaman, bundan sonra telefon santraline ben bakıp telefonda konuşabilirim. Nina'ya istediğim kadar telefon edebilirim. Hafif bir heyecanla merdivenleri çıkıyorum ama kapıdan girdiğimde Bayan Løngren her zamanki yerinde oturmuş, büyük bir gürültüyle burnunu siliyor. Sanki yakıcı güneşin altında durmuş gibi burnu kızarık. "Usta öldü," diyor çatlak bir sesle, "öylece, aniden. Locada kardeşleri ile beraberken. Bir konuşmanın ortasında masanın üstüne devrilmiş. Kalp krizi. Yapılabilecek bir şey yokmuş." Yerime oturuyorum, hiçbir şey söylemiyorum. Usta herkesin oğullarının dahi korktuğu suskun bir adamdı. Yazarken kendini ifade etmekte zorlanırdı ve bana dikte ettiklerini hatırlayamadığından, ben de loca kardeşlerine yazdırdığı mektuplarda ve ölüm ilanlarında cümlelerini hep biraz süslerdim. Mektup yazdırmak dışında benimle hiç konuşmamıştı. Ben sipariş listelerini kaydederken, Bayan Løngren bana sitem ederek bakıyor. "Hiç olmazsa başsağlığı dileyebilirdiniz," diyor. "Nedir o?" diye soruyorum. Açıklamaya tenezzül etmeden gazete okumaya devam ediyor. "Kral Edward'ın tahttan çekilmesi nedeniyle verdiği konuşmayı duydunuz mu?" diye soruyor. "Çok dokunaklıydı. Bir

kadın için tahttan vazgeçmek! Ve ne de yakışıklı bir adam. Prenses Ingrid elinden kaçırdı onu." "Biraz Leslie Howard'a benziyor," demeye cüret ediyorum ve bu sefer onun kim olduğunu sorma sırası onda. Bana, Bayan Simpson'ın bir fotoğrafını gösterip "böyle orta yaşlı bir kadına bu kadar âşık olması garip ama," diyor. "Genç bir kız olsaydı daha iyi anlardım." Bayan Løngren, kız kurusu saç modelini düzeltiyor ve sanki kral onun için tahttan çekilseydi, bunu herkesin daha iyi anlayacağını düşünüyor. "Gençken yakışıklıydı," diyor birden hayalperest bir tavırla Usta'dan bahsederek. "Carl Jensen ona benziyor, değil mi? Cenazesine siyah bir elbise satın alacağım, hakkını ödeyebilmem için en azından bunu yapmalıyım. Siz ne giyeceksiniz? Eh, takım elbisenizi giyebilirsiniz, ne de olsa bahar." Ölüm haberi ve kralın tahttan çekilmesi çenesini düşürüyor ve bundan sonra büyük değişikliklerin olacağını, bu değişikliklerin benim işten çıkartılmama neden olacağını söylüyor. Zaten benim işe girmem tamamen Usta'nın fikriymiş. Kovulmama dair parlak ihtimal beni mutluluk ve teselli ile dolduruyor. 18 yaşına basmama yarım sene kadar bir şey kaldı ve evden taşınma vaktim geldi de geçiyor. Evde hava her yönüyle nefes alamayacak kadar ağırlaştı. Rosalia teyzenin ömrü kısa ve annemle olan neşeli sohbetleri artık sona erdi. Yemek yiyemiyor, ağrıları çok. Annem, babamı ne zaman görse ters bir laf söylüyor, o da evde bir kaçak gibi dolaşıyor. Annemin bu gamlı anında ev işleriyle uğraşacak hâli yok ve o yüzden Edvin ve Grete henüz bize misafirliğe gelmediler. Geceleri neredeyse uyumuyor, ben de kendime bir çalar saat almış bulundum ve sabahları kahveyi ben yapıyorum. Her akşam Nina'yla beraberim. Manevi bir mücadeleden sonra, Odun'la taşrada yaşamayı tercih ettiğinden Egon'la olan bağını kesip attı. Ben ise hemen hemen her gece pavyonlar kapandığında, evin girişinde genelde işsiz ve bir daha görmeyeceğim bir delikanlıyla öpüşüyorum. Bir süre

sonra, birini diğerinden ayırt edemiyorum. Ama aşk denen ve bir başkasıyla yaşanan o içten bağın hasretini çekmeye başlıyorum. Aşk nedir bilmeden özlemini duyuyorum. Sanırım artık evde oturmadığım zaman onu bulacağım. Seveceğim adam herkesten farklı olmalı. Bay Krogh'u düşündüğüm zaman, genç birisi olması zarureti ortadan kalkıyor. O kadar yakışıklı olması da. Ama şiir sevmesi, benimkilerle ne yapmam gerektiği hakkında bana öğüt verebilmesi lazım. O geceki genç delikanlıyla vedalaştıktan sonra çocukluğumun şiir defterinin yerini almış olan günlüğüme aşk şiirleri yazıyorum. Bazıları güzel, bazıları o kadar değil. Aralarındaki farkı görmeyi öğrendim. Yine de artık fazla şiir okumuyorum çünkü okuduğuma benzer şeyler yazmaya başlıyorum. Usta'nın cenazesi benim için korkunç bir imtihan. Mezarlıkta Carl Jensen hem çalışanlara hem de aileye bir konuşma yapıyor. Rüzgâr sözlerini başka yöne sürüklüyor, hiçbirini duyamıyorum. En genç ve en önemsiz personel olarak en arkada duruyorum, yanımda da matbaada çalışan ve hamileliğinin son safhasında bulunan genç bir kız duruyor. Yağmur yağmaya başlıyor ve takım elbisemle üşüyorum. Birden, hamile olabileceğim aklıma geliyor. Bunu daha evvelden düşünmemiş olmam tuhaf. Anlaşılan Aksel de düşünmemiş. İnsan hamile olduğunu nasıl anlar? Birden bunu gösteren bir sürü belirti olduğunu düşünüyorum ve eğer doğruysa ne yaparın bilmiyorum. Nina çocuğu olamayacağını yoksa çoktan hamile kalmış olacağını bana bir sır olarak söyledi. Dediğine göre erkekler asla dikkat etmezler, hiç umursamazlar bunu. Eve sakın koynunda çocukla gelme deyip duran annemi düşünüyorum ama esas düşündüğüm belirsiz bir amaca doğru ilerlediğim belirsiz yolculuktan bunun beni nasıl alıkoyacağı. Çocuğum olmasını çok istiyorum ama daha değil. Her şey sırasına göre olmalı. Konuşma bittiğinde herkes bira ve kahve içmeye gidiyor, ben de Bayan Løngren'e teyzem ölmek üzere

olduğu için eve dönmem gerektiğini söylüyorum. Bana inanmıyormuş gibi bakıyor ama umurumda değil. Koşarak eve dönüyorum ve girişteki aynada kendime bakıyorum. Sanki hasta gibiyim. Göğsümü yokluyorum, hafif ağrıyor gibi. Kremalı pastalar hayal ediyorum, midem bulanır gibi oluyor. Elimi düz karnımın üstünden geçiriyorum, büyümüş gibime geliyor. Saat beşte Pilestræde'de *Berlingske* gazetesinin binası önünde Nina'yı bekliyorum. Ona korktuğum şeyi anlatıyorum, o da doktora gitmemi söylüyor. Ertesi gün işe gideceğime yaşlı, kötü huylu Bay Bonnesen'e gidiyorum ve zorlukla sorunumu açıklamayı beceriyorum. "Bu tür maskaralıklara girişmeden evvel," diyor sinirli ve dertli bir tonla, "bunun başınıza gelebileceğini biliyordunuz." Bana bir idrar şişesi veriyor ve onu ertesi gün dolu olarak iade ediyorum. Bundan sonraki günlerde Bayan Løngren bana söylenen hiçbir şeyi dinlemediğimi söylüyor ve kafamın nerede olduğunu soruyor. Onun aklı hâlâ Usta'dan Windsor düküne ondan da diğerine dönüp duruyor. Tetkik edici bakışları beni fiziksel bir ağrı gibi etkiliyor ve söz verildiği gibi, işten çıkarılmamı ümitle bekliyorum. Birkaç gün sonra nihayet, hamile olmadığımın haberini alıyorum ve inanılmaz hafifliyorum. "Çok romantiğimdir," diyor Bayan Løngren. Dünyanın en çok konuşulan çiftinin resimleriyle dolu bir derginin sayfalarını çeviriyor. "O yüzden böyle şeyler beni ağlatır. Sizi ağlatmaz mı? Hiç romantik değil misiniz?" Bu tür sorular hep saklı bir eleştiri içerdiğinden hemen, çok romantik olduğuma onu temin ediyorum. Bu kelime aklıma kılıçlı kumral bedevileri, nehir kıyısında mehtaplı geceleri, koyu mavi, yıldızlı geceleri getiriyor. Yalnızlığı, aile ve akrabadan tamamen yoksun olmayı, içinde tek bir mum yanan çatı katında kâğıdın üstünden haşırdayarak geçen bir kalemi ve şimdilik yüzü ve ismi benden saklı bir adamı düşünüyorum. "Evet," diyor Bayan Løngren, "bana kalırsa öylesiniz. Yoksa o kadar güzel şarkılar

yazamazdınız." Ayrıca "neden şarkı yazarı olarak kendi işinizi kurmuyorsunuz? İyi para kazanabilirsiniz," diyor. Evde pencereye bir tabela koyabileceğimi düşünüyorum bir an. Her türlü kutlama için şarkı yazılır. Altında da ismim. Ama annem herhâlde pencerede böyle bir tabela istemez. Bir gece Usta'nın cenazesinden kısa müddet sonra beni uyandırıyor. "Gel," diyor, "galiba vakit geldi." Ağlamaktan yüzü tanınmayacak halde. Teyzem kafasını geriye atıp vücudunu yay gibi germiş, boğazının sarı teni altındaki sert kirişler kalın halatları andırıyor. Ürkütücü şekilde hırıldıyor ve annem şuurunun yerinde olmadığını bana fısıldayarak söylüyor. Ama gözleri açık ve yuvalarından fırlayacak gibi dönüp duruyorlar. Annem gidip doktoru aramamı söylüyor. Hemen giyinip köşedeki kafede, fondaki "Zil ve Zurna" gürültüsü eşliğinde telefon ediyorum. Hekim nazik bir adam, uzun uzun ve kasvetle teyzeme bakıyor. "Sonuncusunu da versek mi?" diyor sanki kendi kendine konuşurcasına ve şırıngayı çıkarıyor. "Evet," diye ısrar ediyor annem, "onu böyle acı çekerken görmek dayanılmaz." "Tamam, tamam." Teyzemin kemikli bacağına iğneyi vuruyor ve kısa sürede bütün kasları rahatlıyor. Gözleri kapanıyor, horlayarak uykuya dalıyor. "Teşekkürler," diyor annem doktora ve kırışık geceliğine aldırmadan ona kapıya kadar eşlik ediyor. Annemle bu ölüm döşeğinde beraberce oturuyoruz ve ne o ne ben babamı uyandırmayı aklımızdan geçiriyoruz. Rosalia teyze bizim. Babamın hayatında ise sadece bir figüran. Gece ilerledikçe teyzem horlamayı bırakıyor ve annem nefes alıyor mu diye kulağını ağzına yaklaştırıyor. "Bitti," diyor, "çok şükür huzura kavuştu." Tekrar sandalyesine oturuyor ve çaresiz gözlerle bana bakıyor. Ona çok acıyorum. Onu okşayıp, öpmem gerektiğini hissediyorum ki bu tamamen imkânsız bir şey. O bakarken ağlamak bile elimden gelmiyor, her ne kadar bir gün "teyzen öldüğünde bile ağlamadın," diyeceğini bilsem de. Belki yakında, taşınacağım za-

man bunun merhametsizliğimin bir simgesi olduğunu söyleyecek. Taşınmak istediğimi ona hiç söylemedim. Birbirimize çok yakın oturuyoruz ama ellerimizin arasında kilometrelerce mesafe var. "Tam da," diyor annem, "hayatını yaşamaya başlayacakken." "Evet," diyorum, "ama artık acı çekmiyor." Saat geç olmasına rağmen annem kahve yapıyor, benim odama geçip orada içiyoruz. "Yarın," diyor annem, "gidip Agnete teyzeye söylemeliyim. Rosalia'nın burada kaldığı bütün süre boyunca onu sadece üç kere ziyarete geldi." Annem başkalarının davranışlarına içerlemeye başladığı vakit, bir süre için kendini en derin kederden kurtarıyor. Agnete teyzenin onları nasıl en önemli anlarda, çocukken bile yüzüstü bıraktığını anlatıyor. O zamanlar iki kardeşini çekiştirir, hep onlardan biraz daha kibar olması gerekirmiş. Bırakıyorum annem konuşsun, zaten benim pek bir şey söylememe gerek yok. Rosalia teyzenin ölümü beni üzüyor ama çocukken üzeceği kadar değil. O gece, "Zil ve Zurna'nın" curcunasına rağmen pencerem açık uyuyorum ve o berbat, boğucu kokunun apartmandan tekrar dışarı sızmasını özlemle bekliyorum. Ölüm bir zamanlar zannettiğim gibi yumuşak bir kendinden geçiş değil. Zalim, iğrenç ve pis kokulu. Kollarımı kendime doluyorum, genç ve sağlıklı olduğuma seviniyorum. Yoksa gençliğim sadece bir yokluk, bir an evvel geride bırakmak istediğim bir engel.

15.

"Taşınmamızın tek nedeni sendin," diyor annem içerleyerek. "Şiir yazacak bir odan olsun diye. Ama senin umurunda değil. Ve şimdi baban yine işsiz. Senin evde ödediğin para olmadan yapamayız." Babam yattığı yerden doğrularak gözlerini ovuşturuyor. "Tabii ki yaparız," diyor sertçe. "Eğer çocukların olmadan yapamazsan, hâlin duman. İnsan onlar için her şeyini feda ediyor sonra vakit onların biraz zevkini çıkarmaya geldiğinde, kaçıp gidiyorlar. Edvin'le de aynı şey olmuştu." "Edvin'de farklıydı," diyor annem, "o erkek çocuğu." Bunu sırf ona karşı gelmek için söylüyor ve şimdi konu onların arasında bir tartışmaya dönüştüğünden biraz nefes alabiliyorum. Yemek odasında öğlen yemeği yiyoruz. Babamın değişen çalışma saatlerinden dolayı saat 12'de sıcak yemek yemeye alıştık. Gerçi artık gerekli değil çünkü ben de işsizim. Doğum günümden on dört gün evvel ofisteki işimden çıkarıldım. Ama yarından sonraki gün başlayacağım yeni bir iş buldum, ayrıca bir oda kiraladım. Yarın taşınıyorum, annemlere söyledim. Ben tabakları dışarı çıkarırken bu yüzden çekişiyorlar. "Kalpsizin teki," diyor annem ağlayarak, "babam gibi. Rosalia'nın öldüğü gece baston yutmuş gibi kaskatı oturmuş, tek bir gözyaşı dökmemişti. Ürkütücüydü yahu, Ditlev." "Yok," diyor babam sinirle, "Onun içinde kötülük yok. Sen bu çocukları yetiştirirken çok hata ettin o kadar." "Ya sen?" diye bağırıyor annem, "sen onları yetiştirmedin mi sanki? Sosyalist

olsunlar diye burunlarını Stauning'in sakalına silsinler diye. Hayır, Rosalia öldükten sonra ve Tove de taşınınca artık benim için yaşamanın bir nedeni kalmayacak. Sen işe gitsen de gitmesen de hep yatıp horluyorsun. Sana baka baka sıkıntımdan öleceğim." "Peki ya sen," diyor babam öfkesinden kuduracak hâlde, "kafandaki tek şey kendi ailen bir de kraliyet ailesi. Dakikada bir kuaföre gidebildiğin sürece, kocanın aç kalması umurunda değil." Şimdi çok şükür annem, taşınmamın üzüntüsünden değil de kızgınlıktan ağlıyor. "Kocaya bak," diye haykırıyor, "böyle kocanın canı cehenneme. Bana artık dokunmak bile istemiyorsun ama ben yüz yaşında değilim ve bu dünyada başka erkekler de var." Pat! Yatak odasının kapısını çarparak kapatıyor, kendini yatağa atıp bütün evde duyulacak şekilde hüngür hüngür ağlamaya devam ediyor. Masa örtüsünü kaldırıp katlıyorum. Daha iyi bir mahalleye taşındığımızdan beri *Sosyal Demokrat* gazetesini masa örtüsü olarak kullanmıyoruz, ben de Anton Hansen'in iç karartıcı Nazi Almanya'sı karikatürlerine bakmaktan kurtuldum. Babam eliyle, sanki bütün yüz hatlarının yerini değiştirmek istercesine sertçe suratını ovuyor ve yorgun bir sesle "Annen zor bir dönemden geçiyor. Sinirleri iyi değil. Bunu aklından çıkarma," diyor. "Evet," diyorum içim sıkılarak, "ama kendi hayatımı yaşamak istiyorum baba. Bir başıma kalmak istiyorum o kadar." "Bu yüzden odan var ya. Orada bir başına kalıp istediğin kadar şiir yazabilirsin." Neden bilmiyorum ama şiirlerimden bahsetmelerinden nefret ediyorum. "Bir tek o değil," diyorum, perdenin arkasına geçerken. "Arkadaşlarımı davet edebileceğim bir yerim olsun istiyorum." "Doğru," diyor ve tekrar yüzünü ovuyor, "annen buna izin vermiyor işte. Ama her türlü kendine dikkat etmelisin." "Ederim," diyerek ona söz veriyorum ve nihayet odama sıvışıyorum. Oradaki birkaç eşyamı topluyorum ama yatak odasındaki çekmeceyi boşaltabilmem için annemin salona

dönmesini beklemem gerek. Østerbro'da bir oda kiraladım çünkü eğer Vesterbro'da kalsaydım, tam taşınmış olmayacaktım gibime geliyor. Ev sahibesinden hoşlanmadım ama odanın fiyatı ayda sadece 40 kron olduğundan yine de tuttum. Hem kışlık montuma hem dişçiye aylık ödeme yapıyorum ama param hepsine yetiyor çünkü Döviz Alım Satım merkezinde bana ayda 100 kron verecekler. Ev sahibesi iri yarı. Dağınık saçları ağartılmış ve sanki her an bir felaket olacakmış gibi, çarpıcı bir görünüşü var. Salondaki duvarda Hitler'in büyük bir resmi asılı. "Bak," dedi odayı kiralamaya gittiğimde, "ne kadar yakışıklı, değil mi? Bir gün bütün dünyayı o yönetecek." Kendisi, Danimarka Nazi Partisi üyesi ve partiye Danimarka gençliğini de dâhil etmek istediklerinden, ben de üye olmak istemez miyim diye sordu. "Hayır," dedim, "ben politikadan anlamam." Zaten onun nasıl biri olduğu beni ilgilendirmez. Önemli olan odanın ucuz olması. Ertesi gün taşınıyorum. Oraya tramvayla, bavulum ve bavula sığmayan çalar saatimle gidiyorum. İki durak arasında saat çalmaya başlıyor, ben de onu şapşalca gülerek kapatıyorum. Gayet özel bir çalar saat, onu sadece benim kurcalamamı kabul ediyor. İhtiyar bir adam gibi küskün ve astımlı. Fazlasıyla yavaşlayıp gıcırdadığında onu yere fırlatıyorum. O zaman tekrar usulca ve candan tıkırdıyor. Ev sahibesi beni yine onu ilk gördüğümde giymiş olduğu kemersiz kimonosu ile karşılıyor ve yine aynı derecede çarpıcı. "Aman, yoksa siz nişanlı mısınız?" diye sorup eline yüreğine koyuyor. "Hayır," diyorum. "Ah, çok şükür..." diyor sanki zor bir durumu atlatmış gibi ve rahatlayarak nefes veriyor. "Erkekler! Ben bir zamanlar evliydim canım. İçtiğinde beni eşek sudan gelinceye kadar döverdi, üstelik ona ben bakardım. Bu tür şeyler Almanya'da olmaz. Hitler izin vermez. Çalışmak istemeyen kendini toplama kampında bulur. Çalar saatinin sesi yüksek mi? Ben uyumakta zorluk çekiyorum ve bu evde her şey duyuluyor." Bü-

tün mahalleyi uyandıracak kadar yüksek sesle çalan saatin neredeyse sessiz olduğuna dair onu temin ediyorum. Nihayet beni terk ediyor ve evimi rahatça gözden geçiriyorum. Oda gayet küçük. Çiçekli döşemeli bir divan, aynı stilde bir koltuk, bir masa ve çekmecelerinde eğri ve sallanır kulpları olan eski bir komodin. Bir gözün anahtarı var ki bazı eşyalarımı herkesten saklayabileyim. Köşede bir perde, arkasında da asılı bir sopa var. Sözde dolap. Bir de çentikli bir leğen ibrik var. Ayrıca burası Nina'nın odasına benzer şekilde buz gibi ve sobası yok. Giysilerimi perdenin arkasına yerleştirdikten sonra çıkıp, yazı makinesi için yüz sayfa kâğıt alıyorum. Sonra elimde kalan son 10 kronla bir yazı makinesi kiralıyorum ve eve döndüğümde onu eğri büğrü masanın üstüne koyuyorum. Koltuğu önüne çekiyorum ama oturmaya kalktığımda altı parçalanıveriyor. 40 kronumun karşılığında tek istediğim, bir masa ve bir sandalyeydi ama bunu elde etmek için belki daha yüksek bir fiyat seviyesine çıkmak gerekiyor. Gidip ev sahibesinin radyo dinlediği salonun kapısını tıklıyorum. "Bayan Suhr," diyorum, "koltuk kırıldı. Sizden basit bir sandalye ödünç alsam?" Bu haber sanki tam bir felaketmiş gibi bakıyor bana. "Kırıldı mı?" diyor. "Gayet iyi bir koltuktu. Ta düğünümden kalmadır." Yerinden fırlayıp hasarı gözlemlemeye gidiyor. "Bana tazminat olarak 5 kron ödemelisiniz," deyip avucunu uzatıyor. Ayın birinden evvel param olmadığını söylüyorum. "O hâlde kiraya eklerim," diyor kızgınlıkla. Odadan çıktığında, onu takip edip bana sıradan bir iskemle vermesi için yalvarıyorum. "Düpedüz hırsızlık," diyor iç çekip. Yine yüreğini ovuşturuyor. "Oda kiralamanın kazançlı bir tarafı yok hakikaten. Eve erkek de getirirseniz hiç şaşırmam." Hitler'in resmine sanki o erkekleri şahsen kapı dışarı edebilirmiş gibi yalvararak bakıyor. Duvar boyunca birtakım sert, dik açılı sandalyelerin durduğu diğer salona gidiyor. "İşte," diyor aksi aksi ve en dökünlü olanını çekip çıkarıyor,

"bunu alın o zaman". Kibarca teşekkür edip sandalyeyi odama taşıyorum. Yüksekliği masaya çok uygun. Şiirlerimi temize çekiyorum ve sanki bu onları iyileştiriyor. Bu çalışma esnasında içim huzur doluyor ve bir gün bunun bir kitaba dönüşeceğinin hayali gözümde daha diri, daha belirgin renklerle canlanıyor. Birden ev sahibesi kapıda beliriyor. "Şu," diyor yazı makinesine işaret ederek, "korkunç bir gürültü çıkarıyor. Makinalı tüfek gibi." "Şimdi bitiriyorum," diyorum, "esasında sadece akşamları yazıyorum." "Ha, öyle mi." Sarışın kafasını sallıyor, "Ama on birden sonra olmaz. Bu evde her şey duyuluyor. Ha, bu akşam Hitler'in konuşmasını dinlemek istemez misiniz? Ben bütün konuşmalarını dinliyorum, şahaneler! Erkeksi, azimli, yankılı!" Coşkuyla kollarını iki yana açtığında, hacimli göğsü meydana çıkıyor. "Yok," diyorum ürkerek, "ben – bu akşam evde değilim galiba." Ama evdeyim çünkü Nina'nın ormancısı onu ziyarete geldiğinden gidecek bir yerim yok. Üstüme montumu giymeme rağmen, odamda üşüyerek oturuyorum ve yazmaya konsantre olamıyorum çünkü Hitler'in konuşması, sanki yanı başımda duruyormuş gibi duvardan kükrercesine geçiyor. Kışkırtıcı ve gürültülü ve beni çok korkutuyor. Avusturya'dan bahsediyor, ben de montumu boğazıma kadar ilikliyorum ve ayak parmaklarımı ayakkabılarımın içinde kıvırıyorum. Ritmik "Heil" bağırışları devamlı konuşmayı kesiyor ve ben odada saklanabilecek tek bir köşe bulamıyorum. Bittiğinde Bayan Suhr parıldayan gözlerle ve hararetle kızarmış yanaklarıyla içeri giriyor. "Duydunuz mu onu?" diye bağırıyor kendinden geçerek, "anladınız mı ne dediğini? Anlamanın gereği bile yok ki, buhar banyosu gibi insanın cildine işliyor. Ben her kelimeyi bir yudum su gibi içtim. Bir fincan kahve ister misiniz?" Bütün gün hiçbir şey yiyip içmememe rağmen, hayır teşekkür ederim diyorum. Hayır diyorum çünkü Hitler'in resminin altında oturmak istemiyorum. Beni orada fark edeceğini ve beni

ezmenin bir yolunu bulacağını hissediyorum. Benim yapmakta olduğum "yozlaşmış sanat" ve Bay Krogh'un Alman aydınları hakkında söylediklerini iyi hatırlıyorum. Ertesi gün, Döviz Alım Satım Merkezi'nin yazıcılar bölümünde işe başlıyorum ve Hitler Avusturya'yı istila ediyor.

16.

"Carioca dansını bilir misiniz?" Stenodan kafamı kaldırıyorum ve hayır diyorum. Stenosunu yazmakta olduğum sekretere bakıyorum. Gayet yakışıklı ama işini ciddiye almıyor. Sandalyesinde tembelce geriye yaslanmış, ara sıra yanındaki bira şişesinden bir yudum içiyor. Eliyle ağzını kapatmadan uzun uzun esniyor. "Ee," diyor yorgun, "nerede kalmıştık?" Çatı katında kocaman bir odadayız. Birçok sekreterin başında oturduğu birçok masa var. Bir bayan gerektiğinde, yazıcılar odasına telefon ediyorlar, idareci hanım birimizi yukarı yolluyor. İşimi seviyorum ama sekreterler beni umutsuzluğa düşürüyor. Tek istedikleri konuşmak ve bu arada belge, üstünde kırmızı harflerle "acil!" yazılı mavi dosyada bekleyip duruyor. Her türden başvurular var ve her başvurunun yanında, olumsuz bir cevabın neredeyse intihara sebep olacağını belirten, dokunaklı bir de mektup. Her müracaatçı mallarının piyasaya kabul edilmesi için acele ve son derece şahsi gerekçeler belirtiyor. Carioca dansını gayet iyi biliyorum ama mesai saatleri içerisindeyiz ve maaşım her zamankinden yüksek. "Kaşlarınızı çatıp durmayın," diyor sekreterim gülümseyerek, "bir gün, öylece kalıverirler." Merdivenlerden koşarak inip mektubu daktilo etmek için yazı odasına gidiyorum. Bu seferki bir ret ve mektubun tonunu loca kardeşlerinin mektuplarını nasıl düzelttiysem, daha içten ve daha az mesleki yönde değiştirmeye çalışıyorum ama burada öyle bir şeyi ka-

bul etmiyorlar. Tekrar baştan başlamam gerek, stenoyu da tamamen olduğu gibi yazmam tembihleniyor. Okul sınıfını andıran yazı odasında, yirmi kadar genç kızız. Üç uzun sıra şeklinde duran masaların her birinin başında bir kız oturuyor. En önde idareci hanım, bir öğretmen gibi yüzü bize dönük oturuyor ve fazla gürültü yaptığımızda bizi sertçe susturuyor. Diğer kızların hepsi dar elbiseleri, uzun topukları ve yüzlerinde bir ton boyayla çok şıklar. Aralarından biri bir gün dudaklarımı, yanaklarımı ve gözlerimi boyamayı akıl ediyor ve hepsi böyle çok daha güzel olduğumu düşünüyor. Bu tür şeyleri her gün kullanmamı söylüyorlar ve Nina ile akşamları çıktığımızda, artık onun makyajını ödünç alıyorum. Bütün şiirlerimi temize çektim ve artık odamda soğuktan dişlerim birbirine vurarak oturmaya tahammülüm yok. O yüzden Nina ile gece hayatıma devam ediyorum ve epey tekdüze olsa da, bu dönemde günler ve geceler uçup gidiyor, tıpkı tam bir hadiseden evvel sahnede çalınan davul ritmi gibi. I. P Jensen'deki korkunç seneler geçti gitti, 18 yaşındayım ve ailemden bağımsız yaşıyorum. Bir akşam, Heidelberg'de sarışın, uzun boylu genç bir adamla dans ediyorum. Ne diğer sıradan delikanlılara benziyor, ne de onlar gibi konuşuyor. Üstü açık sandviçlerden ikram edebilir miyim, diye soruyor. Kız arkadaşımla beraber olduğumu söylüyorum. Hiç sorun değil, diyor. "O zaman, üçümüz de yeriz." Kendini tanıttığında Nina onu onaylar ve hafiften de şaşkın bir bakışla süzüyor. İsmi Albert ve diğer delikanlılardan daha iyi giyimli. Belki öğrenci bile olabilir. Açık sandviçler ve bira geliyor, ben çatal bıçağı kullanmakta biraz zorlanıyorum ve diğerlerinin bu aletleri nasıl kullandıklarını gözlemliyorum. Evde yemeği bıçakla parçalara ayırdıktan sonra çatalla yiyoruz. Albert nerede oturduğumu, ne yaptığımı soruyor. Ne kadar kazandığımı, geçimimi sağlayıp sağlamadığını soruyor. Gerçi bu dikkate değer bir şey değil ama diğer genç erkekler sadece

kendileri hakkında konuşurlar. Albert'e kendim ve hayatım hakkında her şeyi anlatmak için muazzam bir istek duyuyorum. "Belki," diyorum, "yakında daha fazla para kazanmaya başlarım. Şiir yazıyorum çünkü." Bunu söylemek hoşuma gitmiyor özellikle burada, bu kadar gürültü, kahkaha ve müzik içinde. Ama artık daha fazla beklemek istemiyorum, üstelik Albert'i tekrar görüp görmeyeceğimi de bilmiyorum. "Öyle mi?" diyor şaşkınlıkla, "bunu beklemiyordum. İyi mi bari?" Bana yandan gülümsüyor, sanki için için benimle alay ediyor. Bu beni gücendiriyor ve yüzümün kızardığını hissediyorum. "Evet," diyorum, "bazıları iyi." "Birisini," diyor yemeğini çiğneyerek, "ezbere biliyor musun?" "Evet," diyorum, "ama burada söylemek istemiyorum." "Yaz o zaman," diyor sakince ve bir peçeteyi bana doğru itiyor. Cebinden bir kalem çıkarıp uzatıyor. Hangi dizeyi yazsam? Hangisi en iyisi? Yazdığımın inanılmaz bir önem taşıdığını hissediyorum ve kalemin ucunu biraz çiğnedikten sonra şunu yazıyorum:

Asla duyamadım küçük sesini
Asla gülümsemedi bana solgun dudakların
Ama, asla mı asla unutamayacağım
mini, mini ayaklarının tekmelerini

Uzun bir süre dizeye dikkatle bakıyor ve şiirin konusu ne diye soruyor. "Bir çocuk," diyorum, "ölü doğmuş." Ölü bir çocuğum mu olduğunu soruyor, ben de hayır diyorum. "Hayret," diyor ve beni merakla gözlüyor. Nina bir delikanlı ile dansa kalkmış, masanın önünden geçerlerken beni cesaretlendirmek için göz kırpıyor. Ona göre işi ilerletmem gerek. Benim niyetim de o ama kendi usulümce. Albert gözlerini baktığım yöne çeviriyor. "Arkadaşınız," diyor, "gayet hoş." "Evet," diyorum ve benim yerime onu seçmediği için biraz

pişman olduğunu düşünüyorum. Ama aslında işin bu kısmı beni pek ilgilendirmiyor. "Böyle bir şiiri," diyorum inatla, "basılması için nereye gönderebilirim, biliyor musunuz?" "Tabii ki," diyor sanki gayet gündelik bir şey hakkında soru sormuşum gibi. "*Yaban Buğday* diye bir dergi biliyor musunuz?" Bilmiyorum ve o henüz tanınmayan gençlerin şiirlerinin veya desenlerinin basıldığı bir yer olduğunu anlatıyor. Editörlüğünü Viggo F. Møller adında birisi yapıyor ve onun ismi ile adresini başka bir peçetenin üstüne yazıyor. "Geçen gün evindeydim," diyor ve kayıtsız tavrından, bundan gurur duyduğu belli oluyor. "Çok sempatik. Ve gençlerin sanatından iyi anlıyor." Usulca onun da mı yazdığını soruyorum ve yine aynı kayıtsız tavırla, boş zamanlarında birkaç dize çiziktirdiğini ve birçoğunun şimdiden *Yaban Buğday*'da basıldığını söylüyor. Bu haber dilimi yutmama neden oluyor. Bir şairin yanında oturuyorum. Bunu rüyamda bile görsem inanmazdım. Nina geri döndüğünde hâlâ sesim çıkmıyor. Narin kaşlarını kaldırıyor ve anlaşılan Albert'in ve benim işi yeterince ilerletmemiş olduğumuzu düşünüyor. "Heidelberg'de çaldı kalbimi, iki büyülü göz..." Herkes ayağa kalkmış dolu bira bardaklarını bir yandan bir yana sallayarak şarkı söylüyor. Albert de ayakta. Birden tavrında bir sabırsızlık belli oluyor. Bakışlarının yönünü takip ettiğimde, dans pistinin öbür tarafında yalnız başına oturan, narin ve çok ciddi bir genç kız görüyorum. Müzik tekrar başladığında Albert hesabı ödüyor, önümüzde biraz sakarca eğildikten sonra, gidip kızı dansa kaldırıyor. "Senin suçun," diyor Nina sinirle, "müthiş yakışıklıydı." Ama aslında umurumda değil. Özlemini duyduğum dünyayı bir ucundan yakaladım ve o ucu bırakmak niyetinde değilim. Peçeteyi çantama koyuyorum ve arkadaşıma gizemle gülümsüyorum. "Eve gidip, daktiloda yazmam gerek," diyorum. "Cadı kadın uyanmaz umarım." "Al birini vur ötekine," diyor Nina, "Annenden hiç farkı yok kadının." Vestiye-

re doğru kalabalığın içinden yolumu açıyorum ve montumu alıyorum. Hava buz kesmiş olmasına rağmen eve yürüyerek gidiyorum ve kendimi çok mutlu hissediyorum. Bir isim, bir de adres – buraya kadar ulaşmak çok, hem de ne çok sene tuttu. Ama yine de yeterli olmayabilir. Belki bu adam şiirlerimi istemez. Belki onları ona ulaştırmadan evvel adam ölür. Belki de öldü bile. Viggo F. Møller'in kaç yaşında olduğunu Albert'e sormalıydım. İsmini kafamda döndürüp dolaştırıyorum ve F'nin ne olabileceğini düşünüyorum. Frants? Frederik? Finn? Ya posta servisinde bir aksilik olur da, mektubum ona ulaşmazsa? Ya Albert bana tamamen yanlış bir isim verip, uydurma bir hikâye ile beni kandırdıysa? Bu tür şeyleri bazı insanlar çok eğlenceli bulur. Ama hayır –içimden bir ses bu işin olacağını söylüyor. Parmak uçlarına basarak odama girdiğimde, gece saat iki. Divanın battaniyesini birçok kere katlayıp, sesini kısmak için yazı makinesinin altına koyuyorum ve üç şiir seçip onları, adam çok önemsediğimi sanmasın diye kısa, resmi bir mektupla beraber yolluyorum. "Editör Viggo F. Møller Bey," diye başlıyorum. "Size, *Yaban Buğday* adlı derginizde yayınlamanız umuduyla üç şiir yolluyorum. İçten ve derinden saygılarımla, T.D." En yakındaki posta kutusuna koşarak gidiyorum ve ne zaman boşaltıldığını kontrol ediyorum. Mektubun ne zaman editörün eline geçebileceğini ve onun ne zaman cevap gönderebileceğini hesap etmek için. Eve dönüyorum ve çalar saatimi kurduktan sonra yatıyorum. Bütün giysilerimi yorganımın üstüne koysam da uykuya dalmadan evvel uzun süre soğuktan titreyip duruyorum.

17.

Her akşam ofisten koşarak eve dönüyorum ve Bayan Suhr'a bana mektup geldi mi diye soruyorum. Hayır, gelmemiş. Bayan Suhr çok meraklı. Hasta bir akrabam mı var diye soruyor, postayla para havalesi mi beklediğimi soruyor ve kırılan koltuk için ona olan beş kron borcumu hatırlatıyor. Ara sıra aç olup olmadığımı da soruyor ama çoğunlukla, öğlenleri yemek yemediğim hâlde hiç aç değilim. Bazen Nina ile *Berlingske* gazetesinin kantininde yemek yiyorum. Burası ucuz ama sadece iş elemanları için. Ev sahibem de gittikçe zayıfladığımı ve eğer onun kızı olsaydım beni şişmanlatacağını söylüyor. Sonra yaptığı yemeğin kokusunu duyduğumda yine de acıkıyorum ama iş işten geçmiş oluyor. Genelde eve dönmeden evvel Østerport istasyonunda bir kahve içip yanında da bir parça hamur işi yiyorum. Aslında bu da paramın yetmediği bir lüks çünkü bütçem çok kısıtlı. Yazı odasındaki bütün kızların öyle, çoğu aileleriyle otursalar bile. Ay sonunda hepsi birbirlerinden ödünç para alıyorlar ve benim de ödünç verebilecek bir şeyim olsaydı benden de alırlardı. Reddedilince üzülmüyorlar. Yoksullukları ezici ve kasvetli değil çünkü hepsinin, gelecekten bekledikleri şeyler var, hepsi bundan daha iyi bir hayatın hayalini kuruyorlar. Ben de öyle. Geçici ve çekilir bir yoksulluk bu. Hakiki bir sorun değil. Nina isterse annesinden ödünç alabilir ayrıca ormancısı da var. Nina'nın annesi hiçbir şeyi pek ciddiye almayan şişman, sevimli bir hanım. Geçimini başkalarının

temizliğini yaparak sağlıyor ve Nina'nın 12-13 yaşlarındaki üvey kardeşinin babasıyla beraber yaşıyor. Nina'nın bu evde büyümemiş olduğu ve sadece ziyarete geldiği açıkça hissediliyor. O zaten Kopenhag'da da yalnızca bir ziyaretçi ve gerçekten taşrada yaşamak istemesi benim için anlaşılmaz bir şey. Mektubu beklediğim süre boyunca akşamları çıkmıyorum, üşüyerek odamda oturuyorum ve antreden ses geliyor mu diye dinliyorum. Bildiğime göre ekspres mektuplar normal posta servisinin dışında evlere iletiliyor. Bana ekspres mektup gelmesi için tek bir neden bile yok ama yine de kapı zilinin çalmasını bekleyip duruyorum. Bir akşam Bayan Suhr'da siyasi bir toplantı yapılıyor. Bir sürü çizmeli adam salona tıkışıyor ve kısa süre içinde fena bir şamata başlıyor. Salonda topuklarını birbirlerine vurup Hitler'in resmine bakarak "Heil!" diye bağırıyorlar. Aralarında birçok kadın da var. Sesleri Bayan Suhr'unki gibi çatlak ve her zamanki gibi beni fark etmemelerini umuyorum. Horst Wessel şarkısını söylerlerken öyle tepiniyorlar ki duvarlar sarsılıyor. Bayan Suhr yanakları kızarmış, saçları her bir yana dağılmış hâlde odama geliyor. Üstünde yine kimonosu, yanan bir evden kaçmışa benziyor. "Ah!" diye iç çekiyor, "bizimle Führer'e kadeh kaldırmak istemez misiniz? Gelin, buradaki muhteşem adamların hepsine merhaba deyin. Bizimle yüce hedefimize ulaşmak için mücadeleye katılın." "Hayır," diyorum ürkerek, "bitirmem gereken bir işim var. Ofisten, fazla mesai." Çalıştığımı sansınlar diye oturup daktilonun tuşlarına takır takır basıyorum ve aynı zamanda bütün dünyanın üstüne çökmekte olan karanlığı, hüzün ve huzursuzlukla düşünüyorum. Ama bir yandan da antreden gelen seslere kulak kesilmeyi unutmuyorum. Ekspres mektup, telegram, hiç belli olmaz. Birkaç gün sonra evin kapısından girdiğimde Bayan Suhr antrede, elinde bir mektupla duruyor. "İşte," diyor sansasyon bekleyen bir bakışla, "beklediğiniz mektup geldi." Mektubu elinden kapıp odama gitmek istiyorum ama önümü

kapatıyor. "Hadi açın," diyor nefes nefese, "ben de sizin kadar heyecanlıyım." "Hayır," diyorum yüreğim çarparak, "bu kesinlikle özel ve mahremdir. Gizli bir mesaj, ne demek istediğimi anlıyor musunuz?" "Aman Tanrı'm!" Elini kalbine götürüyor ve fısıldayarak "yoksa politik bir şey mi?" diyor. "Evet," diyorum çaresizce, "politik bir şey. Hadi izin verin de geçeyim." Bana günümüzün Mata Hari'siymişim gibi bakıyor ve sonunda, derinden etkilenmiş bir vaziyette önümden çekiliyor. Nihayet mektubumla yalnızım. Fazlasıyla kalın. Editör hepsini geri yolladı diye korkudan dizlerim kesiliyor. Pencerenin yanına oturup aşağıdaki küçük avluya bakıyorum. Akşam karanlığı çöp kutularını sarıyor, karşıdaki evde ışıklar yanmaya başlıyor. Büyük bir gayretle zarfı açıyorum, mektubu çıkartıp okuyorum: "Sayın Tove Ditlevsen, Gönderdiğiniz şiirlerin ikisi en hafif tabiriyle, iyi değil ama üçüncüsü, "Ölü Çocuğuma" işime yarar. Saygılarımla, Viggo F. Møller." Hemen *en hafif tabiriyle* iyi olmayan iki şiiri yırtıp atıyorum ve mektubu tekrar okuyorum. Şiirimi dergide yayımlayacak. Bütün hayatım boyunca beklemiş olduğum insan o. *Yaban Buğday*'ın, Nina'nın ödünç verdiği parayla satın aldığım bir sayısı var bende. İçinde kadın yazar Hulda Lütken'in bir şiiri basılı ve onu birçok kere okudum çünkü babamın bir keresinde, bir kızın şair olamayacağını söylediğini bir türlü unutamıyorum. Ona inanmasam da bu söylediği bende derin bir tesir bırakmıştı. Mutluluğumu birisiyle paylaşmalıyım. Bunu evdekilere söylemek içimden gelmiyor, Nina ise bunun benim için ne demek olduğunu anlayamaz. Belki anlayabilecek tek kişi Edvin. Şiirlerimin iyi olduğunu söyleyen ilk kişi oydu, her ne kadar öncelikle onlara güldüyse de. Zaten önemi yok, hâlâ çocuktuk o zamanlar. Tramvayla Sydhavnen'a gidiyorum. Kapıyı Grete açıyor ve beni görünce şaşkınlıkla gülümsüyor. "İçeri buyur," diyor konuksever bir tavırla ve koşup içeride Edvin'in kucağına oturuyor. Anlaşılan, gelin olarak önde gelen işi bu. Ağabeyim gömü-

lü olduğu koltukta tamamen savunmasız gözüküyor bence. "Selam," diyor, "Nasıl gidiyor?" Bana bakabilmek için Grete'nin başını yana itmesi gerekiyor. İki öpücüğün arasında Grete "kaynanacıkla kaynatacık nasıllar?" diye soruyor. Annem bu laubali tabirden nefret ediyor fakat Grete, onun etrafına yaydığı soğukluğu algılamıyor bile. Ben de Grete'den pek hoşlanmıyorum çünkü hep Edvin'in güzel, ağırbaşlı ve akıllı birisiyle evleneceğini hayal etmişimdir, ufak, güler yüzlü, balık etli bir ev hanımıyla değil. Ama bu konudaki duygularım anneminkiler kadar kuvvetli ve ateşli değil ve o yüzden pek önemi yok. Edvin'e olup biteni anlatıp mektubu gösteriyorum. O okurken, Grete'den kahve yapmasını istiyor. "Vay canına," diyor ağabeyim, "sana bunun için para vermesi lazım ama lafını bile etmiyor. Dikkat et, seni kazıklamasın." Bu hiç aklımdan geçmemişti, bir saniye için bile. "Adam derginin satışından para kazanıyor," diye açıklıyor Edvin, "o zaman çalışanlarına ödeme yapmamak diye bir şey olmaz." "Hayır," diyorum. Edvin de bunun nasıl bir mucize olduğunu anlamıyor, kimse anlamıyor. "Dinle beni," diyor. "Telefon edip ne kadar ödeyeceğini sormalısın." "Evet," diyorum çünkü onu aramayı istiyorum. Sesini duymak istiyorum ve bu da fevkalade bir mazeret. Grete masayı kurarken havadan sudan konuşuyor, Edvin de ona mektubu anlatıyor. "Ah," diyor neşeyle, "demek ki şair olan bir akrabam var. Bunu annemlere yazmam lazım. Bir iki dilim ekmek ister misin?" "Evet, lütfen," diyorum ve Edvin'in öksürüğü nasıl diye soruyorum. "Doktor, selüloz cila spreyle çalıştığı sürece öksürmeye devam edeceğini söylüyor. Ancak başka bir meslek bulunca öksürüğü geçer. Doktor ayrıca olduğundan daha kötü gözüktüğünü söylüyor. Ölümüne neden olmaz, ciddi şekilde hastalanmasına bile. Ciğerleri kararmış, tahriş olmuş o kadar." Kahvemizi içerken ağabeyimi gözlemliyorum. Mutlu görünmüyor, belki evlilik hayatı beklediği gibi çıkmadı. Belki aşk ve akşam yemeğinden başka şeyler hakkında konuşabileceği bir

eş hayal etmişti. Belki, akşamları kucak kucağa oturup birbirlerini ne kadar sevdiklerini söylemekten başka şeyler yapabileceklerini hayal etmişti. En azından bence yaşadıkları bu hayat korkunç derecede sıkıcı olmalı. "Kendine yeni bir elbise alma vakti gelmedi mi?" diyor Grete. "Seni, bu kolları bol elbiseden başka bir şeyle görmedim. Saçlarını da benimkiler gibi perma yaptır." Grete'nin saçları, ufak bukleler hâlinde başının üstünde toplanmış ve kulaklarında, kafasını salladığında şıngırdayan iki büyük halka küpe var. "Bu kadar yakışıklı bir ağabeyin olması garip değil mi?" diyor, "bence, sana çok garip gelmeli bu." Edvin onun konuşmasından sıkılıyor ve çabucak kanepeye çekiliyor. Fincanlar dışarı götürüldükten sonra Grete tekrar onun kucağına yerleşiyor ve ağabeyimin kıvırcık, siyah saçlarını parmaklarına doluyor. Sanırım ağabeyim o katı ev sahibesinden kiraladığı odadan kurtulmak için Grete'yle evlendi, başka çıkış yolu yoktu ki? Ben de hayatımın sonuna kadar Bayan Suhr'un yanında oturmak niyetinde değilim. Genç olmak denen şey geçici, hassas ve fani. Son bulmasını beklemelisin, başka bir manası yok. Edvin, haberi evdekilere verdim mi diye soruyor, ben de şiirin dergide yayımlanmasını bekleyeceğimi söylüyorum. "Ancak o zaman onlara göstereceğim, daha evvel değil." Edvin şiiri okuyor ve son derece etkileniyor. "Ama hâlâ yalancının tekisin," diyor hayran bir sesle, "senin hiç ölü çocuğun olmadı ki." Thorvald'in çok çirkin bir kızla nişanlandığını anlatıyor, bu da beni birazcık sinir ediyor. Onu elde edebilirdim ama istemedim. Yine de bir başkasına bağlı olmaması hoşuma gidiyordu. Gitmeden evvel, telefon etmek için ağabeyimden 10 öre ödünç alıyorum. Grete Edvin'in kulağına uzun uzun fısıldamakla meşgul olduğundan, sokak kapısını kendi başıma buluyorum. Enghavevej'de bir telefon kulübesinde Viggo F. Møller'in numarasını rehberde buluyorum ve heyecandan yüreğim ağzımda, santralden rica ediyorum. "İyi günler," diyorum, "Tove Ditlevsen'le görüşüyorsunuz." Viggo F. Møl-

ler, ismimi bir sualmiş gibi tekrarlıyor ve hatırlayıveriyor. "Şiiriniz bir ay içerisinde basılacak," diyor, "Evet, çok güzel." Utana sıkıla "bunun için bana para vermeyecek misiniz?" diye soruyorum. Ama kızmıyor. Sadece derginin hesaplarında açık olduğunu, bunu da kendi cebinden ödediğini ve o yüzden kimseye ödeme yapılamadığını açıklıyor. Hemen zaten hiç önemli olmadığını, sadece ağabeyimin söylediği bir şey olduğu konusunda onu temin ediyorum. Kaç yaşında olduğumu soruyor. "18 yaşındayım," diyorum. "Tanrı aşkına, o kadarcık mı," diyor hafifçe gülerek. Onunla görüşmek ister miyim diye sorduğunda evet diyorum. Yarından sonraki gün saat altıda, Glyptotek müzesinin kafesinde benimle akşam yemeği yemek için buluşmak istiyor. İçim içime sığmayacak bir hâlde teşekkür ediyorum, o da hoşça kal diyor. Onunla buluşacağım. Onunla konuşacağım. Benim için şüphesiz bir şey yapacak. Bay Krogh, insanların hep birbirlerini bir şey için kullanmak istediklerini ve bunda bir kötülük olmadığını söylerdi. Benim, editörü ne için kullanmak istediğim gayet malum, peki o beni ne için kullanmak istiyor? Ertesi akşam yine de annemlere gidip her şeyi anlatıyorum. Annem evde yalnız. Beni gördüğüne çok seviniyor, ben de eve daha sık gelmediğim için pişmanlık duyuyorum. Rosalia teyzenin ölümünden beri annem yapayalnız kaldı. Bu apartman eskisinden bir tık daha kibar olduğundan, konu komşu arayıp sormuyor ve annemin konuşup gülüşebileceği tek bir arkadaşı yok. Sadece biz varız ve biz de annem ve kanun izin verdiği anda ondan kaçıp gittik. Beraber kahve içerken annemin hayal gücünün hızlı hızlı çalıştığını seziyorum. "Sana bir şey söyleyeyim mi," diyor, "Şu editör – seninle evlenmek istiyor olabilir." Gülüp, beni evlendirmekten başka şey düşünmediğini söylüyorum. Gülüyorum ama eve gidip yatağıma yattığımda adamın evli olup olmadığını düşünüyorum. Eğer değilse onunla evlenmeye hayır demem. Önceden görmemiş olsam bile.

18.

Üstünde yeşil bir kıyafet ve yeşil bir kravat var. Kıvırcık saçları gri ve gür, gri bıyığının uçlarını sık sık parmaklarına doluyor. Bükük gömlek yakası eski moda ve köşeli çenesi onun üzerinden hafifçe sarkıyor. Gözleri bir çocuğunki gibi koyu mavi, cildi bir çocuğunki gibi kırmızı, beyaz ve şeffaf. Kollarını her şeyi kucaklarcasına, kavisler çizerek oynatıyor, elleri küçük ve zarif ve eklemlerinde gamzeler var. Sıcak, cana yakın bir tabiatı var ve onunla beraberken çabucak çekingenliğimi unutuyorum. Görünüşü Bay Krogh'a benzemiyor, yine de biraz onu andırıyor. Yemeğini seçmeden evvel menüyü uzun uzun inceliyor, ben de ne olduğunu bilmeden onun söylediğinden ısmarlıyorum. Yemeğine çok düşkün olduğunu ve bunun herhâlde görünüşünden de belli olduğunu söylüyor. Hayır diyorum nazikçe. Ne yediğimi hiç önemsemediğimi itiraf ediyorum, o da gülerek bunun görünüşümden gayet belli olduğunu söylüyor. Fazlasıyla incesin, diyor. Yemekle beraber şarap içiyoruz ve ekşi olduğundan yüzümü buruşturuyorum. Daha gençsin ondan diyor. Biraz büyüdüğümde şarabın tadına varmayı öğreneceğim. Kendimden biraz bahsetmemi, onu nasıl arayıp bulduğumu anlatmamı istiyor. Heyecanlı ve neşeliyim ve birçok şeyi aynı anda anlatmak istiyorum. Ona Albert'ten de bahsediyorum ama o sanki Albert öyle özel birisi değilmiş gibi omuzlarını silkiyor. "Bir gencin ne olacağı hiç belli olmaz," diyor bıyığını kıvırarak, "kimine inanırsın, son-

radan başarısız olur. Kimine inanmazsın, bir bakarsın yine de başarılı olur." Benim başarılı olacağıma inanıyor mu diye sorduğumda, bunu kimsenin bilemeyeceğini söylüyor. Elinde bir şiirle gelip "bunu on dakikada yazdım" diyen tiplerin başarısızlar cemiyetinden olduğunu söylüyor. Böyle dediklerinde hemen işe yaramadıklarını anlıyor. "Peki sonra?" diye soruyorum. "Sonra, onlara tramvay şoförü ya da ona benzer sağlam bir iş bulmalarını tavsiye ediyorum," diyor ve peçetesiyle ağzını siliyor. "Ölü çocuğa" şiirini kaç dakikada yazdığım hakkında mektupta bir şey söylemediğim için seviniyorum. Zaten bilmiyorum ki. Editör bence muhteşem bir adam, ayrıca hoş. Başkaları belki onu hoş bulmayabilir ve Nina onu hem fazlasıyla yaşlı hem şişman bulacak ama umurumda değil bu. Bana bir tatlı ısmarlamam için menüyü uzattığında dondurmayı seçiyorum çünkü listedeki diğer şeyler fazla çetrefilli görünüyor. Editör kremalı meyve tabağı ısmarlıyor. "Sigara içmediğimden," diyor, "tatlıya çok düşkünüm." Garson ona büyük saygı gösterip durmadan "Editör Bey," diye hitap ediyor. Bana "genç bayan" diyor. "Genç bayan daha şarap ister mi?" Cesurca içtiğim ekşi şarap içimi ısıtıyor ve beni rahatlatıyor. Dışarıda hava kararmak üzere ve bulvardaki ağaçlar rüzgârda hafifçe sallanıyor. Yeşermeye başlamışlar bile ve yakında Tivoli Parkı açılacak. Viggo F. Møller şehirde bahar ve yaz mevsimini çok sevdiğini anlatıyor. Ağaçlar yeşeriyor, çiçekler açıyor, genç kızlar da parke taşlarının arasındaki narin çiçekler gibi serilip serpiliyorlar. Bay Krogh da buna benzer bir şey söylemişti ve o evli değildi. Herhâlde evli erkekler bu tür şeylerden hiç anlamadığından olacak. Sonunda cesaret edip ona evli olup olmadığını soruyorum, o da hafifçe gülerek hayır diyor. "Beni," diyor eliyle hüzünlü bir jest yaparak, "kimse hiçbir zaman istemedi." "Ben bir keresinde birisiyle nişanlandım," diyorum, "ama nişanı bozdu." "Peki şimdi?" diye soruyor, "şimdi nişanlı değil misiniz?" "Hayır," diyorum,

"bana uygun birisini bekliyorum." Gözlerinin içine derin derin bakmaya çalışıyorum ama bununla ne demeye çalıştığımı anlamıyor. Son zamanlarda ben de her şeyin alelacele olması gerektiğine kendimi öylesine inandırdım ki, neredeyse bana hemen orada evlenme teklif etmesini bekliyorum. Bir insanın yarın nerede olacağını kimse bilemez. Şiir yazan başka bir genç kızdan, mesela Hulda Lütken'den ona mektup gelebilir ve onu yemeğe davet edip beni tamamen unutabilir. Onun gibi bir adam herhâlde istediği kızı elde edebilir. Gittikçe büyüyen bir kıskançlıkla ona Hulda Lütken'in nasıl birisi olduğunu soruyorum, o da kadın aklına gelince yüksek sesle gülüyor. "Onun sizi sevmeyeceği malum," diyor. "Başka şair kadınları delice kıskanır, hele hele ondan genç olanları. On adamın huysuzluğu vardır onda. Ara sıra beni arayıp 'Møller, ben bir deha mıyım?' diye sorar. Ben de 'Evet, evet,' derim, 'sen bir dehasın Hulda', Bu da onu bir süre için memnun eder." Bana gelecek ay bir *Yaban Buğday* partisine katılmak ister miyim diye soruyor. "Baş buğday'la" "Baş çörek'in" seçildikleri bir parti bu. Yıl boyunca dergiye en çok katkıda bulunmuş olan şair ve desenciye verilen unvanlar. Ne giymem gerektiğini sorduğumda, uzun elbise diyor. Uzun elbisemin olmadığını duyduğunda bir arkadaşımdan ödünç alabileceğimi söylüyor. Aklıma Nina'nın Yıldız Pavyon'undaki baloda giydiği arkası açık elbise geliyor. Partiye gelmek istediğimi söylüyorum. Kahvemiz incecik fincanlarda ikram ediliyor ve editör sanki gitme vakti gelmişçesine saatine bakıyor. Ben daha uzun süre burada oturabilirdim. Dışarıda beni, günlük yaşantımı kaplayan ofisin pek acele dosyaları, pavyonlarda geçen akşamlar, beni eve bırakan delikanlılar ve nazik ev sahibesinden kiraladığım soğuk oda bekliyor. Şu hayatta tek tesellim henüz bir kitap oluşturmaya yetmeyen bir avuç dolusu şiir. Zaten bir şiir kitabı çıkartmak için ne yapılması gerektiğini de bilmiyorum. Hesap ödendikten sonra Bay Møller

birden renkli masa örtüsünün üstündeki elime elini koyuyor. "Güzel elleriniz var," diyor, "ince ve uzun." Sanki gitmek istemediğimi gayet iyi biliyormuş gibi ve hayatımdan hemen çıkıp gitmeyeceğine beni temin etmek istiyormuşçasına, elimi biraz okşuyor. Ağlamak üzere olduğumu hissediyorum fakat neden bilmiyorum. Upuzun bir yolculuktan döndüğüm için çok yorgunmuşum ve nihayet evime varmışım gibi, kollarımı boynuna dolamak istiyorum. Bu çılgın bir duygu ve gözyaşlarımı saklamak için gözlerimi biraz kırpıyorum. Dışarıda beraberce durup biraz trafiği seyrediyoruz. Boyu benden kısa, bu da beni şaşırtıyor çünkü otururken belli olmuyordu. "Eh," diyor, "galiba ayrı yollardan gidiyoruz. Bir gün uğrayın isterseniz, nasılsa adresimi biliyorsunuz." Yeşil, geniş kenarlı şapkasını kavisli, zarif bir hareketle çevirip kafasına yerleştiriyor ve bulvardan aşağı hızla yürüyerek gidiyor. Onu gözlerimle takip edebildiğim sürece, durup arkasından bakıyorum. Hep erkeklerle vedalaşıp, durduğum yerden sırtlarını seyrediyor ve karanlıkta kaybolan ayak seslerini dinliyormuşum gibime geliyor. Ve ancak nadiren içlerinden biri, arkasını dönüp de bana el sallıyor.

19.

Sokağın karşısındaki Devlet Tahıl Ofisi'nde bana başka bir iş verdiler ve burada çalışmayı daha çok sevdim. Ofiste sadece iki bayanız. Ben telefon santraline bakıyorum ve ofis müdürü Bay Hjelm'in mektuplarını yazıyorum. Uzun boylu, sıska bir adam ve uzun, huysuz suratını gülümsemeyi andırabilecek tek bir ifadeyle yumuşatmışlığı yok. Dikte ederken bir duraklama olduğunda sanki kafamda tahıldan başka şeyler olduğundan şüpheleniyormuş gibi dik dik bakıyor bana. Diğer kızın ismi Kate. Çok gülen, çocuksu birisi ve ofiste yalnızken epey makara yapıyoruz. Şiirimin dergide yayınlanmasını bekliyorum çünkü ancak o zaman Viggo F. Møller'i görmeye gideceğim, ondan evvel değil. Yakında yaz tatilim başlıyor ve bu benim için hep sorun olmuştur. Nina Danimarka Yürüyüşçüler Kulübü'ne üye olmamızı ve ülke içinde doğa yürüyüşlerine çıkıp pansiyonda kalmamızı istiyor. Ama ben büyük insan gruplarından hoşlanmıyorum ve dolayısıyla içimden gelmiyor. Fakat eğer şiirim yakında çıkarsa belki tatil boyunca editörde kalabilirim. Bekleme süresinde hâlâ küçük çocuklara ve sıcak havada sokaklara dökülen sevgililere bakıyorum. Köpeklere de bakıyorum, köpeklere ve sahiplerine. Bazı köpeklerin tasma kayışları kısa, ne zaman duraklasalar sahipleri sabırsızca çekiştiriyor. Başkalarının kayışları uzun ve ilginç bir koku

köpeği alıkoyduğunda sahibi onu sabırla bekliyor. Ben böyle bir sahip istiyorum. Böyle bir yaşam içerisinde gelişebilirim. Sahipsiz köpekler de var, insanların bacakları arasında görünüşe göre özgürlüklerinin keyfine varamadan, şaşkın şaşkın koşuşturuyorlar. Ben de böyle sahipsiz bir köpeği andırıyorum, bakımsız, sersem ve yalnız. Akşamları eskisine nazaran daha az çıkıyorum ve Nina iyice sıkıcı olmaya başladığımı söylüyor. Soğuklar artık evden kaçmama neden olmadığı için, odamda kalıyorum şimdi. Şiirlerimi tekrar tekrar okuyorum ve bazen bir yenisini yazıyorum. En hafif tabiriyle iyi olmayan iki şiirimi uzun zaman evvel derlememden çıkardım. Bence berbattılar ama eğer editör iyi olduklarını yazmış olsaydı ona da inanırdım. Ara sıra eve uğruyorum. Babam yine işsiz ve annemle araları limoni. Genelde babam benim divana uzanmış uyuyor ya da uyukluyor, annem ise durumu onaylamayan bir yüz ifadesiyle örgü örüyor. Yakında gidip editörü görmemin iyi olacağını düşünüyor çünkü adamın benimle evlenmek istediğine gittikçe inanıyor. "Şişman insanlar," diyor, "mutlu ve iyi huyludur. Somurtkanlar, sıska olanlardır." Kaç yaşında olduğunu sorduğunda yaklaşık 50 olduğunu söylüyorum. Bunun da gayet iyi olduğunu düşünüyor çünkü gençliğin azgınlığını üstünden attığından, sadık bir koca olur. Herhâlde pek yakında işimden istifa edebileceğimi ve onun bana bakabileceğini söylüyor. Ben bir şey söylemiyorum çünkü bütün bunlar için daha erken. "Düğünü biz yaparız," diyor annem, ben de benim editör, kaynanası hakkında ne düşünür diye merak ediyorum. Galiba annemden daha yaşlı ama bu annemi rahatsız etmiyor. Evde fazla kalmadan tekrar gidiyorum çünkü şimdi annem yine benden bir şey bekliyor. Babam, hiçbir şeyin acelesi olmadığını, kiminle evlenmek istediğimin kendi kararım

olduğunu söylüyor. "Senin," diyor annem, "hiç umurunda değildi ama işte Edvin'e ne oldu görüyorsun. Senin umursamazlığının bedeli." Kavga bu şekilde benden başka bir konuya bağlandığında rahatça onları bırakabiliyorum. Bir gün, annemlerden döndüğümde evde Bayan Suhr'dan yazılı bir tahliye notu buluyorum. "Edindiğim bilgilere göre," diye yazdığını okuyorum hayretle, "komplo faaliyetlerine katıldığınızdan artık sizinle aynı çatı altında oturmak istemiyorum." Aklıma benim politik mektup ve Bayan Suhr'un nazi toplantılarına katılmaya karşı gösterdiğim isteksizlik geliyor. Amager'de editörün evinin yakınında yeni bir oda tutuyorum ve elimde bavulum ve çalar saatimle oraya taşınıyorum. Burası yetişkin çocukları olan bir ailenin evi. Kızlarından biri evlenmiş ve taşındığım oda onunkisi. Eski odamdan daha güzel ve büyük ve sadece 10 kron daha pahalı. Üstelik sobası var. Hemen yeni adresimi bildirmek için Viggo F. Møller'i arıyorum, o da isabet oldu diyor çünkü dergi yayımlanmış ve tam bana göndermek üzereymiş. Bunu sanki gayet güncel bir olaymış gibi söylüyor, sanki birçok şiirim yayımlanmış bu da aralarından sadece biriymiş gibi. Cana yakın ve normal bir tonla söylüyor bunu, sanki yapıtlarının bulunduğu dergiler ve kitaplar dünyanın her bir köşesine yayılmış da, bir tanesinin kaybolması gibi olağan bir şey fark etmezmiş gibi. Ama o zaten Hulda Lütken gibi insanlarla görüşmeye alışık – teklifsiz konuştuğu, senli benli olduğu insanlar. O kadını ne zaman düşünsem kıskançlıktan yüreğim sızlıyor. Acaba Viggo F. Møller bir gün benim tuhaflıklarımı başkalarına anlatacak mı? Mesela "bu arada, dün Tove telefon etti, şöyle şöyle dedi, ha ha," diyecek mi? Bıyığını kıvırıp gülümseyecek mi aynı zamanda? Ertesi gün postayla *Yaban Buğday*'ın iki nüshası geliyor ve şiirim ikisinde de bulunuyor. Onu bir-

çok defa okuyorum ve içime garip bir şekilde işliyor. Baskılı hâli makinada veya elde yazılı hâlinden çok daha farklı. Artık onu düzeltmeye imkânım yok. Artık sadece bana ait değil. Şiirim derginin yüzlerce ya da binlerce sayısında basılı, yabancı insanlar onu okuyacaklar ve belki beğenecekler. Dergiyle beraber şiirim tüm ülkeye yayıldı ve sokakta karşılaştığım insanlar onu okumuş olabilirler. Dergiyi iç ceplerinde veya çantalarında taşıyor olabilirler. Tramvaya bindiğimde karşımda oturan adam onu okuyor olabilir. Bu akıl almaz bir şey ama bu harika tecrübeyi paylaşabileceğim tek bir insan yok. Eve koşup annemle babama gösteriyorum. "Ben beğendim," diyor annem, "ama kendine başka sanatçılar gibi bir takma ad bulsan iyi olur. Şimdiki adın iyi değil. Benim kızlık soyadım olsaydı kulağa daha hoş gelirdi. Tove Mundus." "İsminde bir kusur yok," diyor babam, "ama şiir fazlasıyla modern. Doğru dürüst kafiyesi yok. Sen Johannes Jørgensen'den çok şey öğrenebilirsin." Babamın eleştirisine kulak asmıyorum çünkü o bizi hep hayal kırıklığından korumak istemiştir. Onun anlayışına göre hayal kırıklığına uğramamak için hayattan hiçbir şey beklememek gerek. Yine de derginin onda kalması için benden izin istiyor ve onu elinde, kendi kitaplarını tuttuğu aynı itinalı şekilde tutuyor. Eve dönerken, *Yaban Buğday*'ın son sayısını almak için bir kitapçıya giriyorum. Onlarda yokmuş ama sipariş verebilirlermiş. "Dükkânda satmıyoruz," diye açıklıyor adam, "ekseriyetle abonelere gider." "Yazık," diyorum, "çünkü duyduğuma göre bu sayısında fevkalade bir şiir varmış." İsmimi not ediyor, birkaç gün sonra gelip alabilirim. "Gayet küçük bir dergi," diye çene çalıyor adam, "baskı sayısı sadece 500 galiba. Aslında değmez dersin ama..." Bu söylediğine içerleyerek dükkândan çıkıyorum. Ama ben artık eskisi gibi değilim. İsmim kâğıda ba-

sıldı. Ben artık anonim değilim. Ve her ne kadar editörüm davetini telefonda tekrar etmiş olmasa da, onu yakında ziyarete gideceğim. Genç şairlerle konuşmaktan başka yapacak bir sürü işi vardır tabii. Dergi çıktıktan hemen hemen bir hafta sonra, ofis müdürü Bay Hjelm beni içeri çağırıyor. Uzun suratında –eğer böyle bir şey mümkünse– her zamankinden daha da huysuz bir ifade var ve masanın üstünde *Yaban Buğday,* benim şiirimin bulunduğu sayfası açık olarak duruyor. Bir an beni şiirim için öveceği aklımdan geçiveriyor. "Bu dergiyi," diyor, "tahılla ilgili olduğunu sandığım için aldım. Bir de ne göreyim?" cetveliyle şiirimin sayfasına vuruyor, "sizin, Devlet Tahıl Ofisi'nden başka meraklarınız varmış. Çok üzgünüm ama, artık size burada ihtiyacımız yok." Balık gözleriyle bana bakıyor, ben de ne diyeceğimi bilemiyorum. Üzülüyorum çünkü burada çalışmayı seviyordum ama aynı zamanda, olanları Kate ve Nina'ya anlattığımda, durumun onları güldürecek komik bir tarafı var. "Evet," diyorum, "o zaman yapacak başka bir şey yok." Ofisten yan yan çıkıyorum ve gidip Kate'e işten kovulduğumu anlatıyorum. Bay Hjelm'in *Yaban Buğday*'ı bir tarım dergisi zannetmesine gülüyor. Ben de gülüyorum ama eninde sonunda işini kaybetmiş ve bir yenisini bulmakla uğraşmak zorunda olan bir kızım. Kate sendikaya üye olmamı ve yeni bir iş bulmayı onlara bırakmamı söylüyor, ben de bu fikre bayılıyorum. O akşam Viggo F. Møller'e telefon ediyorum ve ertesi akşam beni görmenin onu sevindireceğini söylüyor. Böylece ofisten kovulmam önemini yitiriyor. Belki editör benim için Kate'inkinden daha iyi bir çıkış yolu bulabilir. Çünkü artık o kadar çok masrafım var ki, işsiz kalma lüksüm yok.

20.

"Siz," diyor Viggo F. Møller, "bir şiir derlemesi çıkartmak istemez misiniz?" Özel bir şey değilmiş gibi söylüyor bunu. Sanki ben kendimi bildim bileli her şeyden çok delicesine arzuladığım şey bu değilmiş de, şiir derlemeleri çıkartmak benim için alelade bir olaymış gibi söylüyor. Ben de ince, olağan bir ses tonuyla bunun hoşuma gideceğini söylüyorum. Daha evvelden hiç aklıma gelmemişti, o kadar. Ama şimdi sözü açılınca eğlenceli olabilir diye düşünüyorum. İçimden, kalbimin nasıl sevinç ve heyecanla attığını fark etmemesini umuyorum. Âşık olmuşum gibi çarpıyor kalbim ve ruhumda böyle bir mutluluk uyandıran bu adama iyice bakıyorum. Zümrüt yeşili bir masa örtüsü ile kaplı masanın öbür tarafında oturuyor. Çayımızı yeşil kupalardan içiyoruz. Perdeler yeşil, vazolar ve çanaklar yeşil ve son defadaki gibi editörün giysileri yeşil. Kitaplıklar neredeyse tavana değiyor, duvarlar ise resimler ve desenlerle kaplı. Hepsi bana Bay Krogh'un oturma odasını andırıyor fakat Viggo F. Møller onu pek andırmıyor. Bay Krogh kadar ketum değil, ona bilmek istediğim her şey hakkında soru sorabilirim. Güneş batmak üzere ve odadaki yumuşak akşam karanlığı insanı samimiyete teşvik ediyor. Yeni arkadaşımın kupaları mutfağa götürmesine yardım ediyorum, o da bir bardak şarap ister miyim diye soruyor. "Evet, lüt-

fen," diyorum. Şarabı yeşil bardaklara koyup, kendisininkini kaldırıyor ve "şerefe," diyor. Ona bir şiir derlemesini çıkartmak için ne yapmak gerektiğini soruyorum, o da bir yayınevine yollanması gerektiğini söylüyor. Eğer şiirleri kabul ederlerse gerisini onlar halleder. O kadar basit. Elimde olan bütün şiirleri ona göstermeliyim, o da hem yeterli mi hem yeterince iyiler mi karar verir. Şarabı sevmesem de etkisinden hoşlanıyorum. Editörün yumuşak kavisli kol hareketlerine, gümüş grisi saçlarına, ruhumu yatıştıran ve huzurla saran sesine kapılıyorum. Ondan şimdiden hoşlanıyorum ama bana olan hislerini bilmiyorum. Bana dokunmuyor, öpmeye de çalışmıyor. Belki onun için fazla genç olduğumu düşünüyor. Neden evli olmadığını soruyorum ve ciddi bir tavırla onu kimsenin istemediğini söylüyor. "Üzücü bir şey," diyor, ama bundan sonra da evleneceğini sanmıyor. Gözlerinin içi gülümseyerek söylüyor bunu ve beni ciddiye almadığı için kaşlarımı çatıyorum. Ona hayatımı, annemleri, Edvin'i ve *Yaban Buğday*'daki şiirim yüzünden daha yeni işimden olduğumu anlatıyorum. Bu son söylediğim onu çok güldürüyor ve arkadaşlarına anlattığında, onları da çok eğlendireceğini söylüyor. Arkadaşları meşhur insanlar. Bazıları ölü çocuğu hakkında böyle güzel bir şiir yazan zavallı genç kızın kim olduğunu sormuş ona. Anlaşılan yazdıklarının hepsini gerçek sananlar sadece bizim evdekiler değil. "Hah," diyor eliyle anlına vurarak, "az kalsın unutuyordum. Valdemar Koppel'in *Politiken*'deki eleştirisini gördünüz mü? Şiirinizi çok övüyor." Gazete kupürünü bulup bana gösteriyor. Şöyle yazıyor: "Tove Ditlevsen'in 'Ölü çocuğuma' adlı şiiri, kendi kendine bu küçük derginin çıkması için yeter de artar da." "Ah," diyorum duygulanarak, "Çok sevindim buna. Bende kalabilir mi?" Kupürü bana veriyor ve yeşil kadehe biraz daha şarap

koyuyor. "İsmini ilk defa bir yerde basılı görmek genç insanları çok etkiler," diyor. "Sizinle tanıştığıma o kadar memnunum ki," diyorum. "Sizinle beraberken sanki hiçbir kötülük olamaz. Buradayken, bir dünya savaşının başlayacağına dahi inanmıyorum." Viggo F. Møller birden ciddileşiyor. "Oysa durum hiç de iyi gözükmüyor," diyor. "Size belki bazı alanlarda yardımcı olabilirim ama dünya savaşını önleyemem canım." Şarap yüzünden böyle konuşuyorum. Dünyanın durumu akıllarına gelince, bütün yetişkinler benden uzaklaşıyorlar. Ona kıyasla şiirlerim ve ben, en hafif bir rüzgârda uçup gidecek birer toz parçasıyız. "Hayır," diyorum, "ama siz birdenbire ölmeyeceksiniz ve bu ev yerle bir edilmeyecek." Ona, editör Brochmann'dan ve Bay Krogh'dan bahsediyorum. Birincisini tanırmış ama diğerini değil. "Doğru," diyor ciddi bir tavırla, "o konuda bana güvenebilirsiniz. Şimdi birbirimize sen diyelim mi?" Buna kadeh kaldırıyoruz, o da yeşil abajurlu lambaları yakıyor. "Bana Viggo F. diyebilirsin. Herkes bana Viggo F. veya Møller der, akrabalarımdan başka kimse Viggo demez." Anne ve babasının öldüğünü anlatıyor ama nadiren gördüğü bir ağabeyi ve ablası var. "Aileler," diyor, "sanatçıları asla anlayamazlar, sanatçıların birbirlerinden başka yaslanabilecek kimseleri yoktur." Divanda yanına oturmak istemez miyim diye sorduğunda gidip yanına oturuyorum. Ona bacaklarımız birbirlerine değecek şekilde sokuluyorum ama görünüşe göre bundan hiç etkilenmiyor. Belki yeterince güzel değilim, belki yeterince yetişkin değilim. 53 yaşında olduğunu söylüyor, ben de kibarca hiç göstermediğini söylüyorum. Göstermiyor da, şişmanlığı dışında. Cildi kırmızı ve beyaz ve tek bir kırışığı yok. Bence babam ondan çok daha yaşlı görünüyor. Ama zaten insanların kaç yaşında oldukları hiç umurumda değil. Viggo F.'nin babası banka

müdürüymüş, ağabeyi de öyle. Kendisi bir yangın sigortası şirketinde çalışıyor. Hoşuna gittiğinden değil ama bir şekilde para kazanmak zorunda. Kendisi de kitap yazmış ve onları okumadığıma utanıyorum. Kütüphanede ismine bile rastlamadım. Cehaletim beni sinirlendiriyor ve arkadaşıma, aslında liseye gideceğimi ama sonra izin vermediklerini anlatıyorum. "Buna paramız yoktu." Yavaşça kolunu belime doluyor ve içimden sıcacık bir şeyler akıp geçiyor. Aşk mı bu? Böyle bir insanı uzun süredir aramaktan o kadar yorgunum ki, hedefime ulaştığım tam şu anda hissettiğim hafiflikle içimden ağlamak geliyor. O kadar yorgunum ki şefkatli, ölçülü okşayışlarına karşılık veremiyor, öylece oturup saçlarımı ve yanaklarımı okşamasına izin veriyorum. "Bir çocuğa benziyorsun," diyor, "büyüklerin dünyasına pek ayak uyduramayan bir çocuk." "Eskiden tanıdığım biri," diyorum, "bütün insanların birbirlerini bir şey için kullanmak istediklerini söylerdi. Ben, seni şiirlerimin yayınlanması için kullanacağım." Evet," diyor beni okşamaya devam ederek, "ama senin sandığın gibi benim sözüm her yerde geçmez. Eğer yayınevleri şiirlerini istemezlerse, elimden bir şey gelmez. Ama önce bakalım. Hiç olmazsa tavsiyede bulunup sana destek olabilirim." Tuvalete gittiğimde, Viggo F.'nin bir duşu olduğunu görüyorum ve afallıyorum. Bir duş alabilir miyim diye sorduğumda, gülerek evet diyor. Gerçi ara sıra Lyrskovgade'deki yüzme tesisine gidiyorum ama, o da bir masraf olduğundan pek sık olmuyor. Şimdi neşeyle duşun altında dönüp kıvrılırken, eğer bir gün hakikaten evlenirsek, her gün duş alacağımı düşünüyorum. Banyodan çıktığımda Viggo F. "bacakların güzel," diyor. "Elbiseni kaldır da, daha iyi göreyim." "Hayır," diyorum ve yüzüm kızarıyor ama çorabım kaçtığı için. "Hayır, sadece dizden aşağısı güzeldir." Saat on iki olduğundan

benim eve, sefalet içindeki odama dönmem gerek. Viggo F. taksi çağırıp parasını ödemeyi teklif ediyor ama ben o kısa yolu kolayca yürüyebileceğimi söylüyorum. "Zaten," diye ekliyorum, "arabacıya bahşiş olarak ne vereceğimi hep şaşırıyorum." "Unutma," diyor, "ona şoför denir, arabacı değil. Arabacı biraz fazla avam bir tabir." Bu yorum beni incitiyor ve tüm çocukluk yıllarıma, cahilliğime, konuştuğum lisana, kültür ve tahsil eksikliğime, pek anlamadığım bu kelimelere ifrit oluyorum. Vedalaştığımızda beni dudaklarımdan öpüyor ve ılık yaz gecesinin içinden geçerken bütün söylediklerini, bütün hareketlerini teker teker hatırlıyorum. Artık yalnız değilim.

21.

Birçok ünlü insanla beraber oldum. Onları gördüm, onlarla konuştum, yanlarında oturdum, onlarla dans ettim. Salona girdiğim anda gündelik hayatımdakinden tamamen farklı bir boyutta hareket ediyordum. Parlak bir ışığın altında yürüyor, ünlü insanların parıltısını bir ayna gibi yansıtıyordum. Onların görüntülerini yansıtmamdan onlar da hoşlanıyorlardı. Memnuniyetle gülümseyip bana bol bol iltifat ediyorlardı. Elbisemi bile, Nina'nın olmasına ve bana büyük gelmesine rağmen övüyorlardı. Hem eski, aşınmış ve yenilenmesi gereken ayakkabılarımı saklıyordu elbise. Ünlüler Viggo F.'nin rüzgârlı bir gölette su mercimeği gibi kaybolup beliren yeşil biçimi etrafında kümeler şeklinde toplanıp duruyorlardı. Gözlerimin önünde oradan oraya dalgalandığından, ben de devamlı onu arıyordum çünkü bütün bu ünlüler arasında o benim sığınağım ve güvencemdi. Viggo F. sanki beni kendisi yaratmışçasına kıvançla onlara tanıtıyordu. "En genç çalışanım," diyordu basın fotoğrafçılarına ve bıyığını gülümseyerek kıvırıyordu. Bazı ünlülerle beraber fotoğrafımız çekildi ve ertesi günü *Aftenbladet* gazetesinde çıktı. Güzel bir fotoğraf sayılmazdı ama Viggo F. basına dostça davranmanın önemli olduğunu söylüyordu. Ben de dostça davrandım. Bütün akşam, benimle tanışmak isteyen ünlülerin hepsine gülümsemekten en sonunda yanakla-

rım ağrıdı. Ayaklarım da dans etmekten ağrıdı ve nihayet dışarı çıktığımda hepsi bana bir rüya gibi gerçek dışı geldi. Kimin "Baş Buğday" kimin "Baş Çörek" olduğunu bile hatırlayamıyordum. Ama dans etmiş olduğum genç bir adam, bu unvanın eninde sonunda herkese verildiğini söyledi. Ben de bir gün "Baş Buğday" seçilecektim, tek yapmam gereken dergiye bol bol yazmaktı, iyi olup olmaması bile önemli değildi. Genç adam, ayrıca bir akşam sinemaya gitmek ister miyim diye sordu ama onu soğuk bir tavırla geri çevirdim. Benim gelecek için bambaşka planlarım vardı. Sendika aracılığıyla şimdi vekil olarak bir iş yerinde çalışıyorum ve günde 10 kron kazanıyorum. Hiç hayatımda elime bu kadar çok para geçmemişti. Dişçi faturasını ödedim ve kahverengi takım elbisemin modası geçtiğinden, uzun ceketli, açık gri yeni bir takım aldım. Nina ile neredeyse görüşmüyorum çünkü artık benimle evlenmek isteyebilecek bir delikanlıyla karşılaşmak hiç ilgimi çekmiyor. Viggo F. şiirlerime bakıp bazılarını seçtikten sonra onları Gyldendal Yayınevi'ne yolladım ve şimdi onlardan cevap bekliyorum. "Eğer istemezlerse," diyor Viggo F. "başkasına yollarsın. Yayınevi bol." Ama Viggo F. şiirlerimin iyi olduğunu söylediği için ben onları kabul edeceklerine eminim. Yayınevinin müdürü bir hanım ve onu tanıyor. İsmi Ingeborg Andersen. Bir erkek gibi giyiniyor. "Ama kararı o vermiyor," diyor Viggo F. "Karar danışmanların." Onların isimleri Paul la Cour ile Aase Hansen ve hiçbirini tanımıyorum. Neredeyse hiç gazete okumadığımdan ve sadece seneler evvel ölmüş olan yazarları okumuş olduğumdan ünlülerin hiçbirini tanımıyorum. Bu kadar aptal ve bilinçsiz olduğum daha evvelden hiç aklıma gelmemişti. Viggo F. bana biraz eğitim vereceğini söylüyor ve Carlyle'ın *Fransız Devrimi*'ni ödünç veriyor. Onu sürükleyici

buluyorum ama bugünlerden başlamayı tercih ederdim. Bir akşam Viggo F.'yi ziyaret ettiğimde, kapı çalıyor ve antreden kalınca bir kadın sesi geliyor. Viggo F. yanında küçük, tombul, hararetli, siyahlar içinde bir kadınla içeri geliyor. Kadın, elimi kolumdan koparmak istermiş gibi sıkıyor ve "Hulda Lütken," diyor, "demek sizsiniz. Sizi o kadar göğe çıkardılar ki, dayanılacak gibi değil." Oturuyor ve devamlı olarak Viggo F. ile konuşmaya yöneliyor. Sonunda Viggo F., Hulda ile konuşması gereken bir şey olduğu için, benden gitmemi rica ediyor. Sonradan bana daha evvel de ima etmiş olduğu gibi, Hulda Lütken'in diğer kadın şairleri çekemediğini anlatıyor. Yayınevinden cevap bekleme sürecinde bazen eve gidip annemleri ziyaret ediyorum. Babam elbette bir şiir derlemesi çıkartırsam bunun eğlenceli olacağını söylüyor ama insan şiir yazarak geçimini sağlayamaz. "Zaten geçimini sağlamasına gerek yok," diyor annem çatışmacı bir tavırla, "Viggo F. Møller var ya, o bakar ona." Evindeki duşu anlattığımda, annem de hayalinde Viggo F.'nin duşu altında duruyor. Yeşil bardaklardaki şarabı anlattığımda, annem de hayalinde onlardan içiyor. *Aftenbaldet*'deki fotoğrafı kesip denizci karısının çerçevesine koymuşlar. "İyi," diyor annem, "dişlerinin düzeltilmiş olduğu iyice belli oluyor." Gururlanarak "doktor tansiyonumun yüksek olduğunu söylüyor," diyor. "Arterlerim sertleşmiş ve karaciğerim iyi değil." Eski doktor işe yaramadığından bir yenisini bulmuş. Eski doktor derdin ne olursa olsun, onun da aynı sağlık sorunu olduğunu söylerdi hep. Şimdiki ise annemin bütün varsayımlarını doğruluyor, annem de onu iyi meşgul ediyor. Rosalia teyzenin ölümünden sonra ve Edvin'le ben de taşındığımızdan beri annem, eskiden hiç aldırmadığı sıhhatine çok düşkün oldu. Hayatının değişim dönemine girdiğini ve çevresindekilerin ona anlayış

göstermeleri gerektiğini söylemiş doktor. Bunu babama anlattığından beri babam artık divana uzanmaya cüret edemiyor çünkü annem bu davranışını hiçbir zaman hoş karşılamıyordu. Oturarak okuyor ve bazen elinde kitabıyla uykuya dalıyor. Evde asla uzun süre kalmıyorum çünkü annemin iç organlarından gelen endişe verici belirtileri saymasından sıkılıyorum. Ama bu dünyada fazla bir şeyi olmadığından ve ona ait olan azıcık şeyi de kaybettiği için ona acıyorum. Bir gün işten eve döndüğümde, odamdaki masanın üstünde büyük, sarı bir zarf duruyor. İçinde ne olduğunu biliyorum ve hayal kırıklığından dizlerim kesiliyor. Zarfı açıyorum. Kitabımı, yılda sadece beş şiir derlemesi yayınladıklarını ve onların da şimdiden seçildiğini üzülerek açıklayan birkaç satırla beraber geri yollamışlar. Mektubu alıp Viggo F.'ye gidiyorum. "Eh," diyor, "beklenen buydu. Reitzel Yayınevi'ni deneriz. Bu tür şeylerin seni perişan etmesine izin vermemelisin. Kendine güven, yoksa başkalarının güvenini kazanamazsın." Şiirleri Reitzel Yayınevi'ne yolluyoruz ve bir ay sonra onları geri gönderiyorlar. Şiirlerin iyi olduğunu bildiğim için, gittikçe heyecanlanmaya başlıyorum. Viggo F. sonradan meşhur olan bütün yazarların aynı zorluklardan geçtiklerini ve evet, eğer kolay olsaydı bunun bir terslik emaresi olacağını söylüyor. Sonunda şiirler hemen hemen tüm yayınevleri dolaşıp geri dönüyorlar ve umudumu diri tutmakta güçlük çekiyorum. Viggo F. bunun ekonomik bir mesele olduğunu söylüyor. Yayınevleri şiir kitabı satışından hemen hemen hiç para kazanmadıklarından, onları yayınlamaktan çekiniyorlar. Ama *Yaban Buğday*'ın, benim gibi vakalarda kullanılması amacıyla 500 kronluk bir fonu var. Bu parayı şiirleri basmaları için bir yayınevine verecek. Arkadaşı Rasmus Naver'le konuyu tartışacak. Bay Naver şiirleri kendi yayınevinde yayın-

lamayı kabul ediyor ve ben çok seviniyorum. Viggo F.'nin evine gelip onunla konuyu konuşuyor. Sempatik, gri saçlı, Funen lehçesiyle konuşan bir beyefendi ve karakterimle ilgili bir şey, fikrini değiştirmesine neden olmasın diye devamlı ona sevimli bir şekilde gülümsüyorum. Kapak resmini, Arne Ungermann'ın herhâlde ücret talep etmeden çizeceğini söylüyor ve derlemenin ismini beğeniyor: *Kız ruhu.* Sonunda gerçekleşiyor ve Viggo F.'ye olan minnettarlığımı nasıl göstereceğimi bilemiyorum. Onu öpüp kıvırcık saçlarını elimle karıştırıyorum ama o son zamanlarda çok içine kapanık. Gerçi benden bir şey istiyormuş gibi davranıyor ama sanki şu anda kafası daha önemli bir konuyla meşgul. Bir akşam bana Almanya'daki toplama kamplarını anlatıyor ve yakında bütün Avrupa'nın tek bir toplama kampına dönüşeceğini söylüyor. Bana Nazizm hakkında yazdığı bir makalenin yayınlandığı bir dergiyi gösteriyor ve eğer Almanlar Danimarka'ya gelirlerse onun için tehlikeli olacağını söylüyor. Ben ekimde çıkacak şiir kitabımı düşünüyorum ve içimden garip bir ses, eğer dünya savaşı başlarsa onun asla basılmayacağını söylüyor. "Eğer Polonya'ya girerlerse," diyor Viggo F. "İngilizler buna göz yummazlar." Onların birçok şeye göz yumduklarını söylüyorum. Ona Bayan Suhr'da kaldığım zamandan bahsediyorum. Cumartesi günleri duvarın ardından Hitler'in konuşmasını her duyduğumda, ertesi pazar onun masum bir ülkeye hücum etmiş olduğunu anlatıyorum. Viggo F. neden oradan daha evvel taşınmadığımı anlayamadığını söylüyor, ben de onun fakir olmanın ne demek olduğunu bilmediğini düşünüyorum. Ama bunu söylemiyorum. Bir akşam Arne Ungermann gelip bana kapak resmini gösteriyor. Başı eğik, çıplak bir genç kızı gösteren çizimi çok güzel. Mahcup, şehvetten yoksun bir figür. Viggo F. ile dünyanın durumu hakkında

konuşuyorlar ve son derece ciddiler. Artık neredeyse hep Viggo F. Møller'in evindeyim ve anneme göre oraya taşınmam iyi olur. "Onunla," diyor sabırsızlıkla, "ne zaman evlenmeyi düşünüyorsun?"

22.

Edvin karısını terk etti. Şimdi evde, kreton perdenin arkasındaki eski odamda kalıyor ve her ne kadar bir oda bulur bulmaz taşınmayı planlıyorsa da annem çok mutlu. Annem onun Grete'yi terk etmesini anladığını söylüyor çünkü kafasında giysiden ve fasa fisodan başka şey olmayan bir kıza hiçbir erkek katlanamaz. Ama ağabeyim Grete'nin bu şekilde aşağılanmasına izin vermiyor. Hatanın kendisinde olduğunu söylüyor. Grete'yi sevmiyordu ve bu da karısının suçu değildi. Bu yüzden daireyi ona bırakmış. Mobilyalar da onda kalıyor ve Edvin borçları ödemeye devam edecek. Ağabeyim artık evde olduğundan oraya uğramak hoşuma gidiyor. Şiir kitabımdan bahsediyoruz ve Edvin bu tür şeyler nasıl para getirmez anlayamıyor. "Emek verilmiş bir iş," diyor, "parasını ödememeleri bir rezalet." Edvin'in öksürüğünden, annemin yeni hastalıklarından bahsediyoruz. Shellhuset'deki avukatlık bürosunda insanlar arasındaki farklı farklı anlaşmazlıkları gözlemlediğim işimi de konuşuyoruz. Ve bol bol Viggo F. ve onun, bana kapılarını açmış olduğu dünya hakkında konuşuyoruz. Aileme, onun apartmanı hakkında her şeyi anlatmam lazım, mobilyaların nasıl yerleştirildiğini, kaç odası olduğunu, raflarda hangi kitapların bulunduğunu. Babama Viggo F.'nin kitap yazdığını söylüyorum, o da galiba bir keresinde birini okuduğunu fa-

kat pek kayda değer olmadığını söylüyor. Babam ayrıca "senin için biraz fazla yaşlı değil mi o?" diye soruyor. Annem itiraz ediyor ve önemli olan şeyin yaş olmadığını, babamın ondan 10 yaş büyük olmasının hiçbir zaman kendisini rahatsız etmediğini söylüyor. En önemli olan bana bakabilmesi ki çalışmak zorunda kalmayayım diyor. Hepsi de sanki Viggo F. bana evlenme teklif etmiş gibi konuşuyorlar. Beni isteyip istemediğini bilmediğimi söylediğimde bu soruyu önemsiz bir detaymış gibi geçiştiriyorlar. "Tabii ki seni istiyor. Yoksa neden senin için bu kadar uğraşsın?" Bunu biraz düşündükten sonra ben de aynı sonuca varıyorum. Benim özelliğim şiir yazmam ama aynı zamanda epey sıradan biriyim. Bütün diğer kızlar gibi evlenip çocuk sahibi olmak, kendi evim olsun istiyorum. Ekmek parası için çalışan genç bir kız olmanın acı ve narin bir yanı var. O yolda yürüdüğünde, önünde hiç ışık göremiyorsun. Ve devamlı olarak vaktimi başkalarına satmaktansa, ona kendim sahip olmayı o kadar çok istiyorum ki. Annem Viggo F.'nin yangın sigortasından ne kadar para kazandığını soruyor ve bundan haberim olmamasını gariplikle karşılıyor. "Beyaz yakalının teki işte," diyor babam sırf ters gitmek istediğinden ve anında annem ile Edvin, onu öfke dolu bir eleştiri yağmuruna tutuyor. "Ben beyaz yakalı olsaydım," diyor Edvin, "şu lanet öksürüğü asla kapmazdım." "En azından," diye ona eşlik ediyor annem, "onun işinden kovulması ve saygın insanlar işlerine gitmeye devam ederken, evde kitabıyla uyuklaması olası değil." Birden "boğazımı bir yoklasana," diyor annem bana, "sanki bir düğüm var şurada. Doktora göstermem lazım. Düğünde bir aşçı tutarız, adam en iyisine alışıktır. Çorba, et ve tatlı, eskiden çalıştığım yerlerde nasıldı hatırlıyorum. Neden onu bir gün eve davet etmiyorsun?" Neden etmiyorum, bilmiyorum. Benim ai-

lem bana ait. Onu tanıyorum, ona alışığım. Daha yüksek sınıftan birisine onu sergilemek istemiyorum. Halbuki Viggo F. bana annemlerle tanışıp tanışamayacağını sordu bile. Benim kadar tuhaf bir yaratığı dünyaya getirmiş olan insanlarla tanışmak istediğini söylüyor. Ama biz evleninceye kadar bekleyebilir bence. Babam ile Edvin de tehditkâr dünya savaşından bahsediyorlar. Annemin canı sıkılıyor, benim de moralim bozuluyor. Fakat birdenbire bu bir hakikat halini alıyor. İngiltere Almanya'ya savaş ilan ediyor ve ben de binlerce sessiz insan arasında, *Politiken* binasının dışında haberlerin yazılı olduğu elektrikli panoyu izliyorum. Babamla ağabeyimin yanında duruyorum. Viggo F.'nin, kaderimizin yazıldığı şu anda nerede olduğunu bilmiyorum. Eve dönerken midem sanki çok acıkmışım gibi buruluyor. Şimdi şiir kitabım çıkabilir mi? Günlük yaşam devam edebilir mi? Tüm dünya alev alırken, Viggo F. benimle evlenir mi? Hitler'in korkunç gölgesi Danimarka'ya da düşer mi? Diğerleriyle eve gideceğime, arkadaşımı görmek için tramvaya biniyorum. Evi bir sürü ünlüyle dolu ve beni fark etmiyor gibi. Yeşil bardaklardan şarap içiyorlar ve yeni durumu ciddi ciddi konuşuyorlar. Ungermann resmini nasıl bulduğumu soruyor, ben de onun için teşekkür ediyorum. Herhâlde kitabım her şeye rağmen yayınlanacak o zaman. Viggo F.'le doğru dürüst konuşamadan eve dönüyorum ve gece, dünya savaşı ve *Kız Ruhu*'u hakkında, sanki aralarında gerçekten kaderin bir cilvesi varmış gibi huzursuz rüyalar görüyorum. Nitekim hemen ertesi gün hayatın hiçbir şey değişmemiş gibi devam ettiği belli oluyor. Ofiste boşanma davaları, taşınmaz mülkiyet davaları ve insanlar arasında oluşan türlü türlü hararetli anlaşmazlıklar çoğaldıkça çoğalıyor. Tezgâhta öfkeli insanlar sıralanıyor, nadiren orada bulunan avukatı soruyorlar, mecburen onla-

rın son derece önemli ve özel davalarını ben dinliyorum ve sanki dün, dünya savaşının başladığı kimsenin aklından bile geçmiyor. Ev sahibem domuz etinin fiyatının kilo başına 50 öre arttığını anlatıyor, Nina beni görmeye gelip harika bir delikanlıyla tanıştığını ve yine Odun'u bırakmayı düşündüğünü anlatıyor. Kesinlikle hiçbir şey değişmemiş ve Viggo F.'yi görmeye gittiğimde neşesi yine yerine gelmiş, her yanına sıcak ve koca dalgalar hâlinde sükûnet ve rahatlık yayıyor. "Kitabın," diyor, "üç hafta sonra geliyor. Yakında düzeltileri yapacaksın ve o zaman üzülmemelisin. Provayı okurken insan yaptığından asla memnun kalmaz. Bu herkes için böyledir." Viggo F. sıradan insanlara hiç ilgi göstermiyor. Sadece sanatçıları seviyor, sadece sanatçılarla görüşüyor. Ben de içimde gayet sıradan olan her şeyi ondan saklamaya çalışıyorum. Yeni aldığım elbiseyi beğendiğimi ondan saklıyorum. Ruj ve allık kullandığımı, aynaya bakmayı sevdiğimi ve yüzümün profilden nasıl olduğunu görebilmek için neredeyse boynumu burktuğumu ondan saklıyorum. Benimle evlenmesinden caymasına neden olabilecek her şeyi ondan saklıyorum. Prova hakkında söyledikleri doğru çıkıyor. Geldiğinde şiirlerimi hiç beğenmiyorum ve çok daha iyi olabilecek kelime ve ifadeler buluyorum. Ama fazla düzelti yapmıyorum çünkü Viggo F. baskının pahalıya geleceğini söylüyor. Kitap yayınlanmadan evvelki günlerde ofiste olmadığım zaman hep evde, odamda kalıyorum. Kitabımı gönderdiklerinde evde bulunmak istiyorum. Bir akşam eve döndüğümde masamın üstünde büyük bir paket duruyor ve onu ellerim titreyerek yırtıp açıyorum. Kitabım! Onu elimde tutuyorum ve daha evvelden hissettiğim hiçbir şeye benzemeyen ulvi bir mutluluk duyuyorum. Tove Ditlevsen. Kız Ruhu. Bu artık geri alınamaz. Artık değişemez. Benim kaderim nasıl şekillenirse

şekillensin, kitap her zaman var olacak. Birini açıp birkaç satır okuyorum. Şimdi onları basılı gördüğümde bana garip bir şekilde uzak ve yabancı geliyorlar. Her kitapta aynı şeyin yazılı olduğuna inanmakta zorluk çektiğim için, bir kitabı daha açıyorum. Fakat öyle. Belki kitabımı kütüphaneye alırlar. Belki gizli gizli şiir okumayı seven bir çocuk, bir gün onu orada bulup okur ve kitabım, çevresindekilerin anlayamadığı bir şey hissetmesine neden olur. Ve bu tuhaf çocuk beni tanımıyor bile. Benim başka insanlar gibi yaşayan, çalışan, yemek yiyen, uyuyan bir genç kız olduğum aklına bile gelmez. Çünkü ben de çocukken kitap okuduğumda bunları hiç düşünmezdim. Onları yazanların isimlerini nadiren hatırlardım. Kitabım kütüphanelere alınacak ve belki kitapçıların vitrinlerine konacak. 500 tanesi basıldı, bana 10 tane verildi. 490 insan onu satın alıp okuyacak. Belki alanların aileleri de onu okuyup başkalarına ödünç verecekler, tıpkı Bay Krogh'un kitaplarını başkalarına ödünç verdiği gibi. Onu Viggo F.'ye göstermek için yarına kadar bekleyeceğim. Bu akşam kitabımla yalnız kalmak istiyorum çünkü kimse onun benim için nasıl bir mucize olduğunu gerçekten anlamıyor.

TOVE DITLEVSEN

GENÇLİK

KOPENHAG ÜÇLEMESİ II

Eve dönerken hep bebek arabalarının içine göz atıyorum çünkü fırfırlı yastıklara avuç içlerini yaslayarak uyuyan bebeklere bakmaya bayılıyorum. Bir şekilde hislerini açığa vuran insanlara da bakmayı seviyorum. Çocuklarını okşayan annelere bakmayı seviyorum ve el ele yürüyen, birbirlerine apaçık âşık olan genç bir çifti takip edip yolumu uzatmaktan üşenmiyorum. Bana hazin bir mutluluk ve gelecek için belirsiz bir umut veriyor bunlar... Yalnızlığı, aile ve akrabadan tamamen yoksun olmayı, bir çatı katında, tek bir mumu, kâğıdın üstünden haşırdayarak geçen bir kalemi ve şimdilik yüzü ve ismi benden saklı bir adamı düşünüyorum.

*

Ölüm bir zamanlar zannettiğim gibi yumuşak bir kendinden geçiş değil. Zalim, iğrenç ve pis kokulu. Kendi kendime sarılıyorum, genç ve sağlıklı olduğuma seviniyorum. Yoksa gençliğim sadece bir yokluk, bir an evvel geride bırakmak istediğim bir engel.

TOVE DITLEVSEN

#ditlevsen
#kadın
#kopenhagüçlemesi

monokledebiyat
/monoklkitap

₺25 | KDV'den muaftır.
ISBN: 978-605-70722-2-1
9 786057 072221
www.monoklkitap.com